

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖYKÜLEYİCİ
TÜRDE YAZDIKLARI METİNLERE
TELEVİZYON PROGRAMLARININ ETKİSİ

Hazırlayan
Mehmet KURTLUCAN

Danışman
Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN

Haziran 2022, ERZİNCAN

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖYKÜLEYİCİ
TÜRDE YAZDIKLARI METİNLERE
TELEVİZYON PROGRAMLARININ ETKİSİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Mehmet KURLUCAN

Danışman
Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN

Haziran 2022, ERZİNCAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Mehmet KURLUCAN

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Anabilim Dalı : Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Program Adı : Türkçe Eğitimi

Tez Başlığı : 8. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Türde Yazdıkları Metinlere Televizyon Programlarının Etkisi

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a)Giriş, b)Kuramsal Çerçeve, c)Bulgular, d)Sonuç, Tartışma ve Öneriler kısımlarından oluşan toplam 79 sayfalık kısmına ilişkin 13/06/2022 tarihinde **IThenticate/Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı: %2'dir.

Filtrelemeye **alıntılar dâhil** edilmiştir. Filtrelemede **yedi (7) kelimedenden daha az** örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

24/06/2022

Danışman: Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN

Mehmet KURLUCAN

KILAVUZA UYGUNLUK

“8. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Türde Yazdıkları Metinlere Televizyon Programlarının Etkisi” başlıklı Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Mehmet KURTLUCAN

Danışman

Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD Başkanı

Prof. Dr. Arzu Sema ERTANE BAYDAR

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN danışmanlığında **Mehmet KURTLUCAN** tarafından hazırlanan “**8. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Türde Yazdıkları Metinlere Televizyon Programlarının Etkisi**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı**’nda **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

24/06/2022

JÜRİ:

Danışman : Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN

Üye : Doç. Dr. Necdet TOZLU

Üye : Doç. Dr. Mehmet Celal VARIŞOĞLU

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu’nun/...../2022 tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../...../2022

Doç. Dr. Necdet TOZLU

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Uzaktan kumandası elimizde olsa da program yapımcılarının filtrelerine göre şekillenerek evlerimizin bir üyesi olan televizyon, özellikle çocuklara ve gençlere yoğun bir şekilde tesir edebilmektedir. İzlenen programa göre olumlu ya da olumsuz yönde olabilen bu tesirin görülmesi, genç nesillerimizin yetişmesinde -ekran karşısında geçirdikleri süre de göz önünde bulundurulduğunda- televizyonun ne derece rol oynadığını ortaya koyabilecektir. Televizyonun etkilerinin öğrencilerin yazdıkları öyküleyici metinler vasıtasıyla görülmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde araştırma problemi, çalışmanın amacı ve önemi ortaya konmuş; çalışmanın kapsamından, sınırlılıklarından, varsayımlarından bahsedilerek çalışma ile ilgili temel kavramlar açıklanmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde televizyonun etkileri, televizyon programları, temel dil becerileri, yazma, öyküleyici anlatım ve bu anlatıma ait unsurlar açıklanarak kuramsal çerçeve oluşturulmuş; araştırmanın alanına yakın, daha önce yapılmış çalışmalar hakkında bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde çalışmanın yöntemsel özellikleri olan araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi konuları aktarılmıştır. Çalışmanın dördüncü bölümünde öğrenci yazılarından edinilen bulgulara yer verilirken beşinci bölümde bu bulgulardan ve önceki çalışmalardan yola çıkılarak ulaşılan sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

Çalışmanın yapılmasında ve yüksek lisans sürecimde bilgi ve tecrübesiyle bana yol gösteren kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN'a; akademik çalışma alanında bana çok değerli bilgiler aktaran kıymetli hocalarım Doç. Dr. Oğuzhan YILMAZ'a, Doç. Dr. Yasin Mahmut YAKAR'a ve Dr. Öğretim Üyesi Latife KIRBAŞOĞLU KILIÇ'a; ilkokuldan lisansüstü eğitimime kadar üzerimde emeği olan tüm öğretmenlerime yürekten teşekkür eder ve saygılarımı sunarım.

Son olarak; yüksek lisans eğitimim boyunca zahmet verdiğim, misafirleri olduğum, değerli dostum Harun KAYA ve ailesine; yine bu süreçte fazla zaman ayıramama rağmen desteklerini esirgemeyen sevgili eşim ve oğluma; hayatımdaki her başarımla gurur duyduklarını bildiğim, emeklerini ne yapsam ödeyemeyeceğim sevgili babam ve anneme teşekkür ederim.

Mehmet KURTLUCAN, Erzincan, 2022

8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖYKÜLEYİCİ TÜRDE YAZDIKLARI METİNLERE TELEVİZYON PROGRAMLARININ ETKİSİ

Mehmet KURLUCAN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2022

Danışman: Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN

ÖZET

Program türlerinin çeşitliliği ve kanal sayısının artması, hemen her evde bulunabilmesi televizyonun yıllardır devam eden güçlü etkisini günümüzde de koruyabilmesini sağlamıştır. Bazen büyükleri ile beraber bazen de tek başlarına televizyon karşısında olan çocuklar ve gençler de televizyonun etki alanında yer alabilmektedirler. Bu çalışma, televizyon programlarının öğrencilerdeki etkilerini öğrencilerin kendi yazdıkları, serbest konulu, öyküleyici türdeki metinler aracılığı ile ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, durum çalışması deseni kullanılarak yapılmıştır. Çalışma grubu, kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile seçilmiştir. 2019-2020 eğitim-öğretim yılında 8. sınıfta okuyan 3 farklı sınıftan 72 öğrenci ile iki farklı zamanda serbest konulu yazma çalışması yapılmış, sonrasında ise öğrenciler ile bireysel görüşme yapılmıştır. Öğrenci yazıları, görüşmelerden elde edilen veriler ile beraber betimsel analiz ve içerik analizi ile incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda bazı öğrenci yazılarında dizi, film, çizgi film, haber, belgesel ve spor programlarının etkilerinin olduğu görülmüştür. Yazılardaki başlık, karakter, yer-mekân, olay unsurlarının televizyon programlarından alındığı; dizi, film ve çizgi film gibi olaya dayalı programların etkilerinin daha belirgin olduğu sonuçlarına da ulaşılmıştır. Televizyon programlarından etkilenilerek yazılmış öğrenci yazılarındaki olaylara bakılarak televizyonun öğrenciler üzerinde olumlu ve olumsuz etkilerinin olabileceği, televizyon programlarının diğer bazı dersler ve Türkçe derslerinde bir öğretim aracı olarak kullanılabileceği tespitleri yapılmıştır. Araştırmada elde edilen bu sonuçlar ile birlikte bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Medya, televizyon, öyküleme, öğrenci yazıları, televizyonun etkileri.

**THE EFFECT OF TELEVISION PROGRAMS ON THE STORY-TYPE
TEXTS WRITED BY 8th GRADE STUDENTS**

Mehmet KURLUCAN

**Erzincan Binali Yıldırım University,
Graduate School of Social Sciences**

Master's Thesis, June 2022

Supervisor: Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN

ABSTRACT

The variety of program types and the increase in the number of channels, the fact that it can be found in almost every home, have enabled television to protect its strong influence that has been going on for years today too. Children and young people, who are sometimes in front of the television together with their elders and sometimes alone, can also take part in the influence of television. This study aims to reveal the effects of television programs on students through texts which with free themes and narrative type written by students themselves. The research was conducted using the case study design. The study group was selected with easily accessible case sampling. In the 2019-2020 academic year, free writing activities were conducted with 72 students from 3 different classes in 8th grade at two different times, and then individual interviews were conducted with the students. Student writings were analyzed with descriptive and content analysis together with the data obtained from the interviews. As a result of the examinations, it has been seen that there are some effects of TV series, movies, cartoons, news, documentaries and sports programs in some student writings. The title, character, place-space, event elements in the texts are taken from television programs; It has also been concluded that the effects of event-based programs such as series, movies and cartoons are more pronounced. By looking at the events in the student texts written under the influence of television programs, it has been determined that television can have positive and negative effects on students, and that television programs can be used as a teaching tool in some other courses and Turkish lessons. With these results obtained in the research, some recommendations were made.

Keywords: Media, television, narration, student writings, effects of television.

İÇİNDEKİLER

8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖYKÜLEYİCİ TÜRDE YAZDIKLARI METİNLERE TELEVİZYON PROGRAMLARININ ETKİSİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	iv
ÖN SÖZ	v
ÖZET	vii
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xi
TABLolar LİSTESİ	xii

GİRİŞ

a. Problem.....	1
b. Amaç.....	2
c. Önem.....	2
ç. Varsayımlar.....	2
d. Kapsam ve Sınırlılıklar.....	3
e. Tanımlar, Temel Kavramlar	3

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1. 1. Kitle İletişim Araçları.....	4
1. 1. 1. Televizyon	4
1. 1. 1. 1. Televizyonun İşlevleri.....	5

1. 1. 1. 2. Televizyonun Etkileri.....	7
1. 1. 1. 2. 1. Televizyonun Olumsuz Etkileri.....	7
1. 1. 1. 2. 2. Televizyonun Olumlu Etkileri.....	9
1. 1. 1. 3. Televizyon İzleme Süreleri ve Televizyon İzlenen Zaman Aralığı	10
1. 1. 1. 4. Televizyon Programı Tercihleri	14
1. 1. 1. 4. 1. Diziler	16
1. 1. 1. 4. 2. Filmler	17
1. 1. 1. 4. 3. Çizgi Filmler.....	18
1. 1. 1. 4. 4. Haberler	20
1. 1. 1. 4. 5. Belgeseller	20
1. 1. 1. 4. 6. Spor Programları	21
1. 2. Türkçe Eğitiminde Temel Dil Becerileri.....	21
1. 2. 1. Dinleme/İzleme.....	21
1. 2. 2. Okuma.....	22
1. 2. 3. Konuşma	22
1. 2. 4. Yazma	23
1. 2. 4. 1. Yazma Plânı	23
1. 2. 4. 2. Konu.....	24
1. 2. 4. 3. Anlatım Biçimleri ve Öyküleyici Anlatım.....	24
1. 2. 4. 3. 1. Olay	25
1. 2. 4. 3. 2. Kişiler	25
1. 2. 4. 3. 3. Zaman	26
1. 2. 4. 3. 4. Mekân-Yer.....	26
1. 2. 4. 3. 5. Üslup (Dil ve Anlatım).....	26
1. 2. 4. 3. 6. Anlatıcı	26
1. 3. Benzer Araştırmalar.....	27

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2. 1. Araştırma Modeli (Deseni).....	38
2. 2. Çalışma Grubu.....	38
2. 3. Verilerin Toplanması.....	39
2. 4. Verilerin Analizi	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3. 1. Televizyon Programlarından Etkilenen Öğrenci Yazıları	40
3. 1. 1. Başlıklar	44
3. 1. 2. Karakterler	47
3. 1. 3. Yer-Mekânlar	54
3. 1. 4. Olaylar	57

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ

4. 1. Sonuç ve Tartışma	66
4. 2. Öneriler.....	76

KAYNAKÇA.....	78
---------------	----

EKLER	88
-------------	----

ÖZGEÇMİŞ	90
----------------	----

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ABD (USA) : Amerika Birleşik Devletleri

ABD : Anabilim Dalı

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

RTÜK : Radyo Televizyon Üst Kurulu

TÖMER : Türkçe Öğretim Merkezi

TRT : Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

Ö : öğrenci

vd. : ve diğerleri

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3. 1: Öğrenci Yazıları ve Etkilendikleri Televizyon Programları.....	44
Tablo 3. 2: Öğrencilerin Etkilendikleri Programlar ve Yazılarının Başlığı.....	47
Tablo 3. 3: Öğrencilerin Etkilendikleri Programlar ve Programlardan Alınan Karakterler.....	52
Tablo 3. 4: Öğrencilerin Etkilendikleri Programlar ve Programlardan Alınan Yer- Mekânlar.....	57

GİRİŞ

Bu bölümde çalışmanın probleminden, amaç ve öneminden bahsedilerek çalışmanın varsayımları, kapsam ve sınırlılıkları ile tanım ve temel kavramları açıklanacaktır.

a. Problem

İnsanoğlunun hiç bitmeyen merakı ile sürekli gelişmeye devam eden teknoloji, zamanla bireylerin ve toplumların hayatlarına yön vermeye başlamıştır. Sağlık, ulaşım, eğitim, haberleşme gibi birçok alanda teknolojinin nimetlerinden faydalanılmaktadır. Özellikle haberleşme alanında cep telefonu, internet ve televizyonun kullanılması kişiler, ülkeler ve kültürler arasındaki mesafeleri ortadan kaldırmıştır. Televizyon; ilk başlarda haberleşme ihtiyacını karşılama vazifesi görürken artan kanal sayısı, yayın çeşitliliğinin ve süresinin artması, belli temalarda (spor, haber, film, çizgi film...) yayınlara yoğunlaşan kanalların yayına başlaması ile haberleşmenin yanında eğlence amacıyla da kullanılmaya başlanmıştır. Televizyonun her zevke hitap eden yayın anlayışı, gelişen internet ve sosyal medya karşısındaki gücünü korumasını ve insanlar üzerindeki etkisini sürdürmesini sağlamıştır. Televizyon programları etkisini sadece yetişkinler üzerinde değil, bazen kendi seçimleri ile bazen de yetişkinlerin tercihleri doğrultusunda televizyon izleyen çocuklar üzerinde de gösterebilmektedir. Çalışma, televizyonda yayınlanan çeşitli türlerdeki programların öğrencilerin öyküleyici anlatım biçimi kullanarak yazdıkları yazılarına yansımalarını incelemek adına hazırlanmıştır. Öğrencilerin Türkçe, yazarlık ve yazma becerileri derslerindeki ödev ve yazma etkinliklerinde televizyon programlarının etkilerinin görülmesi ve yapılan literatür incelemesinde televizyon programlarının öğrencilerin öyküleyici türdeki yazıları üzerindeki etkilerinin daha önce araştırılmamış olması bu çalışmanın yapılmasında etkili olmuştur.

Çalışmada “8. sınıf öğrencilerinin öyküleyici türlerde yazdıkları ürünlere televizyon programlarının yansımaları nasıldır?” sorusuna cevap aranmıştır. Ayrıca şu alt problemler de çalışmaya yön vermiştir:

- Öğrenciler yazılarında izledikleri televizyon programlarından esinlenmişler mi?
- Hangi tür televizyon programları öğrenci yazılarını etkilemiştir?

- c) Öyküleyici türde yazılan yazılarda hangi öyküleyici tür unsurları (başlık, olay, kahramanlar, olayın gerçekleştiği yer) televizyon programlarından esinlenerek oluşturulmuştur?

b. Amaç

Yazı yazmak kişinin düşünceleri yoluyla yaptığı bir eylemdir (Ak, 2011). Bu çalışmada öğrencilerin kendi oluşturdukları yazılı ürünler incelenmiştir. Konunun serbest olduğu bir yazma çalışmasında öğrencilerin izledikleri televizyon programlarından ne oranda yola çıkarak bir ürün ortaya koydukları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu yolla öğrencilerin televizyondan ne kadar etkilendiklerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

c. Önem

Televizyon çocukların ve gençlerin eğitimi üzerinde etkilidir. Televizyon bazen çocukların en çok güvendiği arkadaşı, bazen öğretmeni konumunda yer alabilmektedir. Eğitim sistemleri bile televizyonun etkisinde kalabilmektedir. Hatta televizyon, öğrencilerin zihinlerini, karakterlerini şekillendirmeye çalışan ve bu konuda da neredeyse okuldaki kadar başarı gösterebilen bir öğretim programı gibi de nitelendirilebilmektedir (Postman, 2020, ss. 101-179). Televizyonun öğrenciler üzerindeki etkisi daha önceki birçok çalışmada genellikle anket yapılarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada ise öğrencilerin zihinlerinde tasarladıkları ve kâğıda aktardıkları öyküleyici türde yazılmış yazılarda televizyon programlarının izleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Çünkü yazma süreci öğrencilerin zihinlerinde yer alan düşünceleri ortaya çıkmakta, öğrenciler bu düşünceleri sınıflandırıp sıralayarak kâğıda aktarmaktadır (Tok ve Ünlü, 2014). Öğrencilerin öyküleyici türde yazdıkları yazıları incelenerek televizyonun etkilerini saptama yöntemi daha önceki çalışmalarda görülmemektedir. Bu da çalışmayı önceki çalışmalardan farklı kılmaktadır ve çalışmanın literatüre televizyonun öğrencilerdeki etkileri konusunda katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

ç. Varsayımlar

Öğrencilerin yapılan görüşmelerde içten ve doğru cevaplar vermişlerdir.

Öğrenciler aradan belli bir zaman geçmesine rağmen yazılarını tekrar okuduklarında, yazma etkinliğinin yapıldığı gündeki his ve düşüncelerini hatırlayabilmişlerdir.

d. Kapsam ve Sınırlılıklar

-Çalışma, 2019-2020 yılında bir devlet okulunda 8. sınıfta eğitim gören 3 ayrı sınıftan toplam 72 öğrencinin iki farklı zamanda yapmış olduğu yazıları ve öğrencilerin yazılarını yazarken etkilendikleri televizyon programlarını kapsamaktadır.

-Çalışmada bilgilendirici türlerde yazılan yazılar olsa da sadece öyküleyici türde yazılmış ve televizyon programlarından etkilenmiş yazılar sonuçlara yansıtılmıştır.

-Yazma etkinliklerinin yapılmasının ardından Covid-19 salgının başlaması ve okulların tatil edilmesi yüzünden öğrenci görüşmeleri, yazma etkinliklerinin yapıldığı tarihlerden uzak bir tarihte yapılmıştır.

e. Tanımlar, Temel Kavramlar

Televizyon: Vericiden iletilen dalgaların görüntü ve ses olarak görünmesini ve duyulmasını sağlayan aygıt, televizyon alıcısı (Türk Dil Kurumu, t.y.).

Televizyon programı: Televizyonda sunulan, haber, müzik, eğlence gibi kendi başına bir bütün oluşturan yayınlardan her biri (Türk Dil Kurumu, t.y.).

Öyküleyici anlatım: Bir olayı oluş şekliyle okuyucuya aktarmak ve okuyucuyu olaylarla beraber sürüklemek amacıyla kullanılan anlatım biçimi (Sallabaş, 2007).

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu bölümünde araştırma konusunun alanında yer alan kavramlar ve daha önce yapılmış araştırmalar ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

1. 1. Kitle İletişim Araçları

Toplumsal yaşamın vazgeçilmez öğelerinden biri haline gelen kitle iletişim araçları boş vakitleri değerlendirme, eğlenme, bilgi edinme, haber alma gibi taleplerin karşılanmasını sağlamaktadır (Doğan ve Göker, 2012). Kitle iletişim araçları bir taraftan hedeflediği kitlenin ülke ve dünya sorunlarından haberdar olmasını sağlarken diğer taraftan da popüler kültürün üretim ve yayılması misyonunu yerine getirir (MEB, 2008). Popüler kültür yolu ile toplumsal değişimi ciddi derecede etkileyebilen bu araçlar doğru amaca hizmet edecek şekilde kullanıldığında kültürün nesilden nesile aktarılmasına yardımcı olacakken yanlış kullanımında çocukların ve gençlerin gelişimine olumsuz etki edebilmekte ve toplum yapısına bozabilmektedir (Zavalsız ve Soydaş Dağcı, 2019). Hızını kesmeyen teknolojik gelişme beraberinde insanların yaşamında yine oldukça etkili, yeni kitle iletişim araçlarının ortaya çıkmasını sağlasa da kolay ulaşılması ve geniş kitlelere etki edebilmesi yönleri televizyonu hâlâ en önemli kitle iletişim araçlarından biri yapmaktadır (Aydın, 2018).

1. 1. 1. Televizyon

Televizyon; hemen her evde bulunması ve dolayısıyla kolay ulaşılması, tüm aile üyeleri tarafından kullanılabilmesi vasıfları ile rağbet gören bir kitle iletişim aracıdır (Üstündağ ve Doğan, 2016). Televizyon izlemek için üst düzey becerilere ihtiyaç yoktur. Sadece işitme ve görme yetilerinin olması kişinin televizyon seyretmesine yetmektedir ki bu da televizyonun izleyici kitlesinin her yaş ve kesimdeki insandan oluşmasının

nedenlerindendir (Kırtepe, 2014). Televizyonun hem kalabalıklar halinde hem de bireysel bir şekilde izlenebilen bir eğlence aracı olması da tercih edilebilirliğini arttırmaktadır (Sezgin, 2006).

20. yüzyılın önemli buluşlarından olan televizyon adını, uzaktan görme anlamlarındaki “tele” ve “vison” sözcüklerinin birleşmesiyle ortaya çıkan kelimeden almaktadır (Okur ve Göçen, 2012). Önceleri televizyon lüks bir ev eşyası olarak görülüp çocuklardan korunmakta ve aile ile belli saat ve sürelerde izlenmekteydi. Sonraları ürün çeşitliliği ve her bütçeye uygun televizyonların piyasa sürülmesi ile yetişkinlerin ve çocukların televizyona ulaşmaları kolaylaşmıştır. Televizyona erişimin artması ile günde 1-2 saat yapılan yayınların süreleri de uzamıştır (Aydın 2018; Kırık, 2013).

İlk televizyon yayını denemeleri 1920’li yıllarda ABD (USA)’de yapılmış olsa da ilk düzenli televizyon yayını İngiltere’de başlamıştır. 2. Dünya Savaşı’ndan sonra televizyon renklenmiş ve çok kanallı yayına geçilmiştir. Ülkemizde ise ilk deneme yayını 1953’te İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından gerçekleştirilmiştir (Dağ, 2009). 1950’lerden sonra televizyon toplum içinde hızla yayılırken (Kocadaş, 2004) 1968’in sonlarında ülkemizde ilk televizyon yayını gerçekleştirilmiştir ve takip eden yıllarda yayın süreleri artmıştır (Özçağlayan, 2014). TRT’nin kurulması ile devlet kontrolünde devam eden televizyon yayıncılığı, 90’lı yıllarda özel kanalların yayın hayatına başlaması ile -yayın çeşitliliğini arttırarak- devam etmiştir (Dağ, 2009).

1. 1. 1. 1. Televizyonun İşlevleri

Artan yayın çeşitliliği ve kanal sayısı ile televizyonun yerine getirdiği işlevler de çoğalmıştır. Haber verme, aydınlatma, kültürleştirme, dinlendirme, eğitime eğlendirme, mal ve hizmetlerin tanıtılması, etkileme bu işlevlerden bazılarıdır (Büyükbaykal, 2012; Can, 2019; Erdemoğlu, 2011). Bu işlevlerin yanında televizyon “elektronik bakıcı” olarak da görülmektedir (Doğan ve Göker, 2012; Kırık, 2013). Bunda çocukların televizyon karşısında çok vakit geçirmeleri, anne-babanın çocuğunu ödüllendirmek veya onu başından savmak için televizyonu kullanması etkili olmaktadır (Çamlıbel İrkin, 2012; Zorlu, 2016).

Televizyon yetişkinler açısından elektronik bakıcı olarak görülürken öğrenmeye en açık oldukları dönemlerinde çocuk ve genç için kimi zaman gerçek dünyaya açılan bir kapı, kolay ulaşılabilen bir kaynaktır. MEB’in yaptığı bir çalışmaya katılan öğrencilere göre televizyon;

- Bilgi ve görgüyü arttırıyor (%46,6),
- Eğitim konusunda daha bilinçli olmayı sağlıyor (%34,7),
- Çevre bilincini arttırıyor (%31,6),
- Haber, açık oturum programları kişinin ifade gücünü arttırıyor (%28,7),
- Ailenin bireylerinin bir arada olmasını sağlıyor ve paylaşım ortamı oluşturuyor (%28,5),
- Siyasal yönden bilinçlenmeye yardım ediyor (%27,3),
- Millî ve manevî değerler konusunda duyarlılık geliştiriyor (%25,7),
- Dünya vatandaşı olma hissiyatı veriyor (%17,6),
- Değerler dünyasına olumlu etki ediyor (%14),
- Konuşulamayan aile sorunlarının konuşulmasına ortam oluşturuyor (%12,2) (MEB, 2008). RTÜK'ün yaptığı çalışmaya katılan ilköğretim öğrencilerine göre ise televizyon izlemek;
- Bilgilendiriyor (%59,9),
- Eğlendiriyor (%13,6),
- Hayal dünyasını geliştiriyor (%6,7) (RTÜK, 2006). Yine RTÜK tarafından yapılan bir araştırmada “sevdiğim için, eğlenmek, zaman geçirmek, önemli olduğu için” cevapları televizyon izleme nedenleri sorulduğunda verilmiştir (RTÜK, 2018a). 8. sınıflarla yapılan çalışmada ise televizyon izleme nedenlerine öğrenciler, “sevdiğim programları izlemek için (%59,6), “canım sıkıldığı için (%51,6) cevaplarını vermişlerdir (RTÜK, 2016). Zavalsız ve Soydaş Dağcı (2019)’nın çalışmasında çalışmaya katılanlar televizyonu “serbest zaman harcama ve dinlenme (%65)”, “haber alma ve bilgi edinme (%24)”, “yalnız hissetmeme (%7)” gibi amaçlarla seyrettiklerini dile getirmişlerdir.

Şehir hayatı şartları içerisinde hem babanın hem de annenin çalışmaya başlaması, kardeş sayısının az olması gibi faktörlerden ötürü çocuk, televizyon yayınlarını izleyerek oradaki yaşatlarını veya hayalî kahramanları görerek sosyalleşme ihtiyacını da karşılayabilmektedirler (Erjem ve Çağlayandereli, 2006; Sezgin, 2006). Şehir merkezlerinde yaşayanlar televizyonu rahatlama, gündemi takip etme, kentin koşturmasından uzaklaşma gibi amaçlarla kullanırken kırsal kesimdekiler boş zamanı kontrol etme ve bireyi meşgul etme gibi amaçlarla izleyebilmektedirler. Kent ve kırsal

alanda yaşayanlar arasındaki bu farklılık gibi eğitim düzeyi farklı insanlar arasında da televizyon izleme amaçları açısından farklılıklar oluşabilmektedir. Yüksek eğitimli kişiler televizyonda haber, bilgi ve kültür programlarını takip ederken orta düzey eğitimli kişiler, televizyonu eğlence ve zaman geçirme aracı olarak kullanabilmektedirler (Günaydın, 2021).

1. 1. 1. 2. Televizyonun Etkileri

Televizyon bazı kişiler için boş zamanı değerlendirme aracı olarak görülse de bazı insanlar günlük hayatlarını televizyon programlarının yayınlanma saatlerine göre düzenleyebilmektedir (Göçen, 2011). Televizyonda izlenen bir programın konusu günlük sohbetlere taşınabilmekte ve sosyal alanda paylaşılabilen bir malzeme olabilmektedir (Cesur ve Paker, 2007). İzleyici televizyondaki karakterlerin iletişiminden, kıyafetlerinden etkilenip onlar gibi konuşup giyinmeye çalışabilmektedirler (Kırtepe, 2014). Yetişkinlere bu denli etki edebilen televizyon, gençleri ve çocukları da oldukça etkileyebilmektedir.

Çocuklar hemen hemen doğumları ile birlikte televizyonla tanışırlar. Bunda da televizyonun her evin başköşesinde olması, evde vakit geçirmek deyince akla televizyon izlemenin gelmesi etkili olabilmektedir (Kırık, 2013). Televizyonla erken yaşlarda tanışan çocuklar; yaşlarına, gelişimlerine, aile ve çevrelerine, izledikleri programların özelliklerine göre televizyondan farklı düzeylerde etkilenebilmektedirler (Büyükbaykal, 2012; Kırtepe, 2014). Yapılan araştırmalarda ilköğretim öğrencilerinden bazılarının büyüdüklerinde televizyondaki kahramanlar gibi olmak istediklerini dile getirdikleri görülmektedir (RTÜK, 2006). Erjem ve Çağlayandereli (2006)'nin çalışmalarında gençlerin %72'sinin dizilerdeki belli karakterleri model aldıkları belirtilmektedir. Bu da çocuğun kişiliğinin oluşmasında televizyonun en etkili etkenlerden biri olduğunu gösterebilmektedir (Yılmaz ve Özdemir Erem, 2018). Televizyonun etkileri olumsuz ve olumlu etkiler olarak ikiye ayrılarak incelenebilir (Büyükbaykal, 2012).

1. 1. 1. 2. 1. Televizyonun Olumsuz Etkileri

Kültürel kimliğini henüz tam kazanamamış çocuklar televizyonun olumsuz etkilerine maruz kaldıklarında kimlik gelişimleri olumsuz etkilenebilmektedir (Sucu, 2019). Tofur (2018)'un 8. sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada televizyon programlarındaki “aşk, korku, sevgi” gibi kavramların öğrencilerin zihninde yer

edinebildiği saptanmıştır. Erdemoğlu (2011)'nın ortaöğretim öğrencileri ile yaptığı çalışmada ise öğrencilerin %58'i "Medyanın tutum ve davranışlar üzerindeki etkisine inanıyor musunuz?" sorusuna "evet" demiş ve öğrencilerin %87,7'si televizyonun zararlı yönleri olduğunu düşündüklerini söylemişlerdir.

Yapılan araştırmalarda televizyonun zararlı yönü olarak en çok şiddet unsurlarını barındırması ön plana çıkmaktadır. Televizyon programlarında, dizilerde, filmlerde, spor karşılaşmalarında, müzik kliplerinde ve haberlerde hem bireyler arası hem de toplumsal şiddet yer alabilmektedir. Bu şiddet görüntülerinden etkilenen gruplardan biri de çocuklardır (Can, 2019). Çocuklar televizyon programlarındaki şiddete başvuran kahramanları örnek alıp onları taklit yoluna gidebilmektedirler. Kahramanın şiddet davranışı ödüllendiriliyorsa bu sahneleri izleyen çocuklar saldırganlıklarını arttırabilmektedir (Karaboğa, 2018). Oldukça fazla şiddet sahnesi barındıran "Kurtlar Vadisi" dizisi zamanında başroldeki oyuncu gibi giyinen öğrencilerin okullarda çeteleşme ve haraç kesme gibi istenmeyen davranışlar sergiledikleri gözlemlenmiştir (Çamlıbel İrkin, 2012). Televizyon çocuklara kötü modeller sunabilmektedir (İmamoğlu ve Şirin, 2011).

Televizyon dizilerindeki kadın-erkek ilişkilerindeki özgürlük ve sınırsızlık gençleri bazen oldukça etkileyebilmektedir (Büyükbaykal, 2012). Televizyon; izleyicilerini ekrandaki karakterlerin abartılı yaşamlarına özendirebilmekte, izleyicilerinin programlardaki evlilik dışı ilişkileri normal olarak algılamalarına neden olabilmektedir (MEB, 2008). Gençlerde televizyondaki mesajların doğru ya da yanlışlığını tespit edecek bilgi ve tecrübenin henüz yeterli seviyede olmaması, gençlerin televizyonda gördükleri her şeyi gerçek zannetmelerine yol açabilmektedir (Sadi, 2007). Çocuklar da televizyonda izlediklerinin yapaylığını düşünmeyip, izlediklerini eleştirmeden kabul edebilmektedirler (Yılmaz ve Özdemir Erem, 2018).

Televizyon geleneksel değerlerimizi bir kenara bırakarak elektronik bir geleneği çocuklara aktarabilmektedir (Doğan ve Göker, 2012). Televizyon göze ve kulağa hitap etmesi yönü ile sosyal etkileşimi zayıflatabilmekte, insanların fikir alışverişini engelleyip insanları duyarsızlaştırabilmektedir (MEB, 2008). Televizyon izleyen çocuklarda gerçeklerden uzaklaşma, toplumsal ilişkilerde zorlanma gibi olumsuz davranışlar görülebilmektedir (Büyükbaykal, 2012).

Televizyonda dilin kötü kullanılması ve argoya yer verilmesi de televizyona yönelik yapılan eleştirilerdendir (MEB, 2008). Çocuklar programlardaki argo sözcükleri benimseyip günlük yaşantılarında kullanabilmektedir. Ayrıca televizyon izleyen çocuklarda ders çalışmaya karşı isteksizlik, okuma alışkanlığının oluşmaması gibi olumsuz etkiler de görülebilmektedir (Büyükbaykal, 2012). Televizyonun çocukların derslerini ihmal etmesine neden olmasının yanında; çocuğun sosyal, fizyolojik, psikolojik, cinsel gelişimlerini ve aile içi ilişkileri de olumsuz etkileyebilmektedir (Arslan, 2006). Zamanının çoğunu televizyon karşısında geçiren çocuk, ailesinden alması gereken değerleri içselleştiremediği için aile bireyleri ile gerginlikler yaşayabilmektedir (Bahadır, 2005). Televizyon -özellikle çocuklarda- zihinsel tembelleğe neden olabilmekte; beyin gelişimini engelleyebilmekte; yorum yapma, analitik düşünme, sentez yapma gibi zihinsel becerileri zayıflatılabilmektedir (Aydın, 2018; Doğan ve Göker, 2012).

Televizyon; gençlerin gerçekle hayal arasına sıkışmasına, yaratıcılığının körelmesine, uyku saatini ve yaşayışını televizyona göre ayarladıkları için zamanı iyi kullanamamasına, sosyal etkinliklere daha az zaman ayırmalarına sebep olabilmektedir (Sadi, 2007). Ayrıca televizyon yayınları bilinçsiz tüketime ve madde bağımlılığına da neden olabilmektedir (Doğan ve Göker, 2012).

1. 1. 1. 2. 2. Televizyonun Olumlu Etkileri

Televizyon ile ilgili yapılan çalışmalarda televizyonun sadece olumsuz tesirinin değil, olumlu etkilerinin de olabileceği belirtilmektedir. Televizyon çocuklara taklit edebilecekleri iyi örnekler sunabilmektedir (İmamoğlu ve Şirin, 2011). Bu taklit yoluyla -televizyon ile- yardımlaşma, paylaşma, işbirliği, empati kurabilme, hoşgörülü olma, duygularını ifade edebilme, otokontrol gibi değer ve davranışlar da aktarılabilmektedir (Ceylan vd., 2012; Çamlıbel İrkin, 2012; Doğan ve Göker, 2012). 80’li yıllarda TRT’nin “Beyaz Gölge” isimli dizisinin gençlere basketbolu sevdirmesi televizyonun müspet etkisine örnek olarak verilebilir (Çamlıbel İrkin, 2012).

İnsanlara böylesi duyguları ve kültürel değerleri aktarmak için kullanılabilen televizyon, aynı zamanda insanların düşüncelerini etkileyip toplumda ortak bir bilincin oluşmasını da sağlayabilmektedir. Televizyon, gençlerin toplumdaki yaşanan olaylardan haberdar olmasına vesile olmasının yanında gençlerin -eğitici programlar aracılığı ile- bilgi dağarcığını genişletebilmektedir (Sadi, 2007).

Televizyon, geniş kitlelere hitap edebilme özelliği ile insanların eğitiminde kullanılabilecek etkili bir araç olabilmektedir (Okur ve Göçen, 2012). Hareket, renk ve sesi birleştiren televizyon, birden fazla duyuya hitap ederek çocuğun dış dünyayı tanınması ve anlamlandırması noktasında çocukta olumlu etkiler bırakabilmektedir. Yapılan bazı araştırmalar çocukların birçok zihinsel beceriyi televizyon izleyerek öğrendiklerini; özellikle okul öncesi döneme yönelik programları izleyen çocukların daha fazla sıfat, eylem ve isim bilgisine sahip olduklarını göstermiştir (Büyükbaykal, 2012). Çizgi film ya da çizgi dizilerde kavramların tekrarlanması deyim, atasözü gibi dilsel öğelerin öğrenilmesini kolaylaştırabilmektedir (Bursalı ve Topçuoğlu Ünal, 2015).

1. 1. 1. 3. Televizyon İzleme Süreleri ve Televizyon İzlenen Zaman Aralığı

Televizyonun bu denli etkili olmasında ekran karşısında geçirilen sürenin de mühim olduğu söylenebilir. Yapılan birçok çalışmada günlük ya da haftalık televizyon izleme süreleri ile ilgili farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Yetişkinlere yönelik çalışmalara bakıldığında,

RTÜK (2020)'ün 26 ilde 2600 kişi ile yaptığı araştırmada katılımcıların %45,5'i günlük 3 saatten fazla televizyon seyretmektedir.

RTÜK (2018)b'ün 2018 yılında yapmış olduğu "Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması"na göre araştırmaya katılan 2.255 kişi,

-Hafta içi ortalama 3 saat 30 dakika,

-Hafta sonu ortalama 3 saat 45 dakika,

-Günlük ortalama 3 saat 34 dakika televizyon izlemektedir.

Kırtepe (2014)'nin Erzurum'da 494 anket formunu değerlendirerek yaptığı analizlere göre katılımcılar günde,

-2 saatten az (%51),

-2-4 saat arası (%32,2),

-4-6 saat arası (%13),

-6 saatten fazla (%3,8),

-Ortalama olarak ise 3 saat 3 dakika televizyon izlemektedirler.

Ortaöğrenim, ortaokul ve ilkokul çağındaki öğrencilere yönelik yapılan çalışmalara bakıldığında ise,

RTÜK (2018)a’ün 26 ilde 99 ortaokuldan seçilmiş 3.029 öğrenci ile gerçekleştirdiği “Çocukların Yeni Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Siber Zorbalık” isimli çalışmaya göre öğrenciler,

-Günlük ortalama 1 saat 29 dakika,

-Hafta içi ortalama 1 saat 23 dakika,

-Hafta sonu 1 saat 47 dakika televizyon izlediklerini söylerken;

-Televizyon yayınlarının sadece televizyondan değil aynı zamanda cep telefonu (%29,2), bilgisayar (%12,3), tablet (%9,7) gibi araçlardan da takip ettiklerini belirtmişlerdir.

Üstündağ ve Doğan (2016)’ın yapmış oldukları “10-14 Yaş Arası Gençlerin Televizyon İzleme Alışkanlıkları ve Çok İzledikleri Diziler” isimli çalışmaya Ankara’daki 15 ortaokuldan toplam 1530 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonuçları,

-Öğrencilerin %96,3 oranında televizyon izlediklerini,

-Haftada en az 14 saat televizyon izlendiğini göstermektedir.

RTÜK’ün 2006 yılında yapılan, Türkiye genelini temsilen 17 ilden, 7-14 yaşları arasında olan ve ilköğretim okullarına devam eden toplam 1719 öğrencinin katıldığı “İlköğretim Çağındaki Çocukların Televizyon İzleme Alışkanlıkları Araştırması”na göre,

-Öğrencilerin %64,6’sı boş zaman etkinliği olarak “televizyon seyretmek” seçeneğini seçmiş ve öğrenciler;

-Hafta içi 2 saat (%27,4), 1 saat (%19,5), 3 saat (%19,1);

-Hafta sonu 5 saat (%28,4), 2 saat (%20,8), 3 saat (%18,1) televizyon izlediklerini belirtmişlerdir. Çalışmada hafta içi ve hafta sonu televizyon izleme sürelerindeki farkın 2,5-3 kat değiştiği sonucuna da ulaşılmıştır (RTÜK, 2016).

Yine RTÜK'ün 2016 yılında 1273 8. sınıf öğrencisinin katılımı ile gerçekleştirdiği “Medya Okuryazarlığı Araştırması”na göre,

-Öğrencilerin %98,3'ü televizyon izlediğini belirtirken,

-Hafta içi ortalama 3 saat 34 dakika,

-Hafta sonu ortalama 3 saat 59 dakika televizyon izlendiği belirlenmiştir.

Göçen (2011)'in 7 bölgeden 8 il,14 okul ve 938 öğrenciyi (6-7-8. sınıf) kapsayan “Televizyonun Konuşma Eğitimine Etkileri” çalışmasına göre,

-Öğrenciler büyük oranda günde 2 saat televizyon izlerken, 8. sınıf öğrencileri çoğunlukla günde 3 saat televizyon izlemektedirler.

Erdemoğlu (2011)'nin Konya'daki 300 ortaöğrenim öğrencisine anket uygulaması yaptığı “Görsel Medyadaki Şiddetin Ortaöğrenim Gençliği Üzerindeki Etkisi” çalışmasında öğrenciler günlük ortalama televizyon izleme sürelerini,

-1-2 saat (%54,3),

-2-5 saat (%27,3),

-5-9 saat (%3,3) olarak belirtmişlerdir.

Taylan (2011)'in Konya'da yaptığı “Televizyon Programlarındaki Şiddetin Yetiştirme Etkisi: Konya Lise Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmasına katılan 640 lise öğrencisinin televizyon izleme süresi ortalama 3 saat (2,98) olarak saptanmıştır.

MEB (2008)'in yaptığı “Öğrencilerin Televizyon İzleme Alışkanlıkları” araştırmasında 7 bölgeden seçilmiş 12 ildeki 48 okuldan toplamda 936 öğrenci yer almıştır ve

-Öğrencilerin %86,3'ü “Televizyon izlemeyi seviyor musunuz?” sorusuna “Evet” cevabı verirken,

-Günde 1-3 saat televizyon izledikleri,

-Hafta sonları ise %22,6 oranında 4-6 saat televizyon izleyen öğrencilerin olduğu görülmüştür.

Yapılan bazı çalışmalarda sadece televizyon izleme süreleri açıklanmakla kalmamış; yetişkinlerin, gençlerin ve çocukların hangi saat dilimlerinde televizyon izledikleri de saptanmaya çalışılmıştır.

RTÜK (2020)'ün “Televizyon Yayınlarında Şiddet Araştırması”nda katılımcıların en fazla 18.00-00.00 saatleri arasında televizyon izlediği tespit edilmiştir.

RTÜK (2018)a'ün “Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması”na katılan kişilerin %51,1'i 19.00-22.00 saatleri arasında, %26,7'si 16.00-19.00 saatleri arasında televizyon izlediklerini dile getirmişlerdir.

RTÜK (2006)'ün yaptığı “İlköğretim Çağındaki Çocukların Televizyon İzleme Alışkanlıkları Araştırması”nın katılımcıları hafta içi 17.00-20.00 saatleri arasında (%46,7), 20.00-22.00 saatleri arasında (%46,4); hafta sonu ise 20.00-22.00 saatleri arasında (%46,2), 17.00-20.00 saatleri arasında (%41,1) televizyon izlediklerini belirtmişlerdir.

Yine RTÜK (2016)'ün yaptığı “Medya Okuryazarlığı Araştırması”nda öğrencilerin %54,2'sinin hafta içi 18.00-21.00 saatleri arasında, %56,9'unun hafta sonu 21.00-24.00 saatleri arasında televizyon izledikleri tespit edilmiştir.

MEB (2008)'in yaptığı çalışmadaki öğrencilerin %54,3'ü 18.00-21.00 saatleri arasında, %21,1'i 21.00 ve sonrasında, %17,4'ü 07.00-10.00 saatleri arasında, %7,2'si 10.00-18.00 saatleri arasında televizyon izledikleri görülmüştür.

RTÜK (2018)a'ün “Çocukların Yeni Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Siber Zorbalık” çalışmasına katılan öğrencilerin hafta içi %38,9'u 18.00-21.00 saatleri arasında, %34,4'ü 21.00-24.00 saatleri arasında; hafta sonu %30,6'sı 18.00-21.00 saatleri arasında, %41,1'i 21.00-24.00 saatleri arasında televizyon seyrettikleri saptanmıştır.

Yılmaz (2002)'in çalışmasında en yoğun televizyon izleme zamanı 18.00 ile 24.00 saatleri arasındadır.

Taylan (2011)'in yaptığı çalışmada katılımcıların çoğunluğu 19.00-24.00 saatleri arasında televizyon izlemektedirler.

Çalışmalara bakıldığında en çok televizyon izlenen saat diliminin 17.00-24.00 saatleri arasında olduğu görülebilmektedir. Bu saat dilimi hafta içi veya hafta sonu olmasına ya da izleyicilerin yaş seviyesine göre daralabilmektedir.

Yetişkinlerin, gençlerin ve çocukların en çok televizyon izledikleri bu zaman dilimi “prime-time” olarak adlandırılmakta ve bu saatlerde televizyonda haberler, dizi, sinema, magazin, eğlence ve yarışma programları yer almaktadır (Doğan ve Göker, 2012).

1. 1. 1. 4. Televizyon Programı Tercihleri

Televizyon konulu araştırmaların bazılarında araştırmaya katılanlara program tercihleri de sorulmuş ve hangi program türlerinin daha fazla izlendiği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Televizyondaki şiddetin araştırıldığı çalışmada (RTÜK, 2020) katılımcıların en çok haberleri (%83,9), dizi filmleri (%71,2), yarışma programlarını (42,1), çizgi filmleri (%35,3), açık oturum/tartışma programlarını (%32,6) izledikleri saptanmıştır.

RTÜK (2018)b’ün yetişkinler üzerine yaptığı “Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması”na göre en çok izlenen program türleri, aylık ortalama gün sayısına göre, 24 gün ile “haberler”, 15 gün ile “yerli diziler”, 13 gün ile “spor programları”, 12 gün ile “kuşak programları”, 10 gün ile “açık oturum/tartışma programları” olmuştur.

RTÜK (2006)’ün “İlköğretim Çağındaki Çocukların Televizyon İzleme Alışkanlıkları Araştırması”na göre öğrenciler en çok “çizgi film (%72,1), “yerli diziler (%70,1)”, “yarışma programları (%49,3)”, “filmler (%45,8)” ve “çocuk programları (%44,6)” seyretmektedir.

8. sınıf öğrencileri ile yapılan RTÜK (2016)’ün “Medya Okuryazarlığı Araştırması”nda öğrencilerin %72,4 “yarışma programları”, %64,3 “müzik/eğlence programları”, %63,6 “yerli diziler”, %49,9 “yabancı filmler/diziler” ve %43,9 “belgesel programlar” izledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Cesur ve Paker (2007)’in çalışmalarında öğrencilere en sevdikleri programların isimleri sorulmuş ve verilen cevaplara göre hangi program türünün daha çok sevildiği

belirlenmiştir. İlk sırada “dizi (%30)”, sonrasında ise “çocuk programları (%18,9)”, “yarışma (%13,4)”, “eğlence (%9,5)” ve “çizgi film (%9,3)” gelmektedir.

Doğan ve Göker (2012)’in ilköğretim öğrencileri ile yaptıkları araştırmaya göre öğrencilerin izlemeyi tercih ettikleri program türleri “çizgi film (%34,4)”, “çocuk programları (%18,5)”, “yerli dizi (%15,6)”, “yarışma programları (%9)” ve “film (%6)” olmuştur.

MEB (2008)’in araştırmasına göre ise öğrencilerin en çok tercih ettikleri program türleri “müzik programları (%58,6)”, “diziler (%56,6)”, “haber ve haber programları (%54)”, “yerli filmler (%53,9)” ve “yabancı film (%51,6)” olarak belirtilmiştir.

Erginbaş (2012)’ın gençler üzerindeki araştırmasında program tercihlerinin “diziler (%42)”, “spor maç ve programları (%16,7)”, “müzik ve eğlence programları (%14,3)”, “haber programları (%10,7)” ve “yarışma programları (%9,7)” şeklinde olduğu ortaya konmuştur.

RTÜK (2018)a’ün öğrencilerle yaptığı “Çocukların Yeni Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Siber Zorbalık 2018 Araştırması” isimli çalışmada öğrencilerin düzenli olarak izledikleri program türleri “diziler (%51,5)”, “filmler (%41)”, “canlı spor müsabakaları/ spor programları (%28)”, “haber/ habere dayalı programlar (%26,1)” ve “belgesel programları (21,5)”dır.

Göçen (2011)’in araştırmasına göre öğrencilerin en çok izledikleri program türleri “dizi/sinema (%37,4)”, “bilgi/yarışma (%11,3)”, “haber/spor (%8,4)”, “çizgi film/çocuk (%6,8)” programları olarak sıralanmıştır.

Yılmaz (2002)’in 18-30 yaş arası kişilerle yaptığı araştırmasında televizyon programı tercihlerinde “haberler (%13,3)”, “yarışma programları (%11,2)”, “müzik-eğlence programları (%9,65)”, “spor programları (%7,63)” ve “magazin programları (%7,22)” ilk beş sırayı almıştır.

Kayabaş (2012)’in yaptığı çalışmada katılımcıların %80,52’si yerli dizileri, %56,18’i haberleri, %45,88’i filmleri, %43,45’i belgeselleri, %41,01’i yarışmaları izlediklerini belirtmişlerdir.

1. 1. 1. 4. 1. Diziler

İzlenen televizyon programı türlerinde neredeyse tüm çalışmalarda ilk beşin içinde yer alan diziler, haftalık ya da günlük takip yoluyla izleyiciyi kendine bağlayan bir program türüdür. Diziler birden çok bölümden oluşur ve bölümler bazen aynı konuyu bazen de birbirini takip eden konuları işler (RTÜK, 2014). Olayların heyecanlı ve merak edilecek bir yerine gelindiğinde bölüm sonlandırılır ve bu merak sayesinde izleyicilerin bir sonraki bölümü beklemeleri sağlanır. Dizilerde her ne kadar hayali kahramanlar sunulsa da izleyen, dizide yaşanan ve yaşanacak olan olaylarla ilgili yakınındaki insanlarla fikir alışverişi yapıp değerlendirmelerde bulunabilmektedir. İnsanlar bu yolla günlük yaşamın sıkıntılarından uzaklaşıp kurgu bir ortamdaki sorunlara yoğunlaşabilmektedir (Kırtepe, 2014).

Diziler bazen insanlara öyle tesir eder ki dizide yaşanan bir olayın gerçek hayata yansması görülebilir. Kurtlar Vadisi dizisinde ölen “Çakır” karakteri için halkın mevlit okutması, gazetelere taziye mesajları göndermesi ve cenaze namazı kılınması dizilerin gerçek hayata yansmasına örnek olarak gösterilebilir (Sezgin, 2006).

Ailece sevilerek izlenen dizilerin ne mesajlar verdiği önemlidir. Pek çok dizide kültürel ve ahlâkî olmayan davranışlar sergilenebilmektedir. Serserilik, lüks, boşanma, evlilik dışı ilişkiler, hırs, otoriteye başkaldırma bu olumsuz davranışlardan birkaçıdır. Bilhassa mafya dizilerindeki iyi olarak nitelendirilebilecek karakterlerin bile sıkça şiddete başvurması ve sorunlarını şiddet yöntemi ile çözmeye çalışması izleyicileri olumsuz etkileyebilmektedir (MEB, 2008).

Değerler ve kültürden uzak diziler toplumsal yozlaşmaya neden olabilir. Bunun aksine kültürü yansıtan kaliteli diziler de aile bireylerini olumlu etkileyebilir (Sucu, 2019). Özellikle ilgiyle takip edilen diziler, yanlış bilinen bir şeyin düzeltilmesinde eğitici bir araç olarak kullanılabilir (Kırtepe, 2014).

Eğitici bir vasıta olarak kullanılacak olan diziler çocukların da ilgisini çekebilmektedir. Bazı dizilerde çocuk karakterlerin yer alması izleyen konumundaki çocuğun dizideki çocuğu rol model olarak diziye daha çok bağlanmasına neden olabilmektedir (Cesur ve Parker, 2007). Dizideki karakterlerin hareketleri ve konuşmaları çocuklar tarafından alınabilmektedir (Sucu, 2019). Kırtepe (2014)’nin çalışmasında bazı

anneler çocukların izledikleri programlardaki konuşmaları hiç beklenmedik zamanlarda söylediklerini belirtmişlerdir.

1. 1. 1. 4. 2. Filmler

Hareketle görüntüler ya da bilgisayar desteği ile oluşturulan görüntüler yoluyla belli bir konuyu sinema teknikleri ile işleyen program türüne “film” denir (RTÜK, 2014). Filmlerde hayalî kişi ve olayların yanında belge incelemesi yoluyla oluşturulan senaryolar da işlenebilmektedir. Filmler; olayı, olayların gerçekleştiği dönemi, tarihi görselleştirip izleyicilere sunmayı amaçlamaktadırlar. Çekildikleri dönemin ekonomik, sosyal, kültürel yapısını ve o dönemin insanların dünyayı algılayışlarını yansıtmaları yönü ile tarihî belge niteliği de taşıyabilmektedir (Efe, 2010).

Filmler, görsel ve işitsel yollarla bilgi aktarmanın yanında derin anlamları da, sinema sanatının verdiği destekle, izleyiciye aktarabilmektedir. Yani filmler hem bilgi aktarımında hem de bir davranışın öğretilmesinde eğitim aracı olarak kullanılabilir (Birkök, 2008). Sınıf ortamına getirilmesi kolay olmayan bir durumun işlenmesi sırasında filmler, öğreticinin işini kolaylaştırabilmektedir. Filmler; öğrencinin derse karşı güdülenmesini sağlayıp onun ilgisini çekebilir, farklı duyulara hitap eder ve heyecan verir, akıcıdır ve geçmişteki bir olayı somutlaştırabilir, kavramları görselleştirebilir, anlaşılması zor olan karmaşık bir konuyu basitleştirebilir, geçmişteki insanlar ile ilgili bilgiler sunabilir, olaylara farklı bakış açısı kazandırarak yaratıcılığı geliştirebilir, tekrar tekrar izlenebilmesi özelliği ile konunun istenildiği kadar tekrar edilmesini sağlar ve kalıcı öğrenmeye katkıda bulunabilir (Efe, 2010).

Filmlerin bu özellikleri onları çeşitli derslerde birçok kavramın öğretilmesi hususunda işlevsel kılmaktadır. Doğa ve çevre koruma, bu bilincin oluşması; bilim, teknoloji, doğa, çevre ile insanlar arasında bağlantının kurulması gibi konularda gerçekleştirilecek eğitimlerde filmler önemli bir vasıta olabilmektedir. Bu da filmleri benzer konuları içeren fen bilimleri dersleri için etkili bir materyal kılabilir (Yılmaz, 2018).

Filmlerin sadece fen bilimleri için değil tarih dersleri için de kullanılabileceği söylenebilir. Duyuşsal ve psikomotor becerileri öğrencilerin kazanmasını kolaylaştıracak olan filmler, tarih derslerinde geçmişin sınıfa getirilmesinde etkili

olabilir (Demircioğlu, 2007). Üretildikleri toplumların değerlerini içeren tarihî filmlerde yer alan tarihî şahsiyetler öğrencilere model olabilmektedir. Bu vesile ile de tarihî karakterle özdeşim kuran izleyici istenilen davranış değişikliğini gerçekleştirebilmektedir. Özdeşim ve empati ile tarihî ve kültürel kazanımları kazandırabilmesi filmleri tarih dersleri için de önemli yapabilmektedir (Öztaş, 2017).

Filmler, toplumun millî ruhunu da yansıtır (İşcan ve Delen, 2017). İyi bir kurgu ile Türk filmleri hem kültürü anlatır hem de dile karşı hassasiyeti arttırabilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler filmler vasıtası ile sadece Türkçe öğrenmekle kalmayıp dillerini öğrendikleri toplumun sorunları hakkında da bilgi sahibi olabilirler (İşcan, 2011). Sınıf ve okul dışındaki hayatı öğrenciye göstermesi bakımından önemli bir araç olan filmler, Türkçe öğrenen öğrencilerin konuşma becerilerinin geliştirilmesinde de öğrencilere katkı sağlayabilir (İşcan ve Karagöz, 2016).

1. 1. 1. 4. 3. Çizgi Filmler

Türkçe öğrenen yabancılar için kullanılabilecek bir başka televizyon programı türü olan çizgi filmler, sesleri ve çizim ürünü görüntüleri kullanarak birden fazla duyuya hitap eder. Genellikle basit ve anlaşılır bir dil kullanılan, çocuklara rahatlıkla hitap edebilen çizgi filmlerin yabancılar Türkçe öğretiminde öğrenmede kalıcılığı sağlayabileceği söylenmektedir (Erdem, 2019).

Çizgi film, senaristin hayal dünyasında şekillenmiş, belli bir olay örgüsünü resimlerin sıralanması ile elde edilmiş görüntü akışı ile anlatılmasıdır (Bülbül ve Oruç, 2019). Bu görüntü akışı için bazen tüm sahnelerin resmi çizilirken bazen hareketsiz bir nesneye izleyicide hareket hissi verecek bir biçimde resimlenir (Aydoğdu, 2019). İlk başlarda eğlence için yapılan çizgi filmlerden, reklam ve eğitim alanlarında da faydalanılmıştır (Can, 1995).

RTÜK (2014), program türü olarak çizgi filmleri, çizgi biçimleri tek kare çekiminden hareketlendirerek çoğunlukla çocuk seyirciye mesaj iletilmede kullanılan bir program türü olarak tanımlasa da çizgi filmler her yaştan izleyici tarafından izlenebilmektedir. Okulöncesi dönemdeki çocuklar daha kısa ve sade anlatımlı çizgi filmlerle daha çok ilgilenirken ilkökul döneminde dizi şeklinde daha uzun çizgi filmler öğrencilerce takip edilebilmektedir (Can, 1995).

Annelerin iş hayatında daha çok yer almaya başlaması ile çocuklarına ayırdıkları zamanın azalması; çocukların daha fazla çizgi film izleyerek çizgi filmlerden, çizgi filmlerdeki karakter, olay ve konulardan daha fazla etkilenmelerine neden olabilmektedir (Yaşar Ekici, 2015).

Çizgi filmlerde konular bazen gerçekçi bir şekilde bazen de eğlenceli bir şekilde sunulabilmektedir. Bu da çizgi film izleme sürecini daha sevimli bir hâle getirerek istenen mesajların verilmesini sağlayabilmektedir (Güler, 2013).

Çizgi filmlerle aktarılmak istenen mesaj çizgi filmin sevilen kahramanı ile verilmeye çalışıldığından çocuğun davranışı model alma yoluyla kavraması kolaylaşabilmektedir. Özellikle okulöncesi dönem çocuklarında sevilen karakterin davranışları daha da önem kazanabilmektedir (Aydın, 2018). Çizgi filmlerin ortaya çıkmasındaki amaç eğlendirerek öğretmektir ki bu işlev çizgi filmlerdeki kahramanların kişilikleri aracılığı ile yapılabilmektedir (Güler, 2013). Çünkü çoğu zaman çocuklar çizgi filmdeki kahramanlarla kendilerini özdeşleştirebilmektedir (Aydoğdu, 2019).

Çizgi filmler çocukların kendisini istediği gibi hayal edebildiği bir dünyaya açılan kapıdır ve yaşamlarının bir döneminde çocukları oldukça etkiler. Çocuklar çizgi filmlerden öğrendiklerini gerçek hayata aktarabilirler (Türkmen, 2012).

Mergin (2019)'ın çalışmasında çizgi filmlerin; çocukların dikkatini çektiği, daha iyi bir anlayış sağladığı, sosyal iletişimi geliştirdiği, etik değerleri kazandırabildiği, lise dönemine kadar etkili bir öğrenme aracı olabildiği, düşünme becerilerini ve sanatsal yönlerini geliştirebildiği, kelime hazinesini arttırabildiği, ekonomik bir eğitim aracı olduğu ve öğrenci-öğretmen ilişkilerini bile geliştirebileceği belirtilmiştir.

Çizgi filmler yardımlaşma, adalet, birliktelik gibi soyut kavramların somutlaştırılmasında kullanılabilmektedir. Bu olumlu tarafının yanında çizgi filmlerde çocukların karşısına şiddet içerikli sahneler de sıkça çıkmaktadır. Kimi zaman şiddet, çizgi filmlerde çocuklara komedi öğeleri ile sevimli bir hâlde sunulabilmektedir (Güler, 2013).

Olumlu ve olumsuz bu tesirleri ile çizgi filmler, hayal ile gerçek arasındaki farkı henüz tam ayırt edemeyecek yaşlardaki çocuklarda kişilik ve benlik oluşumunda önemli bir etkiye sahiptir (Oruç vd., 2011).

1. 1. 1. 4. 4. Haberler

Haber programlarında amaç kamuoyunu bilgilendirmektir. Haberlerde güncel, toplumsal, ekonomik, siyasal, kültürel olaylar; gelişmeler ve konular nesnel bir üslup kullanılarak izleyici ya da dinleyiciye aktarılır (RTÜK, 2014). Diğer televizyon programı türlerinin olduğu gibi haberlerin de izleyiciler üzerinde bazı etkileri söz konusu olabilmektedir. Haber programlarında sıkça yer alan şiddet görüntülerini izleyen çocuklar, şiddetin farklı tür ve yöntemlerinden haberdar olabilmektedir. Kimi zaman haberlerdeki saldırgan davranışlar izleyicilerin o davranışları modelleyip onlar gibi davranmasına neden olabilmektedir (Büyükbaykal, 2012).

Haberler günün ilginç ve önemli olaylarının öğrenildiği programlardır. Haber programları etkisini arttırmak amacıyla adeta bir sinema filmi havasıyla, müzik eşliğinde olayları aktarır ki bu etki zamanla seyircide günlük olayları öğrenmeden öte bir alışkanlığa, bir eğlenceye dönüşebilmektedir. Daha çok izlenme adına haberlerde şiddet olayları abartılarak anlatılabilmekte veya şiddet doğallaştırılabilmektedir (Şirin, 2006, ss. 105-154-160). Her temayı eğlence unsuru olarak sunabilen televizyon, haberleri de bir eğlence vasıtasına dönüştürebilmektedir (Postman, 2020, s. 112).

1. 1. 1. 4. 5. Belgeseller

RTÜK tarafından hazırlanmış olan program türleri kod kitapçığında belgesel programlar, “Konusu ve materyalini gerçek olaylardan ve tabiattan alan, olayı ya kendi tabi çevresi ve akışı içinde ya da buna en yakın biçimde sonradan kurulmuş düzenlemeler içinde seçilmiş yerlerde işlenen, çoğunlukla bilime dayalı belli sınıflandırmalarla tespit edilen durumun izleyiciye sunulduğu program türü” olarak tanımlanmaktadır (RTÜK, 2014, s. 14).

Belgeseller görsel-işitsel öğeleri ile farklı zekâ türlerine hitap edebilirler. Öğrencileri bilgilendiren ve öğrencilerin olaylara eleştirel bir bakış kazanmasını sağlayabilecek belgeseller eğitim ortamında kullanılabilirler. Belgeseller ayrıca soyut kavramların öğrenilmesinde, yanlış bir öğrenmenin düzeltilmesinde etkili bir eğitim aracı olabilir (Sidekli vd., 2013).

1. 1. 1. 4. 6. Spor Programları

Dünyadan ve Türkiye’den her tür spor ile ilgili gelişmelerin kısa kısa aktarıldığı program türü olan “spor bültenleri” ve çeşitli spor maçlarının yayınlanması olan “spor karşılaşmaları yayınları”(RTÜK, 2014) spor programlarının içinde yer alabilir. Bu programların yanında maç öncesi, sırasında veya sonrasında o spor dalında bilgisi olan yorumcuların değerlendirmelerde bulunduğu programlar da çeşitli televizyon kanallarında izleyici karşısına çıkabilmektedir.

Televizyon programları doğru tercih edildiğinde öğrenciler için eğitici bir araç vasfı kazanabilmektedir. Çocukların izledikleri televizyon programlarındaki konuşmaları farklı zamanlarda söylemeleri (Kırtepe, 2014) de bu programların dil gelişiminde de etkili olduğunu gösterebilmektedir. Televizyon programları öğrencilerin Türkçe eğitimindeki temel dil becerilerini olumlu ya da olumsuz etkileyebilmektedir.

1. 2. Türkçe Eğitiminde Temel Dil Becerileri

Türkçe eğitimindeki dil becerileri “anlama” ve “anlatım” olarak iki gruba ayrılabilir (Göçer, 2007, s. 28). MEB’in “2019 Türkçe Öğretim Programı”nda özel amaçlardan biri öğrencilerin dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesidir (MEB, 2019). Dinleme ve okuma “anlama”, konuşma ve yazma da “anlatım” grubunun içerisinde yer alan dört temel dil becerisidir.

Dil becerileri birbirleri ile ilişki içerisinde. Birey bilgi edinme amacıyla okuma ve dinleme dil becerilerini kullanabilirken, edindiği bilgileri kendince yorumlayıp kendi perspektifine göre diğer bireylerle paylaşma isteği duyduğunda ise konuşma ve yazma dil becerilerini kullanabilir (Göçer, 2007, s. 64).

1. 2. 1. Dinleme/İzleme

Dinleme, çocukların dil öğrenme sürecine başladıkları aşamada ilk kullandıkları dil becerisidir. İşitme, dikkat yoğunlaştırma ve anlamlandırma aşamalarının sonucunda ses veya konuşmaların zihinde anlamlandırılması ile dinleme süreci meydana gelir (Göçer, 2007, s. 43).

Bilgilerin bir kısmını dinleyerek ve seyreterek elde ederiz. Seslerin sadece beyne ulaşmasını kapsayan fiziksel olay işitme olarak adlandırılırken, kişinin seslere dikkat

ederek yoğunlaşması ile dinleme gerçekleşir. İşitme kişinin kendi isteği dışında oluşurken dinlemek için özel bir çaba harcanır (Aktaş ve Gündüz, 2004, s. 247; Tozlu, 2009, s. 150).

Dinleme haber alma, bilgi edinme yöntemidir. İyi bir dinleme ve dinleme yoluyla kalıcı bir öğrenme sağlayabilmek için bazı hususlara dikkat etmek gerekir: Dinleyici dikkatini konuşmacının sözleri üzerinde yoğunlaştırmalıdır. Konuşmacının sözlerinden konuşmanın ana fikri seçilmeye çalışılmalıdır. Dinleyici, konuşmacının kendine ters gelen düşüncelerini dahi dikkatle dinlemelidir. Dinleme üzerinde stres, yorgunluk gibi durumların olumsuz etki yapacağı unutulmamalıdır (Aktaş ve Gündüz, 2004, ss. 250-251).

1. 2. 2. Okuma

Diğer bir dil becerisi olan okuma, yazıların önce zihinsel kavramlara çevrildiği daha sonra da beyinde yapılandırma işleminin gerçekleştiği bir süreçtir (Göçer, 2007, s. 29). Okuma için; gözün yazıları beyne aktardığı ve beynin sözcüklerin tanınmış olup olmadıklarını kontrol ettiği “tanıma”, beynin kendine aktarılan cümleleri daha önceki bilgilerle yorumladığı “algılama”, birbiri ile ilişkilendirilen bilgilerin hafızaya kaydedildiği “akılda tutma” aşamaları gerçekleşir (Aktaş ve Gündüz, 2004, ss. 49-50).

Birey bir konuda bilgi edinmek, zaman geçirmek, estetik ve sanat duygularını hareketlendirmek maksadıyla okuma sürecinin içine girebilir. İnsanların geçmiş kültürleri tanınmasında, onların deneyimlerinden yararlanmasında ve bu yolla kişiliğini şekillendirmesinde, muhakeme yeteneği ile duygu ve düşüncelerinin gelişmesinde okuma önemli bir araçtır (Aktaş ve Gündüz, 2004, ss. 17-18).

Bazı öğrenmeler büyük ölçüde okuma ile meydana gelir. Hemen hemen bütün derslerde okuma gerektiren konular bulunur ki bu da okumayı bütün dersler için önemli hâle getirir. Etkili bir okuma-anlama becerisine sahip olamayan bir öğrencinin başarılı olması oldukça zor olabilmektedir (Aktaş ve Gündüz, 2004, s. 19).

1. 2. 3. Konuşma

Duygu, düşünce, gözlem ve bilgilerin dil yoluyla diğer insanlara anlatılması konuşmadır (Aktaş ve Gündüz, 2004, s. 257; Göçer, 2007, s. 51). Konuşma sağlıklı bir iletişim için gereklidir ve doğuştan gelen, geliştirilmesi kişilere bağlı olan bir yetenektir (Tanrıkulu ve Akçıl, 2021).

Konuşma bireylerin duygu ve görüşlerini paylaşmasına yardımcı bir anlaşma yöntemidir. Konuşmanın etkisi ses ve vücut dilinin (vurgu, ton, jest, mimik) başarılı kullanımı ile arttırılabilir (Tozlu, 2009, s. 150).

Etkili bir konuşmanın sahip olması gereken birtakım özellikler söz konusudur: Dil düzgün ve anlaşılır kullanılmalı, jest-mimik ve metin arasındaki uyum sağlanmalı, argo kelimelerden ve ağız özellikleri ile konuşmaktan kaçınılmalı, gerekli yerlerde duraklamalar yapılmalı, hatta konuşma sırasında giyilecek kıyafete bile özen gösterilmelidir (Aktaş ve Gündüz, 2004, ss. 290-291).

1. 2. 4. Yazma

Temel dil becerilerinin son ve en önemli safhası yazmadır. Düşünce ve tasarılar yazma ile aktarılabilir ve yazma, kişilerin başka kişilere kendisini anlatabilmesine imkân sağlar (Aktaş ve Gündüz, 2004, s. 124). Kişinin duygu, görüş, hayal, tasarı, olay, durum, gözlem ve hayatlarını bir plan çerçevesinde, dilin kurallarını kullanarak, birtakım sembollerle kâğıda aktararak yaptığı anlatım becerisi yazma olarak tanımlanabilir (Arı, 2010; Avcı, 2013; Çelik, 2012; Mandal, 2020). Yazma becerisinin gelişmesinde okuma, dinleme ve konuşma becerilerinin gelişmesi mühim bir etkidir. Öğrencilerin dinleme/izleme, okuma becerileri vasıtasıyla elde edecekleri bilgiler olmadan başarılı bir yazma etkinliği yapabilmeleri epeyce zor olabilecektir (Sucu, 2019).

Sözleri sembollerle kalıcı hâle getirmek, insanoğlunun en önemli keşiflerinden biridir. Bilgilerin kalıcı olması ve başkalarına aktarılabilmesi ile bilim, kültür, tarih, teknoloji gibi birçok alanda toplumların gelişmesi sağlanabilmiştir (Tozlu, 2009, s. 200).

1. 2. 4. 1. Yazma Plânı

Yazıda söylenecek fikirlerin nasıl ve hangi sırayla söyleneceğinin tasarlanması ve bir nevi yazının iskeletinin oluşturulması yazının plânını oluşturur (Tozlu, 2009, s. 213). Yazma etkinliğinde duygu ve görüşlerin yazıyı okuyacak kişilerin anlayabilecekleri şekilde sunulması, öğrencilere fikirlerini sıralama, düzenleme, sınırlama, yazı amacını belirleme, kuralları uygulama gibi bazı zihinsel yetileri de kazandırabilir (Göçer, 2007, s. 56). Fazla uzun olmayan yazılar için bir plân gereksinimi olmasa da yine de yazma etkinliğinde ana fikrin nasıl aktarılacağı, söze nereden başlanacağı, konunun, türün veya anlatım biçiminin ne olacağını düşünmek gerekli olabilir (Aktaş ve Gündüz, 2004, s. 65).

1. 2. 4. 2. Konu

Yazma etkinliğinde her konuda metin kaleme alınabilir fakat ele alacağı konu hakkında kişinin yeterli bilgi birikiminin olması gerekir. Bu sebeple, yazan kişinin ilgi alanlarının dikkate alınarak bir konunun tercih edilmesi yerinde bir konu seçiminin yapılmasını sağlayabilir (Aktaş ve Gündüz, 2004, s. 70). Kişi, tanık olduğu ya da bizzat yaşadığı olaylarla ilgili duygu, düşünce ve görüşlerini yazılarında konu olarak seçebilir (Tozlu, 2009, s. 214). Konu seçimi yapılırken öğrencinin konuya yabancı olmaması, çevresinden gördüğü, duyduğu bir olay veya durumun seçilmesi noktalarına dikkat edilmelidir (Göçer, 2007, s. 58).

Konu seçiminin ardından anlatım biçiminin belirlenmesi ile yazma etkinliğine devam edilebilir.

1. 2. 4. 3. Anlatım Biçimleri ve Öyküleyici Anlatım

Anlatım biçimlerini Aktaş ve Gündüz (2004); açıklayıcı, delil ve ispat yoluyla, tasvirici, öykü yoluyla anlatım olarak tasnif etmişlerdir (Aktaş ve Gündüz, 2004, s. 91). Uygur (2008) ise açıklayıcı, tasvir edici (betimleyici), hikâye edici, tartışmacı anlatımdan oluşan dört anlatım biçiminden söz etmektedir (Uygur, 2008, ss. 319-320).

Bir konunun açıklanması ve öğretilmesi amacıyla kullanılan; fıkra, makale, sohbet ve eleştiri türlerinde sıklıkla kullanılan anlatım biçimi “açıklayıcı anlatım”dır (Torun vd., 2009, s. 267). Açıklayıcı anlatımda maksat okuyucuya anlatılan şeyle ilgili bilgi vermektir (Aktaş ve Gündüz, 2004, s. 91).

Okuyucunun bir konu hakkındaki görüşünü değiştirmek amacıyla kullanılan, bir düşünceyi destekleyen ya da yanlışlığını ortaya koymaya çalışmak için başvuru anlatım biçimi “kanıtlayıcı (tartışmacı) anlatım”dır (Aktaş ve Gündüz, 2004, s. 93). Bu anlatım biçimi ile okuyucu veya dinleyici belli bir düşünce ya da davranışa yönlendirilmeye çalışılır (Uygur, 2008, s. 320).

Kelimelerle resim çizme olarak da sıklıkla hatırlanan “tasvir edici (betimleyici) anlatım”, bir varlığı ya da olayı okuyan ya da dinleyen kişinin zihninde canlandıracak şekilde anlatmaya dayanan bir anlatım biçimidir (Uygur, 2008, s. 320). Tasvirler gözlemlerden yola çıkılarak, kişisel yorumlar katılarak yapılır. Tasvirler vasıtası ile okuyucu hayal kurar ve olaylara katılır. Tasvirde sadece ev, eşya, doğa gibi varlıkların

anlatımı gerçekleşmez; aynı zamanda insanların da fiziksel ve ruhsal anlatımı yapılabilir. Öykü, roman, gezi, anı gibi türlerde tasvirleyici anlatım kullanılabilir (Aktaş ve Gündüz, 2004, ss. 94-95).

Öykü yolu ile anlatım, içinde bir olayın anlatıldığı, amacın okuyucuyu düşündürmekten ziyade heyecanlandırmak olduğu bir anlatım biçimidir (Aktaş ve Gündüz, 2004, s. 99). Roman, hikaye, gezi yazısı, anı, biyografi, otobiyografi gibi edebî türlerde kullanılan bu anlatım biçimi “hikaye etme” ismi ile de zikredilmektedir (Torun vd., 2009, s. 267). Yaşanmış ya da kurgulanmış olayların belli bir akış sırasına göre sözlü veya yazılı olarak anlatıldığı (Uslu, 2007, s. 269) öyküleyici anlatım tekniğinin bazı unsurları vardır. Torun vd.(2009)’ne göre bu unsurlar “olay”, “kişiler”, “yer ve zaman” (Torun vd., 2009, s. 267) iken Şimşek ve Arslan (2021)’a göre “olay”, “kişiler”, “zaman”, “mekan/yer”, “üslup” ve “anlatıcı”dır (Şimşek ve Arslan, 2021, ss. 20-26). Uslu (2007)’nin tanımında da “olay”, “kişi”, “yer” ve “zaman” öğeleri yer almaktadır (Uslu, 2007, s. 269).

1. 2. 4. 3. 1. Olay

Öyküleyici anlatımlarda yazının omurgasını oluşturan olay unsuru; masal, hikâye/öykü, roman gibi metin türlerinin en önemli ögesidir. İki ya da çok kişinin, varlığın veya kavramın çatışması ya da etkileşimi sonucu gelişen eylemler “olay” unsurunu meydana getirir. Başarılı bir olay kurgusu için güçlü bir gözlem ve zengin bir hayal gücü gereklidir (Şimşek ve Arslan, 2021, s. 20).

1. 2. 4. 3. 2. Kişiler

Edebî metinlerde olayların gerçekleşebilmesi için kişilere ve bu kişiler arasında meydana gelecek ilişkilere ihtiyaç vardır. Kişiler metinlerdeki olayların öznesi konumundadır. Kişilerin seçiminde sadece insanlar söz konusu değildir (Kolcu, 2005, s. 26). Aynı zamanda bir eşya, bir hayvan veya bir bitki de metindeki kişileri oluşturabilir. Yazar; kişi, karakter veya tipleri seçerken ya da oluştururken kendisinden, yakın çevresinden ya da kendisine aktarılanlardan yararlanabilir (Şimşek ve Arslan, 2021, s. 22).

1. 2. 4. 3. 3. Zaman

Yazılan yazıda olayların başlaması ve bitmesi arasındaki süre yazının zamanını ortaya çıkarır. Yazıda zaman bir mevsim (yaz, kış...), günün bir saati (sabah, öğle, akşam...), özel bir gün ya da zaman aralığı (bayram günü, çocukluk yılları) ya da belli bir tarih (on dokuzuncu yüzyıl) olabilir (Şimşek ve Arslan, 2021, s. 24).

1. 2. 4. 3. 4. Mekân-Yer

Metinde yer verilmiş olan olayların gerçekleştiği yerler (park, bahçe, ev, okul, fabrika...) yazının mekânını oluşturur (Kolcu, 2005, s. 24). Yazıda zaman zaman tasvirler yapılarak mekânın okuyucunun hayal dünyasında canlanması sağlanabilir. Mekânlar metinler için önemlidir. Bazen mekân karakterlerin ruh hallerini yansıtır (Şimşek ve Arslan, 2021, ss. 24-25).

1. 2. 4. 3. 5. Üslup (Dil ve Anlatım)

Yazan kişinin kendine has dili kullanma biçimi üslubunu oluşturur. Cümlelerin uzunluğu ya da kısalığı, seçilen kelimeler, fikirlerin ifade ediliş tarzı yazarın üslubundan ileri gelmektedir (Uygur, 2008, s. 320). Yazarın üslubunu belirlemesinde hedef kitlenin kimler olduğu, paylaşılacak konunun özellikleri etkili olabilmektedir (Şimşek ve Arslan, 2021, s. 27).

1. 2. 4. 3. 6. Anlatıcı

Öyküleyici türde yazılmış kurgusal metinlerde yazar, olayı anlatma işini bir başka kişinin ağzıyla yapabilir (Kolcu, 2005, s. 21). Bu şekilde “anlatıcı” kavramı ortaya çıkar ve metinlerde farklı birkaç anlatıcı türü okuyucunun karşısına çıkabilir:

- Olayın içinde yer alan veya olayın kurgulanış sürecinde okuyucuya ipuçları veren “birinci tekil kişi (ben anlatıcı/kahraman-yazar anlatıcı) anlatıcı”,
- Olayı dışarıdan gözlemleyip nesnel bir bakışla aktaran veya olay ve kişilerle ilgili her şeyi (kahramanların içinden geçenleri bile) bilip okuyucu ile paylaşan “üçüncü tekil kişi (gözlemci/tanrısal-hâkim anlatıcı) anlatıcı”,
- Anlatılan olaydaki bir kişiyi “sen” diye belirleyen ve ona seslenme yoluyla anlatım yapılan “ikinci tekil kişi anlatıcı”,

-Roman ve hikâye türlerinde aynı olayı ya da olayın farklı bölümlerini farklı karakterlerin ağzından anlatan “çoklu anlatıcı” anlatıcı türü olarak okuyucuların karşısına çıkabilmektedir (Şimşek ve Arslan, 2021, ss. 25-26).

İçinde bu öğelerin yer aldığı öyküleyici anlatım biçimi, birçok metin türünde kullanılmakta ve okullarda çeşitli sınıf seviyelerinde öğrenciler tarafından yazma etkinliklerinde kullanılabilmektedir. MEB, “2019 Türkçe Öğretim Programı”nda “Hikâye Edici Metinler” başlığı altında “çizgi roman, fabl, hikâye, karikatür, masal/efsane/destan, mizahi fıkra, roman, tiyatro” türlerini sıralamıştır. Programda “Hikâye edici metin yazar.” kazanımı 4-5-6-7-8. sınıf kazanımlarının içerisinde yer almaktadır (MEB, 2019).

1. 3. Benzer Araştırmalar

Televizyonun etkileri konusunda yabancı literatür incelendiğinde birçok çalışmanın olduğu görülmüştür. Bu çalışmalardan bazıları öğrencilerin dil gelişimi ile televizyonun ilişkisi üzerinedir.

Gowon (2009)’un Nijerya’da yaptığı çalışmada televizyonun İngilizce konuşma ve yazma becerilerine televizyon ve radyonun etkisi araştırılmıştır.

ABD (USA)’de yapılan araştırmada Alterman (1983), televizyonun yedinci sınıf öğrencilerinin okuma başarılarına etkisini araştırmıştır.

175 sekizinci sınıf öğrencisine anket uygulanan çalışmada Larsen (1963), televizyonun okuma üzerindeki etkisini araştırmıştır.

Sidabalok (2019), Endonezya’da bir televizyon programının öğrencilerin dinleme becerilerine etkisini araştırmış ve 70 öğrenci ile öntest-sontest deseni ile bir çalışma yapmıştır.

Koolstra ve Van Der Voort (1996), Hollanda’da 1050 ilkokul öğrencisi ile çalışıp televizyonun çocukların boş zaman okumalarına etkisini araştırmışlardır.

Ahinda vd.,(2014), televizyonun okul öncesi öğrencilerinin akademik başarıları ve dil edinimlerine etkisini araştıran bir çalışmayı Kenya’da yapmıştır.

Konuyla ilgili yapılmış yerli araştırmalar incelendiğinde çalışmaların yetişkinler ve öğrenciler üzerine yapılanlar şeklinde iki ana grupta aktarılması mümkündür.

Yetişkinlerle yapılan çalışmalardan biri Yılmaz (2002)'ın Erzurum'da 18-30 yaş arası 314 kişiye anket uygulayarak yaptığı çalışmadır. Çalışmada televizyon izleme eğilimleri ve televizyonun etkileri araştırılmıştır.

Günaydın (2021), televizyonun aile değerleri üzerine etkisini araştırdığı doktora tezini Ordu'da 1226 kişinin katılımıyla yapmıştır.

Kayabaş (2012), 9 farklı şehirden 534 kişinin katılımıyla yaptığı yüksek lisans tezinde televizyon izleme alışkanlıklarının insanların kendisi ve çevresini algılamasına olan etkisi üzerine çalışma yapmıştır.

Şahin (2011), Uşak'ta 170 kişi ile yaptığı çalışma ile televizyonun kültürel bir yozlaşmaya sebep olup olmadığını araştırmıştır.

Televizyondaki dinî içerikli programların yetişkinler üzerindeki etkilerini araştıran Turan (2007), Samsun ilindeki 400 kişiye anket uygulamıştır.

RTÜK (2018)b, televizyon izleme eğilimleri araştırmasını 26 ilden 15 yaş üzeri 2600 kişi ile gerçekleştirmiştir.

RTÜK (2020), televizyon yayınlarındaki şiddeti ve yayınlardaki şiddetin izleyicideki etkilerini incelemek için 26 ilde 15 yaş ve üzeri 2600 kişiyle anket çalışması yapmıştır.

Televizyon dizilerinin toplum üzerindeki etkileri üzerine doktora çalışmasını yapan Kırtepe (2012), Erzurum'da 383 kişiye anket uygulamıştır.

Zavalsız ve Soydaş Dağcı (2019) Karabük'te yaşayan 400 kişiye anket uygulayarak televizyon dizilerinin toplum üzerindeki etkilerini araştırmışlardır.

İşcan ve Aktürk (2014)'ün Ürdün Üniversitesi Türkçe bölümü öğrencilerinden 17'sinin katılımı ile yaptıkları çalışmalarında televizyon dizilerinin yabancıların Türkçe öğreniminde kullanılması üzerinde çalışma yapılmıştır.

Yılmaz ve Irşi (2017) de yabancılara Türkçe öğretiminde televizyon dizilerinin kullanımını irdelemişlerdir.

Tatlı ve Şahin (2020), bazı fen bilimleri kavramlarının öğretilmesinde bilim kurgu filmlerinin etkisini araştırmak için 20 öğretmen adayına öntest-sontest desenini kullanarak çalışmalarını yapmışlardır.

Tanrıkulu ve Akçıl (2021)'in çalışmasında Atatürk Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezindeki öğrencilerin konuşma becerilerinin geliştirilmesinde sessiz filmlerin etkisi araştırılmış ve çalışmaya 18 öğrenci dâhil edilmiştir. Çalışmada 5 sessiz film öğrencilere izletilmiş ve görüşme yöntemi ile veriler elde edilmiştir.

İşcan ve Delen (2017), Gaziosmanpaşa Üniversitesi TÖMER'de B1 seviyesinde Türkçe öğrenen 26 öğrenci ile bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada yabancılara Türkçe öğretiminde filmlerin kullanılması konusu araştırılmıştır.

Yakar ve Yılmaz (2016) Erzinan Üniversitesinde öğrenim gören 8 Kazak öğrenci ile yaptıkları çalışmalarında çizgi filmler ile Türk soylulara Türkçe ve değer öğretimi konusunu araştırmışlardır.

Yine yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yapılan bir çalışmada Aytan ve Tunçel (2015) çizgi filmlerin kullanımı üzerinde durmuş ve Antalya Üniversitesi TÖMER'de A1-başlangıç düzeyindeki 15 kursiyerle çalışmışlardır.

Yetişkinlere yönelik çalışmalara bakıldığında televizyon izleme eğilimlerini araştıran çalışmalar (RTÜK, 2018b; Yılmaz, 2002) olduğu görülmektedir. Bunun yanında genel olarak televizyonun; aile değerlerine (Günaydın, 2021), insanların kendini ve çevresini algılamasına (Kayabaş, 2012), dini içerikli programların (Turan, 2007) ve dizilerin (Kırtepe, 2014; Zavalısız ve Soydaş Dağcı, 2019) yetişkinlere etkilerini inceleyen çalışmalar da mevcuttur. Ayrıca televizyonun kültürel yozlaşmaya sebep olup olmadığını araştıran bir çalışma (Şahin, 2011) da yapılmıştır. Yine televizyondaki şiddetin izleyicilerce fark edilme ve etkilenme düzeylerini araştıran çalışmalar (RTÜK, 2020) da vardır. Bazı çalışmalar da televizyon programlarının bir eğitim aracı olarak kullanılıp kullanılamayacağı üzerine yapılmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dizilerin (İşcan ve Aktürk, 2014; Yılmaz ve Irşı, 2017), sessiz filmlerin (Tanrıkulu ve Akçıl, 2021), filmlerin (İşcan ve Delen, 2017) ve çizgi filmlerin (Aytan ve Tunçel, 2015; Yakar ve Yılmaz, 2016); fen bilimleri öğretiminde ise bilim kurgu filmlerinin (Tatlı ve Şahin, 2020) kullanılmasına dayanan çalışmalar yapılmıştır.

Literatürde lise, ortaokul, ilkokul ve okul öncesi öğrencileri ile yapılmış çalışmalar yetişkinler ile yapılan çalışmalara göre daha fazladır.

İlköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin televizyon izleme alışkanlıklarının belirlenmesinin hedeflendiği çalışmada MEB (2008), 936 öğrenciye anket uygulamıştır.

Çocukların yeni medya kullanım alışkanlıkları ve siber zorbalık konulu RTÜK (2018)a araştırmasında Türkiye genelinde 5, 6, 7, 8. sınıfta okuyan 3029 öğrenciye anket uygulanmıştır.

RTÜK (2006),’ün yapmış olduğu çalışmada ilköğretim çağındaki çocukların televizyon izleme alışkanlıkları tespit edilmeye çalışılmış ve 17 ilden 1719 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

RTÜK (2016), 26 ilde 13-16 yaş arası 1273 öğrenci ile medya okuryazarlığı araştırması yapmıştır.

Çocukların televizyon programlarına ilişkin tercihlerini araştıran Cesur ve Paker (2007), çeşitli şehirlerden 454 ilkokul öğrencisine anket uygulamışlardır.

Okul öncesi çocuklarının televizyon izlemelerine yönelik bir çalışma yapan Coşkun ve Arslantaş (2016), 15 çocuğun annesi ile görüşme yapmıştır.

Karaboğa (2018), medya çağında çocuk ve çocuk kültürü konulu bir araştırma yapmıştır.

Büyükbaykal (2012), televizyonun çocuklar üzerindeki etkilerini araştıran bir çalışma yapmıştır.

Çamlıbel İrkin (2012), uzmanlık tezinde, çocukların gelişim sürecinde televizyonun etkilerini literatür taraması yaparak araştırmıştır.

Kırık (2013), televizyonun gelişim çağı çocukları üzerindeki olumsuz etkileri ve ebeveyn kontrol sorunu üzerine bir araştırma yapmıştır.

Manisa’da 203 ortaokul öğrencisi ile çalışmasını yapan Tofur (2018), televizyon programlarının öğrencilerde çağrıştırdığı çeşitli kavramları incelemiştir. 369 televizyon programının da incelendiği çalışmada öğrencilere televizyon programları ile ilgili form doldurtulmuştur.

Çocukluk dönemi din ve değer yapılanmasında televizyonun olumsuz etkilerini araştıran ve çözüm önerileri getiren çalışmasında Bahadır (2005), Konya ve Karaman’daki 105 kişiye anket uygulamış, 60 kişi ile de görüşme tekniğini kullanmıştır.

Televizyon izleme süresinin saldırganlıktaki etkilerini araştıran Aral vd.,(2011), Kırşehir’den 115 dördüncü ve beşinci sınıf öğrencisi ile çalışmışlardır.

Görsel medyadaki şiddetin ortaöğrenim gençliği üzerine etkisi ile ilgili yüksek lisans çalışması yapan Erdemoğlu (2011), Konya'daki 300 öğrenciyle anket çalışması yaparak verilerini elde etmiştir.

Özüğurlu (2011), televizyondaki şiddet içerikli programların çocukların ruh sağlığına olumsuz etkilerini araştırmıştır.

Medyadaki şiddet ve bunun etkileri üzerine bir araştırma yapan Zorlu (2016), ülkemizde ve ABD (USA)'de yapılmış daha önceki alan araştırmalarını incelemiştir.

Televizyon programlarındaki şiddetin lise öğrencilerine etkisini araştıran çalışmada Taylan (2011), Konya'daki 640 lise öğrencisi ile çalışmasını yürütmüştür.

Tutkun vd.(2017), televizyon ve dijital oyunların ortaokul öğrencilerinin şiddet eğilimine etkilerini araştırmak için yaptıkları çalışmada Kocaeli'ndeki 30 öğrenci ile görüşmüşlerdir.

Televizyon ve internetteki şiddet içeren programların çocuğun ruh dünyasına etkilerini araştıran İmamoğlu ve Şirin (2011), daha önce yazılmış yazı ve kitaplardan yola çıkarak bir çalışma yapmışlardır.

Elazığ'daki 18 lise öğrencisi ile çalışma yapan Yağbasan ve Kurtbaş (2015), televizyondaki şiddet ve tüketimin çocuklara etkisini araştırmışlardır.

Televizyonun okul öncesi dönem çocuklarının saldırganlık davranışlarına etkisini ölçmeyi amaçlayan çalışmada Akçay ve Özcebe (2012), Ankara'daki bir kurum kreşinde olan 3-6 yaş arası 105 çocuk ve velisini çalışmasına dâhil etmiştir.

Öztürk (1999), yaptığı doktora çalışmasında İstanbul'daki 15 okuldan 1538 ortaokul öğrencisine anket uygulamış ve çocukların sosyalleşmesine televizyonun etkilerini araştırmıştır.

2007 yılında Isparta'da 650 öğrenciye anket uygulanan çalışmada Kaya ve Tuna (2008), ilköğretim çağındaki çocukların sosyalleşmesinde televizyonun etkilerini araştırmışlardır.

Sadi (2007), Denizli'de 235 lise öğrencisine uyguladığı anketle yaptığı yüksek lisans çalışmasında ergenlerin kimlik oluşturma sürecine televizyon programlarının etkilerini araştırmıştır.

Yüksek lisans çalışmasında Dağ (2009), lise öğrencilerinin kimlik geliştirme ve sosyalleşme süreçlerine televizyon programlarının etkisini araştırmış ve Kocaeli ilinden 120 lise öğrencisine anket uygulamıştır.

Sabbağ ve Akin (2012), Adıyaman’da 266 dördüncü ve altıncı sınıf öğrencisine anket uygulayarak öğrencilerin gıda tercihlerine televizyonun etkilerini araştırmışlardır.

Gençlerin model aldıkları televizyon karakterlerini araştıran Üstündağ (2019), Ankara’dan 310 öğrenciye anket uygulayarak veri elde etmiştir.

Televizyonun öğrencilerin meslek seçimi ile ilgili algılarına etkisini araştıran Özen (2010), Erzincan’dan 52 yedinci sınıf öğrencisini çalışmasına dâhil etmiştir.

Yedinci sınıfların meslek seçimi ile ilgili algılarına televizyonun etkisini araştıran bir diğer çalışma ise Ünlü (2010)’nın çalışmasıdır. Araştırma için Erzincan’da okuyan 52 yedinci sınıf öğrencisi ile görüşülmüştür.

Uğurlu vd.(2013), İzmir’de 4 ve 5. sınıfta okuyan 291 öğrenciye anket uygulayarak yaptıkları çalışmalarında televizyonun çocukların günlük yaşam etkinlikleri üzerindeki etkisini araştırmışlardır.

Can (2014), televizyonun çocuklara olumsuz etkilerini reality show özelinde incelemiştir.

10-14 yaş arası gençlerin televizyon izleme alışkanlıkları ve çok izledikleri dizileri araştıran Üstündağ ve Doğan (2016), Ankara’da okuyan 1530 öğrenciye anket uygulamışlardır.

Gençlerin imaj oluşturmada “Kavak Yelleri” dizisinin etkisini araştırdığı yüksek lisans çalışmasında Erginbaş (2012), Karaman’da 300 öğrenciye anket uygulanmıştır.

Dizilerdeki şiddetin ortaöğretim öğrencilerine etkilerinin araştırıldığı yüksek lisans tezinde Can (2019), İstanbul’daki 152 öğrenciye anket uygulamıştır.

Yerli dizilerin gençlerin model alma davranışı üzerindeki etkilerini araştıran Erjem ve Çağlayandereli (2006), İstanbul’da 1020 lise öğrencisine anket uygulamıştır.

Dizilerin lise öğrencilerinin yaşam boyu öğrenmelerine etkilerini araştıran Semerci ve Kalçık (2017), Bartın’da 11 öğrenci ile görüşmüşlerdir.

Popüler dizilerin lise öğrencilerinin model alma davranışlarına etkisini bir yüksek lisans çalışması kapsamında inceleyen Türk (2020), 30 lise öğrencisi ile Siirt'te görüşmüştür.

Sosyal bilgiler öğretiminde filmlerin kullanımı ile ilgili bir yüksek lisans çalışması yapan Efe (2010), öntest-sontest modelinin kullandığı çalışmada Kırşehir'den 66 altıncı sınıf öğrencisi ile çalışmıştır.

Tarih öğretiminde filmlerin etkisini araştıran Öztaş (2008), Ankara'daki 129 öğrenci ile gerçekleştirilen çalışmada öntest-sontest yöntemini kullanmıştır.

Tarih öğretiminde filmlerin yeri ve önemi konusunda Demircioğlu (2007)'nin yapmış olduğu bir çalışma vardır.

Tarihî dizi ve filmlerin sosyal bilgiler dersine yansımaları konusunda durum çalışması deseni ile hazırladıkları araştırmalarında Gezici ve Demir (2018), 10 sosyal bilgiler öğretmeni ile görüşmüşlerdir.

Doktora çalışmasında Can (1995), Eskişehir'deki 4-6 yaş grubu öğrencilerine çizgi film izletmiş ve öğrenciler ile öğretmenlerine anket uygulamıştır. Bu şekilde okul öncesi çocukların gelişimine ve iletişimine çizgi filmlerin etkilerini araştırmıştır.

Muş'ta 66 öğrenci ile görüşerek yaptıkları çalışmalarında Oruç vd.(2011), okul öncesi öğrencilerinin kişilik gelişiminde çizgi filmlerin etkilerini araştırmışlardır.

Aydın (2018), çocuk kanallarındaki çizgi filmlerin çocukluğa etkisi üzerine yaptığı yüksek lisans çalışmasında 6 çizgi filmi incelemiştir.

Yaşar Ekici (2015), çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki etkilerini doküman incelemesi yöntemi ile araştırmıştır.

Çizgi filmlerin eğitim alanında kullanılmasıyla ilgili çalışmaları inceleyen Kaya ve Uzoğlu (2020), 32 farklı çalışmayı incelemişlerdir.

Çizgi filmlerin ilköğrencilerinin duyuşsal özelliklerine etkisini araştıran Baş Dönergüneş (2021), Mersin'de 126 ilköğrencisi ile çalışmasını yürütmüştür.

Çizgi filmlerin ilköğretim öğrencilerinin yaratıcılığına etkisini yüksek lisans çalışmasına konu edinen Mergin (2019), öntest-sontest deseni ile Mersin'de 46 öğrenci ile çalışmıştır.

Oruç vd.(2011), okul öncesi dönem çocuğunun kişilik gelişiminde çizgi filmlerin etkisini Muş ilinden 66 öğrenciyi çalışma grubu olarak belirleyip araştırmışlardır.

Sosyal bilgiler dersinde çizgi film kullanmanın öğrenci başarısına etkisini araştıran çalışmalarında Oruç ve Teymuroğlu (2016), Niğde ilinde öntest-sontest desenli bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada 58 beşinci sınıf öğrencisi yer almıştır.

Çizgi filmlerin hangi değerleri içerdiğini araştıran Yılmaz ve Özdemir Erem (2018), 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin severek izledikleri 4 çizgi filmin ilk beşer bölümünü incelemişlerdir.

Doğan ve Göker (2012), tematik televizyon ve çocuk ilişkisini araştırdıkları çalışmalarında Elazığ ilindeki 480 kişilik 3, 4, 5 ve 6. sınıf öğrencisine anket uygulanmıştır.

Sidekli vd.(2013), yaptıkları çalışma ile sosyal bilgiler öğretiminde belgesellerin ders başarısına etkisini araştırmışlardır. Çalışma Muğla'da 66 ortaokul öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir.

Osmaniye'deki 47 öğrenci ile öntest-sontest deseni ile çalışmalarını yapan Uçar ve Karakuş (2017), 6. sınıf sosyal bilgiler dersindeki bazı konuların öğretiminde belgesel kullanmanın etkilerini araştırmışlardır.

Fen ve Teknoloji derslerinde belgesel kullanımının 8. Sınıf öğrencilerinin başarısına etkisini araştıran Seçkin Kapucu ve Aydoğdu (2014), Eskişehir'de 113 öğrenciye, öntest-sontest modeli uygulayarak, çalışmalarında yer vermişlerdir.

Sosyal bilgiler dersinde belgesel film kullanmanın etkilerini araştıran Bektaş Öztaşkın (2013), öntest-sontest deseni ile yaptığı çalışmasında Erzincan'dan 54 öğrenci ile çalışmıştır.

Kocabıyık Kaymak (2016) çalışmasında sosyal bilgiler dersinde belgesel kullanımının etkilerini araştırmıştır. Çalışmada öntest-sontest modeli ile Muğla'dan 70 öğrenci yer almıştır.

5. sınıf öğrencileri ile televizyon ve bilgisayarın okuma alışkanlıklarına etkisini araştıran Aksaçlıoğlu ve Yılmaz (2007), Ankara'daki 222 öğrenciye anket uygulamıştır.

Öğretmen görüşlerinden faydalanarak televizyonun Türkçe eğitimi açısından değerlendirilmesini konu alan bir yüksek lisans çalışması yapan Sucu (2019), Ankara’da görev yapan 50 Türkçe öğretmeni ile görüşmüştür.

Televizyonun konuşma eğitimine etkilerinin araştırıldığı yüksek lisans çalışmasında Göçen (2011), 7 bölgeden 8 farklı ildeki 14 okuldan 938 öğrenciye anket uygulamıştır.

Şahin (2015), ortaokul öğrencilerinin dinleme becerilerinin geliştirilmesinde kısa filmlerin etkisini araştıran bir çalışma yapmıştır. Öntest-sontest deseninin kullanıldığı çalışmada Kırşehir’den 50 öğrenci yer almıştır.

Animasyon filmlerin ortaokul öğrencilerinin söz varlığına etkisini araştıran Aydoğdu (2019), İstanbul’da 110 6. sınıf öğrencisi ile çalışarak yüksek lisans çalışmasını hazırlamıştır.

Değer eğitiminde kısa filmlerden yararlanma ile ilgili Aladağ ve Karaman (2018) bir çalışma yapmıştır.

Çizgi dizilerin 5 ve 6. Sınıf öğrencilerinin söz varlığına katkısını araştıran Bursalı ve Topçuoğlu Ünal (2015), beş çizgi dizinin ilk beşer bölümünü incelemişlerdir.

Çizgi filmlerin ilkokul öğrencilerinin söz varlığına etkisini araştıran Ayan ve Baş (2015), öğrenciler tarafından seçilen 10 çizgi filmi incelemişlerdir.

Çizgi filmleri değer eğitimi açısından inceleyen Yener vd.(2021), TRT Çocuk kanalındaki 28 farklı çizgi filmin youtube platformundaki en çok izlenen bölümlerini incelemişlerdir.

Animasyon filmlerinin öğrencilerin değer gelişimine etkisini araştıran Kanar (2019), bir yüksek lisans çalışması yapmıştır.

Türkçe eğitimi ve değer aktarımı açısından çizgi filmleri inceleyen Şahin (2019), TRT Çocuk kanalındaki iki çizgi filmin en çok izlenen üçer bölümünü incelemiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde filmlerin önemini araştıran İşcan (2011), filmlerin derslerde kullanılışı ile ilgili çeşitli öneriler vermektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin konuşma becerisi kazanmasında filmlerin etkisini İşcan ve Karagöz (2016) araştırmışlardır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmlerin kullanılmasını öğretmen görüşlerini alarak değerlendiren Erdem (2019), konu ile ilgili yaptığı yüksek lisans çalışmasında Şanlıurfa'daki 45 öğretici ile görüşme yapmıştır.

Kişilerin güzel konuşmasında televizyonun nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceği sorusundan yola çıkan bir çalışma Okur ve Göçen (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Öğrencilerin bilgilendirici türde yazacakları metinlerin medya ve sosyal medyadan ne derece beslendiklerinin araştırıldığı çalışmada Tok ve Küçük (2014), Çanakkale'deki 171 sekizinci sınıf öğrencisi ile durum çalışması deseninde araştırmasını gerçekleştirmiştir. Çalışmada öğrencilere bir hafta öncesinden bir soru sorulmuş ve bir hafta sonra yazdıkları yazılardaki medya ve sosyal medya etkisi araştırılmıştır.

Öğrencilere yönelik yapılan çalışmalara bakıldığında -yetişkinlerde olduğu gibi- öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıklarının tespitine yönelik çalışmalar (Cesur ve Paker, 2007; Coşkun ve Arslantaş, 2016; MEB, 2008; RTÜK, 2018a; RTÜK, 2006; RTÜK, 2016) olduğu görülmüştür. Televizyon programlarının öğrencilerde bıraktığı etkileri araştıran çalışmalar da (Büyükbaykal, 2012; Çamlıbel İrkin, 2012; Karaboğa, 2018; Kırık, 2013) vardır. Televizyonun etkisinin araştırıldığı kimi çalışmalar da bazı etki alanı yönleri ile birbirlerinden ayrılabilir. Bu etki alanlarını; bilişsel düzeyde etki (Tofur, 2018), din ve değer yapılanmasında etki (Bahadır, 2005), saldırganlık ve şiddet içeriklerinin etkisi (Akçay ve Özcebe, 2012; Aral vd., 2011; Erdemoğlu, 2011; İmamoğlu ve Şirin, 2011; Özügurlu, 2011; Taylan, 2011; Tutkun vd., 2017; Yağbasan ve Kurtbaş, 2015; Zorlu, 2016), sosyalleşmeye etki (Kaya ve Tuna, 2008; Öztürk, 1999), ergenlerin kimlik oluşturmaya etki (Dağ, 2009; Sadi, 2007), gıda tercihlerine etki (Sabbağ ve Akın, 2012) , model alma davranışlarına etkisi (Üstündağ, 2019), meslek seçimine etki (Özen, 2010; Ünlü, 2010), günlük yaşama etki (Uğurlu vd., 2013) olarak sıralamak mümkündür.

Televizyonun genel etkisinin yanında bazı programlar özelinde de yapılmış çalışmalar vardır. Reality showlar özelinde bir çalışmayı Can (2014) yapmıştır ve televizyonun çocuklara olumsuz etkisini araştırmıştır. Diziler kapsamında yapılan çalışmalarda en çok izlenen dizilerin tespiti (Üstündağ ve Doğan, 2016), dizilerin gençlerin model alma (Erjem ve Çağlayandereli, 2006; Türk, 2020) ve imaj oluşturma

davranışlarına (Erginbaş, 2012) etkisi, dizilerdeki şiddetin lise öğrencilerine etkisi (Can, 2019), dizilerin öğrencilerin yaşam boyu öğrenmelerine etkisi (Semerci ve Kalçık, 2017) çalışılan konulardır. Üzerine çalışmalar yapılan bir başka program türü de filmlerdir. Filmlerle yapılmış çalışmalar arasında filmlerin tarih ve sosyal bilgiler dersinde kullanılması (Demircioğlu, 2007; Efe, 2010; Gezici ve Demir, 2018; Öztaş, 2008) konuları yer almaktadır. Çizgi filmler ile ilgili yapılmış çalışmalarda ise çizgi filmlerin çocukların gelişimi, kişiliği, duyuşsal özellikleri, yaratıcılıkları ve iletişimine etkisi (Aydın, 2018; Baş Dönergüneş, 2011; Can, 1995; Mergin, 2019; Oruç vd., 2011; Yaşar Ekici, 2015); çizgi filmlerin eğitim aracı olarak kullanılması (Kaya ve Uzoğlu, 2020; Oruç ve Teymuroğlu, 2016), çizgi filmlerin içerdiği değerler ve çizgi film çocuk ilişkisi (Doğan ve Göker, 2012; Yılmaz ve Özdemir Erem, 2018) gibi konuların ele alındığı görülmüştür. Belgesel türündeki çalışmalarda sosyal bilgiler (Bektaş Öztaşkın, 2013; Kocabıyık Kaymak, 2016; Sidekli vd., 2013; Uçar ve Karakuş, 2017) ve fen bilimleri derslerinde (Seçkin Kapucu ve Aydoğdu, 2014) belgesel kullanımı üzerine yapılmış çalışmalar vardır.

Öğrenciler üzerine yapılan araştırmaların bir kısmı da Türkçe eğitimi (Sucu, 2019) ve Türkçe öğretim alanları ile ilgilidir. Televizyon programlarının okuma (Aksaçoğlu ve Yılmaz, 2007; Ayan ve Baş, 2015; Aydoğdu, 2019; Bursalı ve Topçuoğlu Ünal, 2015), konuşma (Göçen, 2011; Okur ve Göçen, 2012), dinleme (Şahin, 2015), yazma (Tok ve Küçük, 2014), değer eğitimi (Aladağ ve Karaman, 2018; Kanar, 2019; Şahin, 2019; Yener vd., 2021), yabancılara Türkçe öğretimi (Erdem, 2019; İşcan, 2011; İşcan ve Karagöz, 2016) gibi Türkçe öğretim alanlarında etkisini görmek için yapılmış çalışmalar mevcuttur.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi konusunda bilgiler yer almaktadır.

2. 1. Araştırma Modeli (Deseni)

Araştırmada nitel araştırmanın durum çalışması deseni kullanılmıştır. “Durum çalışmasında amaç belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymaktır. Yani bir duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır.”(Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 73). Çalışmada durum olarak tespit edilen öğrencilerin yazılı ürünlerine televizyon programlarının ne şekilde yansıdığı sonucu ortaya konulacağı için bu desenin uygun olacağı düşünülmüştür.

2. 2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu belirlenirken kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmak ve maliyetleri düşürmek adına tercih edilen (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 123) bu örnekleme ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde bir beldeye yer alan devlet okulunda 2019-2020 eğitim-öğretim yılında 8. sınıfta eğitim görmekte olan 3 ayrı sınıftan toplam 72 öğrenci seçilmiştir. Öğrencilerin 40’ı kız, 32’si ise erkektir. Erkek öğrencilerden ikisi Suriye kökenlidir. Öğrencilerin öyküleyici metin yazmada bilgilendirici metin yazmaya göre daha başarılı olabilecekleri (Sallabaş, 2007) ve diğer sınıf seviyelerine göre “Hikâye edici metin yazar.” kazanımını daha çok kazanmış olabilecekleri düşünülerek üç sınıf da 8. sınıf düzeyinden seçilmiştir.

2. 3. Verilerin Toplanması

Çalışmanın veri kaynağını oluşturmak adına 8. sınıf öğrencilerinden yazarlık ve yazma becerileri dersinde, konu seçiminin serbest olduğu bir hikâye yazmaları istenmiştir. İlk yazma etkinliğinden belli bir süre geçtikten sonra öğrencilerden yine yazarlık ve yazma becerileri dersinde bu defa hem konunun hem de türün serbest olduğu bir yazı kaleme almaları istenmiştir. Üç sınıfın iki farklı zamanda yazarak oluşturduğu 143 yazılı ürün öncelikle herhangi bir kodlama yapılmadan okunmuştur. Çalışmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini arttırmak ve araştırmacının kodlama esnasında –tüm televizyon programlarının içeriği hakkında bilgi sahibi olunamayacağı ihtimali ile- dikkatinden kaçabilecek noktaları en aza indirmek için öğrencilerle bireysel görüşme yapılmasına karar verilmiştir. Görüşme için 3 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmelerden önce öğrencilerin yazma etkinliklerini hatırlayabilmeleri için yazmış oldukları iki yazı ve yeterli süre verilmiştir. Görüşmeler yapıldıktan sonra ses kayıtları dinlenerek yazıya geçirilmiştir. Böylece veri çeşitliliği de sağlanmaya çalışılmıştır. Öğrencilerde herhangi bir etki bırakmamak adına yazma etkinliklerinin yapıldığı sırada bu etkinliklerin bir çalışma için yapıldığından bahsedilmemiş, görüşmeler esnasında ise çalışmanın konusunun “televizyon programlarının yazdıkları yazılara yansımaları” olduğu açıklanmamıştır. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde öğrencilerin etkilendiklerini söyledikleri televizyon programlarından dizi ve çizgi filmlerin tüm bölümleri ve filmler öğrenci yazılarına yansımalarının tespitini ortaya koymak amacıyla izlenmiştir.

2. 4. Verilerin Analizi

Öğrencilerin yazdığı ürünlerde içerisinde televizyon programlarının yansımaları olması yönüyle önce betimsel analiz yapılmıştır. Betimsel analiz öğrenci görüşmelerinden elde edilen verilerle de desteklenmiştir. Betimsel analiz sonrasında belirlenen yazılı ürünlerde televizyon programlarının yansımalarının nasıl gerçekleştiğini okuyucuya aktarmak için içerik analizi yapılmıştır. Verilerin okuyucu için daha anlaşılabilir olması amacıyla veriler tablolar şeklinde sunulmuş ve öğrencilerin yazıları ile görüşme kayıtlarından doğrudan alıntı yapma yoluna gidilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3. 1. Televizyon Programlarından Etkilenen Öğrenci Yazıları

Öğrencilerin öyküleyici türlerde yazdıkları yazılara televizyon programlarının yansımalarının nasıl olduğunun araştırıldığı çalışmada öğrencilere yazılar yazdırılmış ve yazıları üzerine bireysel görüşmeler yapılmıştır. Öğrencilerle yazıları üzerine yapılan görüşmelerde öğrencilere “Böyle bir yazı yazmak nereden aklına geldi?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Dizilerden etkilenecek yazılarını yazmış olan öğrencilerin cevapları şu şekildedir: Ö6 ilk yazısı için “Dizi...” cevabını verirken Ö5 ilk yazısı için “*Dizilerden aklıma geldi. Eğlenceli olduklarından aklıma geldi...*” cevabını vermiştir. Ö8 ikinci yazısı için “*Bu da bir film den...*” dese de yazdığı yazıda bir diziyi anlatmıştır. Ö8 ile aynı diziyi yazısında anlatan Ö9, ilk yazısı için “*Bir dizisi vardı, oradan...*” diye cevap vermiştir. Ö13 ilk yazısı için “*Okuduğum kitaplardan... Bunların dizisi filan da vardı. Oradan aklımda kalmış...*” şeklinde bir cevap vermiştir. Ö16 ilk yazısı için “*Bir tane film izlemiştim hocam, okçuluk muydu... Okla ilgiliydi. Onun için oradan aklımda kaldı, oradan yazdım.*” demiştir. Filmin adı sorulduğunda “*Tozkoparan*” diyen Ö16, “Film mi, dizi mi?” diye sorulduğunda “*dizi*” cevabını vermiştir. Ö25 ilk yazısı için “*Bir film vardı. Sürekli kaçırmazdım o filmi. Ondan esinlenerek yazdım.*” cevabını vermiştir. “Dizi mi?” diye sorulduğunda “*Diziydi.*” demiştir. Ö17 ikinci yazısı için “*Böyle bir yazıyı... Aslında akşamki izlediğim diziden dolayı geldi aklıma...*” demiştir, fakat dizinin ismini hatırlayamamıştır. Ö23 ikinci yazısı için “*Böyle bir yazı yazmak televizyondan kalmıştır hocam...*” demiş ve izlediğinin bir dizi olduğunu söylemiştir. Ö26 ilk yazısı için “*Film vardı. Oradan şey yapmıştım.*” demiş, “Film mi, dizi mi?” sorusuna “*dizi*” demiş fakat dizinin ismini hatırlayamamıştır. Ö28 ilk yazısı için “*Film den hocam*” cevabını vermiştir. Film mi dizi mi olduğu tekrar sorulduğunda “*dizi*” demiştir. Ö30 ile görüşme

yapılamamıştır. Ancak birinci yazısında doğrudan iki dizinin adı geçmektedir. Ö18 ilk yazısı için “*Bir filmde esinlendim.*” demiş, filmin adını söylediğinde ve tekrar sorulduğunda “*Dizi, bölümlü...*” cevabını vermiştir. Ö18 ile yapılan ikinci bir görüşmede ilk yazısındaki olayların başlangıcını bir çizgi filmde etkilenerek oluşturduğunu söylemiştir. Ö14 ikinci yazısı için “*Ak Tolgalı diye bir isim geçiyor...*” denildiğinde “*Evet hocam, o izlediğimiz filmde çıktı... Tek ismini getirdim... Diriliş Ertuğrul’da... Bir at vardı.*” demiştir. “*Olaylar nereden aklına geldi?*” sorusuna ise “*Bir tane... Kardeşim bir tane dizi izliyordu, yani çizgi film izliyordu... Oradaki göl kenarında gezme yerlerinden...*” cevabını vermiştir.

Dizi ve çizgi film karakterlerini yazısında sentezleyen öğrencilerin yanında yazısında sadece çizgi filmlerden etkilenen öğrenciler de “*Böyle bir yazı yazmak nereden aklına geldi?*” sorusuna şöyle cevaplar vermişlerdir: Ö6 ikinci yazısı için “*Benim kardeşim çok izliyordu. Bir iki kere ben de baktım. Çok güzel bir çizgi film. Oradan aklımda kaldı.*” diye cevap vermiştir. Ö5 ikinci yazısı için “*Çok güzeldi, eğlenceliydi, komikti. En çok buna baktığımız için...*” cevabını vermiştir. Ö18 ikinci yazısı için “*Bir çizgi filmde vardı. Oradan esinlendim.*” demiştir. Ö27 ikinci yazısı için “*Hocam bunu televizyonda izledik... Çocuklara açmıştık, onda da daldık...*” şeklinde cevap vermiş, çizgi filmin adını hatırlamamış ama TRT Çocuk kanalında izlediğini hatırlamıştır. Ö28 ikinci yazısı için hayvanlardan aklına geldiğini söylese de karakter ve yer sorulunca “*Doru çizgi filmde... Şelale çizgi filmde vardı.*” cevabını vermiştir. Ö29 ikinci yazısı için “*Momo adında bir tane çizgi film vardı... Ondan aklıma geldi. Tostos da şeydi... Bu Tostos da aslında çizgi filmde... Tostos... mmm... Kuzucuk.*” cevabını vermiştir.

Çizgi filmlerin yanında bazı öğrenciler ise filmlerden yola çıkarak yazılarını oluşturmuşlardır. Bu öğrencilerin “*Böyle bir yazı yazmak nereden aklına geldi?*” sorusuna çeşitli cevaplar vermişlerdir: Ö10 ikinci yazısı için “*O an aklıma geldi, bilmiyorum yani...*” dese de sonra yazısındaki olaylardan kısaca bahsettikten sonra “*Çevrende böyle bir insan var mı... Okuduğun kitaptan filan mı geldi aklına?*” diye sorulduğunda “*Yoo, aslında filmlerden aklıma esti yani.*” demiştir. Hangi film olduğunu hatırlamasa da olayların bir filmde geçtiğini söylemiştir. Ö8 ikinci yazısı için “*Böyle bir film vardı...*” demiştir. Ö12 ikinci yazısı için “*Ondan önceki gün akşam böyle bir film izlemiştim, oradan aklıma geldi.*” cevabını vermiştir. Ö11 ikinci yazısı için “*Şey... Hocam, ben film izliyordum, aynısı...*” şeklinde cevap vermiştir. Ö14 birinci yazısı için

“Bir kötülüğün şeyi vardı... Yani bir film izlemiştim, kötülük...” demiş fakat filmin ismini hatırlayamamıştır. Ö15 ikinci yazısı için “Hem filmi var hem hikayesi... Onu izlemiştim, ona göre yapmıştım...” diyerek cevap vermiştir. Ö16 ikinci yazısı için “Yine filmden geldi hocam.” demiştir. “Dizi mi, film mi?” diye sorulduğunda “film” cevabını vermiştir. Ö19 birinci yazısı için “Bir filmden şey yaptım... Ondan etkilenerek yazdım... Ama birazcık değiştirdim. Karakterlerin ismini öyle...” şeklinde cevap vermiştir. Ö20 ikinci yazısı için okuduğu kitaptan aklına geldiğini söylese de yazısının bir bölümündeki “kralın soruları” sorulduğunda “Onu da bir filmde izlemiştim...” cevabını vermiş ve filmin adını da söylemiştir. Ö21’in ilk yazısı için “Ormanlar, yangın oluyor... Ağaçlar devriliyor...” şeklinde açıklamaları üzerine “Ormanların yanması nereden dikkatini çekmiş olabilir?” şeklinde sorulan soruya “Filmlerde görüyorum... Yani filmlerde dediğim televizyonda görüyoruz...” cevabını vermiştir. Ö21 ikinci yazısı için “Bu da bir film izlemiştim. Yani kedilerle filan... Böyle kötü bir filmdi...” şeklinde cevap vermiştir. Ö22 ikinci yazısı için “Ben... Bu... Bunu bir filmde görmüştüm. Oradan aklımda kalmıştı, buraya yazdım.” şeklinde cevap verse de filmin adını hatırlayamamıştır.

Kimi öğrenciler filmlerden etkilenirken kimileri de haberlerden etkilenmişlerdir. Haberlerden etkilenerek yazısını oluşturan öğrenciler “Böyle bir yazı yazmak nereden aklına geldi?” sorusuna şu cevapları vermişlerdir: Ö4 ikinci yazısı için “Daha çok haberlerden... Bir şeyin kardeşi bile ablasını öldürebiliyor, bir çocuk bile annesini öldürebiliyor...” cevabını vermiştir. Ö1 birinci yazısı için “Hocam, hep aileler arasında kavga çıkıyor... Hep başka yerlerde kavga çıkıyor mahalleler arasında...” cevabını vermiş “Nereden biliyorsun böyle her yerde kavgalar çıktığını?” şeklindeki soruya “Haber izliyorum.” cevabını vermiştir. “Bu da oradan mı aklına geldi?” sorusuna “Evet.” demiştir. Ö3 ikinci yazısı için “İnsanlar doğayı yakıyor, hep öldürüyorlar.” demiştir. “İnsanların doğayı yaktığını nereden duydun?” sorusuna ise “Haberlerden.” cevabını vermiştir. Ö7 ilk yazısı için “Askere gidenler... Yani şehit aileleri için, gazi aileleri için... Bu şekilde çok olay oluyordu. Ben de bu şekilde bir yazı yazmak istedim.” demiştir. Çevresinde böyle bir olay yaşanmadığını belirten Ö7 “Nereden aklına gelmiş olabilir böyle bir şey?” sorusuna “Televizyonlardan, haberlerden.” cevabını vermiştir.

Öğrencilerin yazılarını etkileyen televizyon programı çeşitlerinden diğer ikisi de belgeseller ve spor programlarıdır. Bu program çeşitlerinden etkilenip yazısını yazan öğrencilerin “Böyle bir yazı yazmak nereden aklına geldi?” sorusuna verdikleri cevaplar

şöyledir: Ö24 hayvanlarla ilgili olan ikinci yazısı için “Bu hayvanlar evcil hayvan değil. Bu hayvanlarla ilgili bir yerden bilgi topladın mı, daha önce biliyor muydun?” şeklinde sorulan soruya “*Bilgi hocam... Belgesellerden ne dedilerse...*” cevabını vermiş, “Bu yazıya etkisi olmuş mudur izlediğin bir belgeselin?” sorusuna “*Evet olmuştur, aslanlarla ilgili izlediğim belgeselin...*” şeklinde cevap vermiştir. Ö2 ikinci yazısı için “*Futbolculardan, futbolcuların hayatlarından filan...*” cevabını vermiş konu ile ilgili bilgilerini de spor haberlerinden ve spor programlarından edindiğini söylemiştir.

Tablo 3. 1: Öğrenci Yazıları ve Etkilendikleri Televizyon Programları

Öğrenci Kodu	Öğrencinin İlk Yazısı	Öğrencinin İkinci Yazısı
Ö1	Haberler	
Ö2		Spor programları
Ö3		Haberler
Ö4		Haberler
Ö5	Dizi (Kuzey Yıldızı İlk Aşk)	Çizgi film (Çılgın Orman)
Ö6	Dizi (Yasak Elma)	Çizgi film (Çılgın Orman)
Ö7	Haberler	
Ö8	Film [Her Çocuk Özeldir (2007)]	Dizi (Azize)
Ö9	Dizi (Azize)	
Ö10		Film
Ö11		Film
Ö12		Film
Ö13	Dizi (Leyla ile Mecnun)	
Ö14	Film	Dizi (Diriliş Ertuğrul-Kuruluş Osman) -Çizgi film (Doru)
Ö15		Film (Orman Çocuğu)
Ö16	Dizi (Tozkoparan)	Film (Konak)

Tablo 3. 1: Öğrenci Yazıları ve Etkilendikleri Televizyon Programları (devamı)

Öğrenci Kodu	Öğrencinin İlk Yazısı	Öğrencinin İkinci Yazısı
Ö17		Dizi
Ö18	Dizi (Kalp Atışı)-Çizgi film (Heidi)	Çizgi film (Çılgın Orman)
Ö19	Film [Mumya (2017)]	
Ö20		Film [Keloğlan (1971)]
Ö21	Film	Film (Kötü Kedi Şerafettin)
Ö22		Film
Ö23		Dizi (Yedi Güzel Adam)
Ö24		Belgesel
Ö25	Dizi (Mucize Doktor)	
Ö26	Dizi (Aşk Ağlatır)	
Ö27		Çizgi film (Çılgın Orman)
Ö28	Dizi (Mucize Doktor)	Dizi (Yeni Gelin)- Çizgi film (Doru)
Ö29		Çizgi film (Akıllı Tavşan Momo-Kuzucuk)
Ö30	Dizi (Diriliş Ertuğrul- Kuruluş Osman)	

Televizyon programlarından etkilenilerek yazılmış öğrenci yazıları başlık, karakterler, yer-mekân ve olay unsurları yönünden analiz edilmiştir.

3. 1. 1. Başlıklar

İçlerinde televizyon programlarının etkilerinin olduğu yazıların başlıkları incelendiğinde; Ö5 ve Ö6'nın izledikleri çizgi filminden yola çıkarak oluşturdukları yazılarına -aynı zamanda çizgi filmin de adı olan- “*Çılgın Orman*” başlığını seçtikleri, Ö5'in ikinci yazısına da yine izlediği ve yazısına yansıttığı dizinin adı olan “*Kuzey Yıldızı İlk Aşk*” başlığını seçtiği, Ö6'nın izlediği diziyi anlattığı yazısına dizinin adı da olan

“Yasak Elma” başlığını koymayı tercih ettiği, “Azize” isimli diziyi yazılarına taşıyan Ö8 ve Ö9’un yazılarına da aynı başlığı koydukları, Ö13’ün diziden etkilenecek yazdığını söylediği yazısına dizi ile aynı adı taşıyan “Leyla ile Mecnun” başlığını koyduğu, Ö23’ün “7 Güzel Adam” dizisinden etkilenip kaleme aldığı yazısına dizi ile aynı başlığı koyduğu, Ö25’in yazısına, izlediği dizi de olan “Mucize Doktor” başlığını seçtiği görülmektedir.

Öğrencilerden bazıları etkilendikleri televizyon programının adını başlık olarak seçerken bazı öğrenciler ise başlık seçimi yaparken yazdıkları yazının konusuna ya da yazılarındaki karakterlere göre başlıklarını belirlemişlerdir. Yazısını TRT Çocuk’taki bir çizgi filminden etkilenecek yazdığını ve çizgi filmin adını hatırlamadığını ifade eden Ö27, yazısına “Hayvanların Yardımlaşması” başlığını koymuştur. “Akıllı Tavşan Momo” ve “Kuzucuk” adlı çizgi filmlerden yola çıkarak bir yazı oluşturan Ö29, “Tavşan ve Kaphumbağa” başlığını kullanmıştır. Ö18, TRT Çocuk’taki bir çizgi filminden yararlanarak yazdığı yazısına “Aslanın Tutamadığı Sözleri”, “Kalp Atışı” isimli diziden ve “Heidi” adlı çizgi filminden yararlanarak yazdığı yazısına ise “Kızın Kadına Yardımı” başlıklarını seçmiştir. Ö28, “Doru” isimli çizgi filminden ve “Yeni Gelin” isimli diziden esinlenerek yazısını yazmış olsa da yazısına “Ali ve Hayvanları” başlığını kullanmıştır. Ö28 diğer yazısında da “Mucize Doktor” dizisini anlatırken “Ali ve Hastane” başlığını tercih etmiştir. Adını hatırlayamadığı bir diziden etkilenen ve yazısında da bu diziyi anlatan Ö17, “Kaçış” başlığını kullanmıştır. Ö26 “Aşk Ağlatır” adlı diziden yararlanarak yazısını yazmış ve yazıya başlık olarak “Meryem” başlığını koymuştur. Ö30, “Diriliş Ertuğrul” ve “Kuruluş Osman” dizilerinin etkilerinin görüldüğü yazısına “Üç Arkadaş” başlığını koymuştur. Belgesellerden etkilenip bir fabl yazmayı tercih eden Ö24 başlık olarak “Ormandaki Öksüz” başlığını seçmiştir. İçinde “Keloğlan” filminden bölümler bulunan yazısına Ö20, “Kralın Kızı” başlığını koymuştur. “Mumya (2017)” adlı filminden etkilenecek yazısını oluşturan Ö19, “Gizemli Hazine” başlığını kullanmıştır. Adını hatırlamadığı bir filminden etkilenecek yazısını yazdığını dile getiren Ö22 “Zalim Baba” başlığını kullanmıştır. “Kötü Kedi Şerafettin” adlı filminden yola çıkarak yazısını yazdığını söyleyen Ö21’in yazısının başlığının “Bu Kadar Kötü Olmayalım” olduğu görülmektedir. Ö21, filmlerdeki orman yangın sahnelerinden yola çıkarak yazdığını belirttiği diğer yazısında ise “Ağacın Devrilişi” başlığını tercih etmiştir. Ö16, yazısını yazarken “Tozkoparan” dizisinden yararlanmış ve başlık olarak da “Rekabet”i seçmiştir. “Konak” isimli filminden etkilenecek yazdığı diğer yazının başlığı için ise “Aylin ve Ceylan”ı

seçmiştir. “Orman Çocuğu” adlı filminden esinlenerek yazısını kaleme alan Ö15, başlığı “*Orman Çocuğu Mehmet*” olarak belirlemiştir. Adını hatırlamadığı filmden yola çıkarak yazısını kurgulayan Ö14, yazısı için “*Hayat*” başlığını seçerken; “Diriliş Ertuğrul”, “Kuruluş Osman” adlı dizilerden ve “Doru” isimli çizgi filminden esinlendiği yazısına “*Arkadaşlık*” başlığını seçmiştir. İzlediği ama adını hatırlayamadığı bir filminden etkilenen Ö12, “Talihsiz Ömer” isimli bir masal yazmıştır. İsmi hatırlayamadığı bir filmden yola çıkarak yazısını yazdığını dile getiren Ö11, “*Dükkâna Hırsız Giriyor*” şeklinde bir başlık tercih etmiştir. Ö10 yazısını şekillendiren filmin adını hatırlamadığını dile getirmiş ve yazısının başlığını da “*Ahmet ve Annesi*” koymuştur. “Her Çocuk Özeldir [Taare Zameen Par (2007)]” isimli filminden yola çıkıp yazısını yazmış olan Ö8, yazısına “*Yatılı Okul*” başlığını koymuştur. İzlediği haberlerden etkilenip yazısını oluşturduğunu söyleyen Ö7, yazısına başlık olarak “*24 Yıl*” başlığını seçmiştir. Yine haberlerden etkilendiğini belirten Ö4 de yazısına “*Ölmeyi Bilince Dostluk Dostluktur*” başlığını koymuştur. Haberlerden etkilenip yazısını yazan bir diğer öğrenci de Ö3’tür ve yazısına “*Hayvanlar Doğayla İlgileniyor*” başlığını seçmiştir. Ö1’de yazısının çıkış noktasının haberler olduğunu söylerken yazısına “*Mahalleli ile Kavga*” başlığını koymuştur. Spor programlarından etkilenererek yazısını yazan Ö2, yazısının başlığını “*Spor Hayatım*” olarak belirlemiştir.

Tablo 3. 2: Öğrencilerin Etkilendikleri Programlar ve Yazılarının Başlığı

Öğrenci Kodu	Etkilendiği Televizyon Programı	Yazısının Başlığı
Ö1	Haberler	Mahalleli ile Kavga
Ö2	Spor programları	Spor Hayatım
Ö3	Haberler	Hayvanlar Doğayla İlgileniyor
Ö4	Haberler	Ölmeyi Bilince Dostluk Dostluktur
Ö5	Dizi (Kuzey Yıldızı İlk Aşk)	Kuzey Yıldızı İlk Aşk
Ö5	Çizgi film (Çılgın Orman)	Çılgın Orman
Ö6	Dizi (Yasak Elma)	Yasak Elma
Ö6	Çizgi film (Çılgın Orman)	Çılgın Orman

Tablo 3. 2: Öğrencilerin Etkilendikleri Programlar ve Yazılarının Başlığı (devamı)

Öğrenci Kodu	Etkilendiği Televizyon Programı	Yazısının Başlığı
Ö7	Haberler	24 Yıl
Ö8	Film [Her Çocuk Özeldir (2007)]	Yatılı Okul
Ö8	Dizi (Azize)	Azize
Ö9	Dizi (Azize)	Azize
Ö10	Film	Ahmet ile Annesi
Ö11	Film	Dükkâna Hırsız Giriyor
Ö12	Film	Talihsiz Ömer
Ö13	Dizi (Leyla ile Mecnun)	Leyla ile Mecnun
Ö14	Film	Hayat
Ö14	Dizi (Diriliş Ertuğrul-Kuruluş Osman) -Çizgi film (Doru)	Arkadaşlık
Ö15	Film (Orman Çocuğu)	Orman Çocuğu Mehmet
Ö16	Dizi (Tozkoparan)	Rekabet
Ö16	Film (Konak)	Aylin ve Ceylan
Ö17	Dizi	Kaçış
Ö18	Dizi (Kalp Atışı)-Çizgi film (Heidi)	Kızın Kadına Yardımı
Ö18	Çizgi film (Çılgın Orman)	Aslanın Tutamadığı Sözleri
Ö19	Film [Mumya (2017)]	Gizemli Hazine
Ö20	Film [Keloğlan (1971)]	Kralın Kızı
Ö21	Film	Ağacın Devrilişi
Ö21	Film (Kötü Kedi Şerafettin)	Bu Kadar Kötü Olmayalım
Ö22	Film	Zalim Baba
Ö23	Dizi (Yedi Güzel Adam)	7 Güzel Adam
Ö24	Belgesel	Ormandaki Öksüz

Tablo 3. 2: Öğrencilerin Etkilendikleri Programlar ve Yazılarının Başlığı (devamı)

Öğrenci Kodu	Etkilendiği Televizyon Programı	Yazısının Başlığı
Ö25	Dizi (Mucize Doktor)	Mucize Doktor
Ö26	Dizi (Aşk Ağlatır)	Meryem
Ö27	Çizgi film (Çılgın Orman)	Hayvanların Yardımlaşması
Ö28	Dizi (Mucize Doktor)	Ali ve Hastane
Ö28	Dizi (Yeni Gelin)- Çizgi film (Doru)	Ali ve Hayvanları
Ö29	Çizgi film (Akıllı Tavşan Momo-Kuzucuk)	Tavşan ile Kaplumbağa
Ö30	Dizi (Diriliş Ertuğrul- Kuruluş Osman)	Üç Arkadaş

3. 1. 2. Karakterler

Televizyon programlarının etkisiyle yazılmış olan öğrenci yazıları karakterler açısından incelenmiştir. “Kuzey Yıldızı İlk Aşk” dizisini yazısına taşıyan Ö5, yazısında “Yıldız, Kuzey, Şule, Gökçe, Mine, Feride, Emine Abla, Şükrü Bey” karakterlerine yer vermiştir. Bu karakterlerin tamamının diziden alındığı görülmektedir. Dizi dışından hiçbir karakter yazıya dâhil edilmemiştir. Ö6 yazısında “Yasak Elma” dizisinin karakterlerinden “Halit Bey, Halit Bey’in 4. Eşi Yıldız, Halit Bey ve Yıldız’ın oğulları Halit Can, Halit Bey’in diğer çocukları Zehra, Lila, Erim, Erim’in annesi Ender, Halit Bey’in nişanlısı Şaika, Aysel, Kaya, Kaya ve Ender’in oğlu Yiğit”i anlatmıştır. “Azize” isimli diziden etkilenecek yazısını yazan Ö9, yazısında diziden “Azize, Savaş(Kartal), Savaş’ın annesi, Savaş’ın babası, Savaş’ın halası, Savaş’ın yengesi, Savaş’ın abisi” karakterlerini kullanmıştır. Dizide başkarakterlerden biri olan Kartal’ın adını Savaş olarak değiştirmiştir. Ö8’de yazısında “Azize” dizisinden “Melek (Azize), Mehmet (Azize’nin babası), Emine (Azize’nin annesi), Okan (Mehmet Başkomiser’in yardımcısı), Alpanlar [İskender Alpan ve oğulları Balkan, Kartal (Mehmet Başkomiser’in düşmanları)] Balkan’ın karısı, kızı ve oğlu” karakterlerini kullanmıştır. “Mucize Doktor” isimli diziden etkilenecek yazısını yazmış olan Ö28, yazısında dizide de yer alan “ Ali, Nazlı, Ferman Hoca, Güneş Hemşire, alkol almış hasta, ayağı kesilmiş hasta ve sevgilisi,

kadın hasta” karakterlerine yer vermiştir. “Mucize Doktor” dizisini anlatan bir başka öğrenci de Ö25’tir. Ö25, diziden “*Ali, Adil Hoca, Tamer (hasta çocuk), Tamer’in annesi, gazeteci, Ferman Hoca*” karakterlerini yazısına taşımıştır. Ö13 yazısını yazarken “*Leyla ile Mecnun*” dizisinden yola çıktığını söylese de yazısında anlattığı karakterlerden sadece “*Leyla*” ve “*Mecnun*” karakterleri isim olarak dizideki karakterlere benzemektedir. Ö23 “*Yedi Güzel Adam*” dizisinin etkisi ile yazısını yazmıştır ve diziden bazı karakterlerin ismini kullansa da karakter ve olaylar dikkate alındığında “*Cahit ve Mustafa* (Erdem ve Rasim), *Mehmet* (Metin), *Yusuf* (Kahraman)” karakterlerinin ismini değiştirerek kullandığı görülmektedir. “*Aşk Ağlatır*” isimli diziden yola çıkarak yazısını yazan Ö26, diziden “*Meryem* (Ada), *Yusuf, Meryem’in dayısı* (İsmail), *Yurdun sahibi* (Sumru Hanım), *Meryem ile evlenmeye çalışan yaşlı adam* (Mustafa)” karakterlerini yazısında kullanmıştır. Ö18, “*Kalp Atışı*” isimli diziden yola çıkarak yazısını yazmıştır. Ancak yazısında herhangi bir isim kullanmamıştır. Karakter olarak küçük bir kız ve annesinden, doktorlardan bahsetmiştir. Dizide birçok doktor karakteri olduğu için dizideki hangi doktor karakterinin yazıda anlatıldığı belli değildir. Ö18 yazısının başlangıcının “*Heidi*” isimli çizgi filminden yola çıkarak yazıldığını söylemiştir. Olaylar düşünüldüğünde küçük kızın “*Heidi*”, ona götürmek için çantasında yiyecek sakladığı kişinin de “*Peter*”in büyükannesi” olduğu söylenebilir. “*Tozkoparan*” isimli diziden etkilenecek yazısını kaleme alan Ö16, yazısında “*Mert, Kerem, Yasemin, Mete, Efe, Asya, Burak, Mert, Sinan, Merve*” karakterlerine yer vermiştir. Bu karakterlerden bazılarının ismi dizidekinden farklıdır. Yaptıkları hileyi ağızından kaçırarak karakter yazıda “*Sinan*” olarak yazılsa da dizide “*Murat*”tır. Mavi takımda olarak gösterilen “*Yasemin*” karakterinin dizide adı “*Elif*”tir. Ö30 yazısında “*Diriliş Ertuğrul*” ve “*Kuruluş Osman*” dizilerinden “*Ertuğrul, Osman, Savcı, Gündüz*” karakterlerini kullanmıştır. Ö14, yazısında “*Diriliş Ertuğrul*” dizisinde geçen “*Ak Tolgali*” ve “*Kuruluş Osman*” dizisinde geçen “*Karayel*” isimli atları kullanmıştır. Ö28 “*Doru*” çizgi filminden “*Doru*” karakterini yazısına aktarmıştır. Yazısındaki bir diğer hayvan karakter olan inek “*Bella*”nın ise kendi hayvanlarından biri olduğunu söyleyen Ö28, hayvanlarına böyle bir isim koymanın nereden akıllarına geldiği sorulduğunda ise “*Yeni Gelin*” dizisinin bir karakterinin ismi olduğunu söylemiştir. Ö28’in yazısındaki “*Bella*” karakterinin isminin dolaylı olarak da olsa “*Yeni Gelin*” dizisinden alındığı görülmektedir. “*Çılgın Orman*” isimli çizgi filmi anlattığı yazısında Ö5, çizgi filminden “*Pali* (Parlak), *Pali’nin kafesteki arkadaşları, karga, kral sincap,*

aslan” karakterlerine yer vermiştir. Çizgi film dışından herhangi bir karakter öğrencinin yazısında yer almamaktadır. “Çılgın Orman” isimli çizgi filmi yazısına aktaran bir diğer öğrenci de Ö6’dır. Ö6 yazısında çizgi filmde yer alan “*Parlak (Pali), Parlak’ın sahibi, karga, aslan, kral sincap, rakun*” karakterlerinden bahsetmektedir. Yazıdaki tüm karakterler çizgi filmde alınmıştır. Ö18 yazısını TRT Çocuk kanalındaki bir çizgi filmde yola çıkarak yazdığını belirtmektedir. Yazısındaki karakterlere bakıldığında “*aslan, yılan, tavşan, sincap*” gibi karakterlerin TRT Çocuk’ta yayınlanan “Çılgın Orman” çizgi filminde geçen karakterlere benzediği görülmektedir. Etkilendiği çizgi filmin ismini hatırlayamayan bir başka öğrenci de Ö27’dir. Çizgi filmin TRT Çocuk’ta olduğunu hatırlayan Ö27’nin yazısına bakıldığında “*aslan, tavşan*” karakterleri görülmektedir. Anlatılan olay da düşünüldüğünde Ö27’nin de bu karakterleri “Çılgın Orman” çizgi filminden almış olabileceği düşünülebilir. Ö29, yazısını oluştururken kahramanlarını iki ayrı çizgi filmde alarak oluşturmuştur. “Akıllı Tavşan Momo” çizgi filminden “*Momo*” karakterini, “Kuzucuk” isimli çizgi filmde ise “*Tostos*” karakterini kendi yazısında kullanmıştır. Ö20 yazısını yazarken “*Keloğlan*” filminden etkilendiğini söylemiştir. Yazısındaki karakterler isimleri değiştirilse de filmdeki karakterlere benzemektedir. Ö20 yazısında “*Deniz (Keloğlan), kral (padişah), Deniz’in ninesi (Keloğlan’ın anası)*” karakterlerine yer vermiştir. “Her Çocuk Özeldir [Taare Zameen Par (2007)]” adlı filmde etkilenip yazısını oluşturan Ö8, filmdeki karakterleri isimlerini Türkçeleştirerek yazısına aktarmıştır. “*Ali (İshaan), Faruk (Rajan), Ali’nin abisi (Yohan), Ali’nin babası, resim öğretmeni (Ram Shankar)*” karakterleri Ö8’in yazısındaki karakterlerdir. Ö8 tüm karakterlerini filmde seçmiştir. Ö19, yazısını yazarken “*Mumya (2017)*” isimli filmde etkilenmiştir. Karakterlerini filmde seçen Ö19, karakterlerin isimlerini değiştirerek yazısına aktarmıştır. Ö19 yazısında “*Jan (Nick), Melenda (Jenny), kralın kızı (Ahmanet)*” karakterlerini kullanmıştır. Ö21 yazısını oluştururken “*Kötü Kedi Şerafettin*” filminden yola çıkmıştır. Yazısında “*kedi (Şerafettin), fare (Rıza), martı (Rıfkı)*” karakterlerini filmde alarak kullandığı görülmektedir. Ö21 yazdığı diğer yazıdaki karakterlerinin isimlerini akraba ve arkadaşlarının isimlerinden seçtiğini dile getirmiştir. Ö12 yazısını bir filmde etkilenerek yazdığını söylemiştir. Yazısında Ali Bey ve Ömer karakterlerini kullanmıştır. Ö16 “*Konak*” isimli filmde etkilenerek yazdığı yazısında karakterlerin isimlerini değiştirmiştir. “*Ceylan (Aslı), Aylin (Zeynep)*” karakterleri Ö16’nın yazısında yer verdiği karakterlerdir. Ö22, Kanal 7 isimli kanalda

izlediği ve adını hatırlamadığı filmde esinlenerek oluşturduğu yazısında biri kız biri erkek iki kardeş ve babasından eziyet gören bir çocuk ve annesinden bahsetmektedir. Ö14 de yazısını yazarken esinlendiği filmin adını hatırlayamamıştır. Filmde olaylarda tamamen insanlar varken Ö14 bir karakteri “tilki” olarak değiştirdiğini söylemiştir. Ö10 yazısını yazarken etkilendiği filmin adını hatırlamamıştır. Yazısında ise Ahmet ve annesini karakter olarak kullanmıştır. “Orman Çocuğu” isimli filmde yola çıkarak yazısını oluşturan Ö15, karakter isimlerini değiştirerek yazısında kullanmıştır. “*Mehmet (Mogli), Mehmet’in babası Salih, kurtlar*” Ö15’in yazısındaki karakterlerdir. Adını hatırlamadığı Arapça bir filmde etkilenecek yazısını yazan Ö11 yazısında bir dükkân sahibi ve polisi karakter olarak kullanmıştır. Ö4 yazısının ortaya çıkmasında izlediği haberlerin etkisinin olduğunu dile getirmiştir. Ö4, karakter olarak yazısında biri kız ikisi erkek olmak üzere üç arkadaşan ve kızın babasından bahsetmiştir. Ö7 yazısını izlediği şehit haberlerinden etkilenecek oluşturduğunu söylemiştir. Yazısında Mehmet Ağa, karısı ve oğulları Ali’yi karakter olarak kullanmıştır. Haberlerden etkilenecek yazısını yazan bir diğer öğrenci de Ö1’dir. Ö1 yazısında Muhammet isminde bir karakteri ve polisleri kullanmıştır. Ö3 ormanların yakılması ile ilgili haberlerden yola çıktığı yazısında kuş, maymun, aslan, kurt, zürafa, ayı gibi karakterleri kullanmıştır. Ö24 yazısını yazarken belgesellerden etkilendiğini dile getirmiştir. Yazısındaki karakterler aslan, fil, kurt, çakal, çita gibi hayvanlardan meydana gelmektedir. Spor programlarından etkilenecek yazdığı yazısında Ö2, karakter olarak kendisini kullanmış ve olayları kendi gözünden anlatmıştır.

Tablo 3. 3: Öğrencilerin Etkilendikleri Programlar ve Programlardan Alınan Karakterler

Öğrenci Kodu	Etkilendiği Televizyon Programı	Programlardan Alınan Karakterler
Ö1	Haberler	
Ö2	Spor programları	
Ö3	Haberler	
Ö4	Haberler	

Tablo 3. 3: Öğrencilerin Etkilendikleri Programlar ve Programlardan Alınan Karakterler (devamı)

Öğrenci Kodu	Etkilendiği Televizyon Programı	Programlardan Alınan Karakterler
Ö5	Dizi (Kuzey Yıldızı İlk Aşk)	Yıldız, Kuzey, Şule, Gökçe, Mine, Feride, Emine Abla, Şükrü Bey
Ö5	Çizgi film (Çılgın Orman)	Pali (Parlak), Pali'nin kafesteki arkadaşları, karga, kral sincap, aslan
Ö6	Dizi (Yasak Elma)	Halit Bey, Halit Bey'in 4. Eşi Yıldız, Halit Bey ve Yıldız'ın oğulları Halit Can, Halit Bey'in diğer çocukları Zehra, Lila, Erim, Erim'in annesi Ender, Halit Bey'in nişanlısı Şaika, Aysel, Kaya, Kaya ve Ender'in oğlu Yiğit
Ö6	Çizgi film (Çılgın Orman)	Parlak (Pali), Parlak'ın sahibi, karga, aslan, kral sincap, rakun
Ö7	Haberler	
Ö8	Film [Her Çocuk Özeldir (2007)]	Ali(İshaan), Faruk (Rajan), Ali'nin abisi (Yohan), Ali'nin babası, resim öğretmeni (Ram Shankar)
Ö8	Dizi (Azize)	Melek (Azize), Mehmet (Azize'nin babası), Emine (Azize'nin annesi), Okan (Mehmet Başkomiser'in yardımcısı), Alpanlar [İskender Alpan ve oğulları Balkan, Kartal (Mehmet Başkomiser'in düşmanları)] Balkan'ın karısı, kızı ve oğlu
Ö9	Dizi (Azize)	Azize, Savaş (Kartal), Savaş'ın annesi, Savaş'ın babası, Savaş'ın halası, Savaş'ın yengesi, Savaş'ın abisi
Ö10	Film	
Ö11	Film	
Ö12	Film	
Ö13	Dizi (Leyla ile Mecnun)	Leyla, Mecnun
Ö14	Film	

Tablo 3. 3: Öğrencilerin Etkilendikleri Programlar ve Programlardan Alınan Karakterler (devamı)

Öğrenci Kodu	Etkilendiği Televizyon Programı	Programlardan Alınan Karakterler
Ö14	Dizi (Diriliş Ertuğrul-Kuruluş Osman) -Çizgi film (Doru)	Ak Tolgalı, Karayel
Ö15	Film (Orman Çocuğu)	Mehmet (Mogli), Mehmet'in babası Salih, kurtlar
Ö16	Dizi (Tozkoparan)	Mert, Kerem, Yasemin (Elif), Mete, Efe, Asya, Burak, Mert, Sinan (Murat), Merve
Ö16	Film (Konak)	Ceylan (Aslı), Aylin (Zeynep)
Ö17	Dizi	
Ö18	Dizi (Kalp Atışı)-Çizgi film (Heidi)	Küçük kız (Heidi), kızın halası (Peter'in büyükannesi)
Ö18	Çizgi film (Çılgın Orman)	aslan, yılan, tavşan, sincap
Ö19	Film [Mumya (2017)]	Jan (Nick), Melenda (Jenny), kralın kızı (Ahmanet)
Ö20	Film [Keloğlan (1971)]	Deniz (Keloğlan), kral (padişah), Deniz'in ninesi (Keloğlan'ın anası)
Ö21	Film	
Ö21	Film (Kötü Kedi Şerafettin)	kedi (Şerafettin), fare (Rıza), martı (Rıfkı)
Ö22	Film	
Ö23	Dizi (Yedi Güzel Adam)	Cahit ve Mustafa (Erdem ve Rasim), Mehmet (Metin), Yusuf (Kahraman)
Ö24	Belgesel	
Ö25	Dizi (Mucize Doktor)	Ali, Adil Hoca, Tamer (hasta çocuk), Tamer'in annesi, gazeteci, Ferman Hoca
Ö26	Dizi (Aşk Ağlatır)	Meryem (Ada), Yusuf, Meryem'in dayısı (İsmail), Yurdun sahibi (Sumru Hanım), Meryem ile evlenmeye çalışan yaşlı adam (Mustafa)

Tablo 3. 3: Öğrencilerin Etkilendikleri Programlar ve Programlardan Alınan Karakterler (devamı)

Öğrenci Kodu	Etkilendiği Televizyon Programı	Programlardan Alınan Karakterler
Ö27	Çizgi film (Çılgın Orman)	aslan, tavşan
Ö28	Dizi (Mucize Doktor)	Ali, Nazlı, Ferman Hoca, Güneş Hemşire, alkol almış hasta, ayağı kesilmiş hasta ve sevgilisi, kadın hasta
Ö28	Dizi (Yeni Gelin)- Çizgi film (Doru)	Doru, Bella
Ö29	Çizgi film (Akıllı Tavşan Momo-Kuzucuk)	Momo, Tostos
Ö30	Dizi (Diriliş Ertuğrul- Kuruluş Osman)	Ertuğrul, Osman, Savcı, Gündüz

3. 1. 3. Yer-Mekânlar

Televizyon programlarından yola çıkılarak yazılmış olan öğrenci yazılarındaki yer ve mekânlar da incelenmiştir. Ö5'in yazısında "Kuzey Yıldızı İlk Aşk" dizisinde de olayların geçtiği yerler olan "*İstanbul, Ordu, babadan kalma eski ev, liman, Şükrü Bey'in dükkânı*" yerlerinden bahsetmiştir. Ö6 "Yasak Elma" adlı diziyi anlattığı yazısında mekân olarak kabul edilebilecek sadece "*Argun Holding*" den söz etmektedir. Ö9 yazısında "Azize" isimli diziden "*Azize'nin evi, hastane, Savaş (Kartal)'ın evi*"ni mekân olarak kullanmıştır. Aynı diziyi anlatan bir başka öğrenci de Ö8'dir. Ö8 mekân olarak dizide geçen "*Mehmet Başkomiser'in evi, hapishane, Alpanların evi*" mekânları yazısına aktarmıştır. Ö28 "Mucize Doktor" adlı diziden mekân olarak "*hastanede yer alan ameliyathane ve yemekhane ile Nazlı ve Ali'nin kaldıkları apartman*"ı yazısında anlatmıştır. Aynı diziyi anlatan Ö25 ise dizide yer alan "*hastane*"yi yazısında mekân olarak kullanmıştır. "Leyla ile Mecnun" dizisinden etkilenerek yazısını yazdığını söyleyen Ö13'ün yazısında dizi ile ortak mekân olarak sayılabilecek sadece "*çöl*" vardır. Ö23 yazısında "Yedi Güzel Adam" dizisinde de yer ve mekân olarak kullanılan "*okul, kaza yapılan çakıllı yol*"u yer olarak kullanmıştır. Ö11 yazısını adını hatırlamadığı bir Arapça diziden yola çıkarak yazdığı yazısında olaylar dükkânda gerçekleşmektedir. "Aşk

Ağlatır” dizini yazısında anlatan Ö26, diziden “*Meryem’in dayısının köyü, İstanbul, Yusuf’un kaldığı yurt* (pansiyon), *Meryem’in İstanbul’da tuttuğu ev, bakımevi*” yer ve mekânları yazısına aktarmıştır. Ö30, “Diriliş Ertuğrul” ve “Kuruluş Osman” dizilerinden izler taşıyan yazısında yer olarak okulu kullanmıştır. Ö18, “Kalp Atışı” isimli diziden ve “Heidi” isimli çizgi filmde yola çıkarak yazdığı yazısında yer olarak önce küçük kızın kaldığı evi (*Clara’nın babasının evi*), sonra da kaza yapılan yolu anlatmıştır. Ö16, “Tozkoparan” isimli diziyi yazısında anlatmıştır. Dizide olaylar okulda gerçekleşmektedir. Aynı şekilde öğrenci yazısında da olaylar okulda yaşanmaktadır. Ö14’ün yazısında olaylar nehir kenarında geçmektedir. Kendisine sorulduğunda kardeşinin izlediği çizgi filmde (Doru) mekânı seçtiğini söylemiştir. “Doru” çizgi filminden esinlenerek yazısını yazan bir diğer öğrenci olan Ö28, yazısının başında Erzurum dağında olayları başlatsa da olaylar çizgi filmdeki “*nehir, şelale*” gibi yerlerde devam edip sonlanmaktadır. “Çılgın Orman” çizgi filmini anlatan Ö5, yazısında yer ve mekân olarak çizgi filmde de geçen “*Pali’nin kafesi, trafik ışıklarının bulunduğu bir yol ve orman*”ı anlatmaktadır. Ö6 da yazısında “Çılgın Orman” çizgi filmini anlatmış ve yazısında yer-mekân olarak “*Parlak’ın kafesi, orman*”ı kullanmıştır. TRT Çocuk kanalındaki bir çizgi filmde yola çıkarak yazısını yazdığını belirten Ö18’in de karakter ve olaylara bakılarak “Çılgın Orman” isimli çizgi filmde etkilendiği söylenebilir. Ö18 yazısında yer olarak, çizgi filmdeki olayların da büyük bir kısmının geçtiği, “*orman*”ı kullanmış olduğu görülmektedir. Ö27 de yazısına mekân olarak “Çılgın Orman” çizgi filmde yer alan “*orman*”ı kullanmıştır. Ö29 yazısının karakterlerini iki ayrı çizgi filmde (Akıllı Tavşan Momo, Kuzucuk) seçerek oluştururken mekân olarak “*orman*”ı kullanmıştır. “Keloğlan” filminden etkilenecek yazısını yazan Ö20’nin yazısında olaylar “*şato*” da geçmektedir ki filmde de olaylar sarayda meydana gelmektedir. “Mumya (2017)” filminden etkilenecek yazısını yazan Ö19 yazısında filmde yer altındaki mezarlığın bulunduğu “*eski bir köy*”ü mekân olarak kullanmıştır. Ö21 “Kötü Kedi Şerafettin” isimli filmde yola çıkarak yazdığı yazısında yer ve mekân olarak filmde de kullanılan “*teras, ev*” mekânlarını kullanmıştır. Ö21 filmlerdeki orman yangınlarından etkilendiğini söylediği yazısında mekân olarak “*orman*”ı kullanmıştır. İzlediği bir filmde yola çıkarak yazısını oluşturan Ö12’nin yazısında olaylar bir ormanda geçmektedir. “Konak” isimli filmde etkilenecek yazdığı yazısında Ö16, mekân olarak, filmin de geçtiği, “*Ceylan’ın amcasının evi*”ni kullanmıştır. Ö8 “Her Çocuk Özeldir

(2007)” filminden yola çıkarak yazdığı yazısında filmde kullanılan mekân olan “yatılı okul”u anlatmıştır. Ö22 yazısını yazarken etkilendiği filmin adını hatırlamamıştır. Yazısında ise mekân olarak okul, sokak ve babasının kötü davrandığı anne ve çocuğun evini kullanmıştır. Ö14 de yazısını yazarken etkilenmiş olduğu filmin adını hatırlayamamıştır ve anlattığı olaylar bir ev çevresinde gerçekleşmektedir. İsmi hatırlayamadığı bir filmde yola çıkarak yazısını oluşturan Ö10’un yazısında olaylar ev ve okulda geçmektedir. Yazısında “Orman Çocuğu” isimli filmde esinlenen Ö15’in yazısında olaylar tıpkı filmdeki gibi “orman”da geçmektedir. Ö4 yazısını yazarken haberlerden etkilendiğini söylemiş ve olayları karakterlerin birinin evinde ve uçurum kenarındaki bir ağacın yanında kurgulamıştır. Ö7 yazısını yazarken izlediği şehit haberlerinden yola çıktığını söylemektedir. Yazısındaki olaylar küçük bir kasabada geçmektedir. Haberlerden etkilenecek yazısını yazan Ö1’in yazısında ise mekân mahalle ve karakoldur. Yine haberlerden esinlenerek yazısını yazmış olan Ö3 de mekân olarak “orman”ı kullanmıştır. İzlediği belgesellerden yola çıkarak bir yazı oluşturan Ö24’ün yazısında olaylar ormanda geçmektedir. Ö2 spor programlarından etkilendiği yazısında mekân olarak futbol sahalarını kullanmıştır.

Tablo 3. 4: Öğrencilerin Etkilendikleri Programlar ve Programlardan Alınan Yer-Mekânlar

Öğrenci Kodu	Etkilendiği Televizyon Programı	Programlardan Alınan Mekânlar	Yer-
Ö1	Haberler		
Ö2	Spor programları	Futbol sahası	
Ö3	Haberler	Orman	
Ö4	Haberler		
Ö5	Dizi (Kuzey Yıldızı İlk Aşk)	İstanbul, Ordu, babadan kalma eski ev, liman, Şükrü Bey’in dükkânı	
Ö5	Çizgi film (Çılgın Orman)	Pali’nin kafesi, trafik ışıklarının bulunduğu bir yol ve orman	
Ö6	Dizi (Yasak Elma)	Argun Holding	
Ö6	Çizgi film (Çılgın Orman)	Parlak’ın kafesi, orman	
Ö7	Haberler		

Tablo 3. 4: Öğrencilerin Etkilendikleri Programlar ve Programlardan Alınan Yer-Mekânlar (devamı)

Öğrenci Kodu	Etkilendiği Televizyon Programı	Programlardan Alınan Yer-Mekânlar
Ö8	Film [Her Çocuk Özeldir (2007)]	Yatılı okul
Ö8	Dizi (Azize)	Mehmet Başkomiser'in evi, hapishane, Alpanların evi
Ö9	Dizi (Azize)	Azize'nin evi, hastane, Savaş (Kartal)'ın evi
Ö10	Film	
Ö11	Film	
Ö12	Film	
Ö13	Dizi (Leyla ile Mecnun)	Çöl
Ö14	Film	
Ö14	Dizi (Diriliş Ertuğrul-Kuruluş Osman) -Çizgi film (Doru)	Nehir kenarı (Şelale)
Ö15	Film (Orman Çocuğu)	Orman
Ö16	Dizi (Tozkoparan)	Okul
Ö16	Film (Konak)	Ceylan'ın amcasının evi
Ö17	Dizi	
Ö18	Dizi (Kalp Atışı)-Çizgi film (Heidi)	Kaza yapılan yol, Clara'nın babasının evi
Ö18	Çizgi film (Çılgın Orman)	Orman
Ö19	Film [Mumya (2017)]	Eski bir köy
Ö20	Film [Keloğlan (1971)]	Şato (Saray)
Ö21	Film	Orman
Ö21	Film (Kötü Kedi Şerafettin)	Teras, ev
Ö22	Film	
Ö23	Dizi (Yedi Güzel Adam)	Okul, kaza yapılan çakıllı yol

Tablo 3. 4: Öğrencilerin Etkilendikleri Programlar ve Programlardan Alınan Yer-Mekânlar (devamı)

Öğrenci Kodu	Etkilendiği Televizyon Programı	Programlardan Alınan Yer-Mekânlar
Ö24	Belgesel	Orman
Ö25	Dizi (Mucize Doktor)	Hastane
Ö26	Dizi (Aşk Ağlatır)	Meryem'in dayısının köyü, İstanbul, Yusuf'un kaldığı yurt(pansiyon), Meryem'in İstanbul'da tuttuğu ev, bakımevi
Ö27	Çizgi film (Çılgın Orman)	Orman
Ö28	Dizi (Mucize Doktor)	Hastanede yer alan ameliyathane ve yemekhane, Nazlı ve Ali'nin kaldıkları apartman
Ö28	Dizi (Yeni Gelin)- Çizgi film (Doru)	Nehir, şelale
Ö29	Çizgi film (Akıllı Tavşan Momo-Kuzucuk)	Orman
Ö30	Dizi (Diriliş Ertuğrul-Osman)	Kuruluş

3. 1. 4. Olaylar

Televizyon programlarının izlerini taşıyan öğrenci yazıları öğrencilerin anlattığı olaylar yönüyle de incelenmiştir. Ö5'in olayları “Kuzey Yıldızı İlk Aşk” dizisinden aldığı görülmektedir. “[...]Kuzey karısından ayrılıp kızlarını da alıp Ordu'ya gelmişlerdi [...]”, “[...] Kuzey'in babasından kalma bir ev varmış, oraya taşınmışlar, Kuzey iş aramak için limana gitmiş [...]”, “[...] Feride 3 kardeşi ile birlikte dükkânın oraya gitmişler[...]”, şeklinde anlatılan olaylar dizinin ilk bölümündeki olaylardır. Ö6, “Yasak Elma” dizisinin karakterleri arasındaki bağları açıklayarak başladığı yazısında dizinin farklı bölümlerinden olaylara yer vermiştir. “[...] Halit'in 4. Eşi Yıldız'ın da bebeği olmuştu.

İsmi ise Halit Can idi [...]”(51. bölüm), “[...] daha sonra ise Şaika ile nişanlanıyor [...]”(48. bölüm), “[...] Şaika; Ender’i, Yıldız’ı, Halit’i ve Aysel’i zehirliyor ve daha sonra da kaçıyor [...]”(56. bölüm), “[...] Daha sonra Halit iflas ediyor [...]”(70. bölüm). “Azize” isimli diziyi anlatan Ö9, “[...] Savaş’ın abisi hasta imiş. Savaş o yüzden Azize’yi evine getiriyormuş [...]” şeklinde anlattığı olaylarla dizide Balkan’ın (Kartal’ın abisi) hasta olduğu bölümlere (2, 3, 4. bölüm) işaret ederken “[...] Abisi Azize’ye zarar vermek isterken Azize, Savaş’ın abisini öldürmüştü [...]” şeklinde anlattığı olaylar da dizinin 1. bölümünün sonunda yaşanan olaylardır. Aynı diziyi anlatan Ö8 ise yazısında dizinin ilk bölümündeki geçmişte geçen olayları,

Bir gün Mehmet Bey bir göreve gitmiş ama tek kendi ve yardımcısı Okan [...] Alpanları yakalamaya gidiyordu ama Alpanlar bu gizli görevi anlamışlardı ve bir tuzak hazırlamışlar ama Mehmet Bey’in bu tuzaktan haberi yoktu [...] sonra İskender Alpan ve iki oğlu Kartal ve Balkan geldi. İskender’in bir elinde tespih, diğer elinde ise bir silah vardı. Silahı seçen Mehmet Başkomiser’i vurup cezasını paşa paşa çekecekti, tespihi seçen oğlu ise İskender’in dışarıda sağ kolu olacaktı [...]

şeklinde anlattıktan sonra yine ilk bölümde geçen Balkan’ın hapisten çıkması ve ona düzenlenen saldırıda kardeşi Kartal’ın yaralanmasını ve Başkomiser Mehmet’in kızı Azize’nin hemşire olarak onu kurtarmasını ve Alpanların evine intikam için girmeyi başarmasını detaylı bir şekilde anlatmıştır. Ö28, “Mucize Doktor” adlı dizinin başkarakteri Ali’yi kısaca tanıttıktan sonra dizinin farklı bölümlerinden

[...] Hemşire bir hastanın bir duble içki içtiğini ve test sonuçlarına inanmadığını dedi. Ali’ye 1 duble içkinin ne kadar olduğunu sormak için getirdi çünkü Ali’nin matematiği çok iyiydi, hemen aklından hesapladı ve sonucu buldu [...] (4. bölüm), [...] Ali’ye ayağı kesilmiş olan adamı Nazlı’ya ise yaralanmış hasta kadını vermişlerdi. Ali adamın ameliyatının riskli olduğunu söyledi [...] (6. bölüm)

şeklinde olaylar anlatmıştır. Yine “Mucize Doktor” dizisinden etkilenecek yazısını yazan Ö25, olayları anlatırken kahraman bakış açısı kullanmış ve kendisini başkarakter Ali’nin yerine koymuştur. Önce

Çocukluğumdan beri hep cerrah olmak istemişimdir. Çalıştım, çabaladım ama bir türlü beceremiyordum. Otizmlili olduğum için hem diğer insanları anlamıyor

hem de her şeyi yanlış yapıyordum. Adil Hoca bana yardımcı oluyordu ama gene de olmuyor, yapamıyordum. Bir gün başardım, okulu bitirdim. Adil Hoca'nın çalıştığı hastaneye alındım. Kurul kararı ile, bir yanlışım olursa, Adil Hoca istifa edecekti [...] (1. bölüm)

şeklinde giriş yaparak karakteri tanıtan Ö25 daha sonra dizinin 7. bölümünde anlatılan

[...] Hastaneye Tamer adında opera söyleyen bir çocuk geldi. Teşhisini koydum, çocuğun ses tellerinde yaralanmalar vardı. Annesi Londra'ya (dizide Berlin geçmektedir.) gideceğiz, dedi ama ben ameliyat olması gerek, diye ısrar ettim. Ama gözünü para bürümüş. Bu haliyle bile çocuğun şarkı söylemesini bekliyordu. İsrar ettim, gidemezsin, dedim. Kadın öyle sinirlendi ki sen ne karışıyorsun, dedi. O gün de hastanenin tanıtımı vardı. Bir gazeteci Tamer'in annesini konuşturmuş ve haber yapmış [...]

şeklindeki olaylarla yazısını sürdürmüştür. Ö13 yazısını “Leyla ile Mecnun” dizisinden etkilenererek yazdığını dile getirmiş ve dizideki olaylardan “[...] Leyla'nın ailesinin Leyla'yı Mecnun'a vermemeleri [...]"ni yazısında kullanmıştır. “Yedi Güzel Adam” dizisinden yola çıkarak yazdığı yazısında Ö23,

[...] Öğrencilere sordu. Kim bizimle gelip kömürleri arabanın arkasına atacak? Cahit ve Mustafa biz geliriz, dedi. Oradan arkadaşları Mehmet ben de geleceğim, diye cevap verdi. Arabaya atlayıp giderken Ali abileri çakıllı yola girmişti. Giderken araba tek takla attı. Orada Cahit ve Mustafa kurtuldu ama Mehmet ölmüştü [...]

şeklinde bir olay anlatmaktadır. Dizinin 39 bölümü incelendiğinde dizide 4. bölümün sonunda ve 38. bölümde araba kazası olmuştur. Ö23'ün anlattığı kaza 4. bölümdeki kazadır. Öğrencilerin dizide araca binme sebepleri ve binen öğrenciler farklı olsa da kazada 3 öğrenciden birinin ölmesi, aracın çakıllı yola girmesi, öğrencilerin araca kendi istekleri ile binmesi dizideki 4. bölümde yaşanan araba kazasına işaret etmektedir. Dizide araca binenler Erdem, Rasim ve Metin'dir. Hayatını kaybeden karakter ise Metin'dir. Ö23 yine diziden “[...] sınıftaki bir öğrenci hocasının sevdiğini söylerken zorlanıyordu. Çünkü konuşmasında birazcık sorun vardı. Arkadaşları Yusuf'la dalga geçiyordu.” olayını anlatmaktadır. Bu da dizinin özellikle ilk bölümlerinde konuşmasında kekemelik olan “Kahraman” isimli karakterle arkadaşlarının alay ettiği olaylardır. Ö23, karakterin adını “Yusuf” olarak değiştirmiştir. “Aşk Ağlatır” isimli diziden yola çıkarak yazısını

yazan Ö26, kendisini –dizide olmamasına rağmen- başkarakterin arkadaşı olarak göstermiş ve yazısına kahraman bakış açısı kullanarak başlamıştır. Ö26’nın

Benim arkadaşımın annesi öldü... Arkadaşımın dayısı arkadaşımı kendi köyüne götürecekti... Arkadaşımın adı Meryem... Meryem’i istemediği bir adamla evlendirmek istiyor dayısı... Meryemgilin köyüne bir tane çocuk gidiyor Meryem’i aramaya. Meryem’i kurtaracak. Meryem’i buluyor. Sonra Meryem’i alıp İstanbul’a götürüyor[...]

şeklinde anlattığı olaylar dizinin 1. bölümünde yaşanan olaylar iken

[...] Meryem’i kurtaran çocuk, Meryem’i bir tane eve getiriyor ama orası kendinin kaldığı bir yurt. Yurttaki insanlar çok iyi kalpli. Yurdun sahibi de çok iyi. Sonra Meryem’e ev bakmaya gidiyorlar. Meryem bir tane ev beğeniyor ve o evi tutuyorlar. Sonra evi temizleyip hemen taşıyor [...]

şeklinde anlattığı olaylar dizinin 3. bölümünde yaşanan olaylardır. Ö26 yazısında Meryem’in dayısı tarafından kaçırılmasından ve Yusuf’un onu tekrar kurtarmasından da bahsetmektedir. Yazıdaki kurgu dizidekinden biraz farklı olsa da dayısının Meryem’i kaçırmaya çalışması ve Yusuf’un onu kurtarması dizinin 2. bölümünün sonunda ve 3. bölümünün başında geçmektedir. Ö26’nın “[...] Meryem evine gidiyor. Havalar da çok soğuyor. Meryem’in evi çok soğuk. Hem kömür yok soba da yok, parası da yok kömür ve soba almak için [...]” şeklinde anlattığı olaylar dizinin 9. bölümünde yaşanmaktadır. Meryem’in okuyup meslek sahibi olma isteği Ö26’nın yazısında ön planda iken dizide birkaç sahnede (6. ve 11. bölüm) geçmektedir. Meryem’in bakımevinde işe başlaması da yine dizinden (2. bölüm) yazıya aktarılan bir başka olaydır. Ö30 yazısında “Diriliş Ertuğrul” ve “Kuruluş Osman” dizilerinden doğrudan olaylar anlatmak yerine

[...] onlara diyormuş ki Ertuğrul gelsin, sizinle üçünüzü birden döverim... Bir de Ertuğrul’un üç oğlu varmış. Onların adı da Osman, Savcı, Gündüz’müş. Onların içinden Osman olan daha zekahymış. O da babası gibi büyüyüp film olmuş. Onun adı da Kuruluş Osman’mış.

şeklinde dizilerle ilgili bilgileri kendisi ve arkadaşları ile ilgili yazdığı yazının içinde kullanmıştır. “Kalp Atışı” isimli diziden ve “Heidi” isimli çizgi filminden yola çıkarak yazdığı yazısında Ö18, halasına tatile gidecek olan küçük bir kızın çantasına yiyecek ve sağlık malzemesi almasından ve bu sayede yoldaki kazaya doktorların müdahale etmesine yardımcı olmasından bahsetmektedir. Dizinin 5, 6, 7, 11, 14 ve 24. bölümlerinde trafik

kazaları olup yaralılara olay yerinde müdahale edildiği görülmekle beraber öğrencinin hangi bölümden etkilendiğine dair net bir ayrıntı yoktur. Küçük kızın (*Heidi*) halası (*Peter'in büyükannesi*) için çantasında ekmek biriktirmesi “*Heidi*” çizgi filminin 15. Bölümünde (Çan Kulesi) geçen olaylardır. Ö16, yazısını “Tozkoparan” dizisinden etkilenererek yazmıştır. Kısaca iki takım oyuncularını tanıttıktan sonra Ö16, okuldaki yarışmada bir takımın yaptığı hileyi anlatmıştır.

Siyah takım mavi takımın kazanacağını bildiği için onların yani mavi takıma tuzak hazırlamışlardı [...] Siyah takımında Sinan isimli oyuncu isimli oyuncu kalbi temiz kalbinde bir şey olmayan ve bu çocuk hocaları sorunca tabi çocuk ağzından kaçırınca hocam arkadaşlarım hile yaptı dedi [...]

şeklinde anlatılan olaylar dizini 21. bölümünde geçmektedir. Karakterlerinin isimlerini “Diriliş Ertuğrul” ve “Kuruluş Osman” dizisinden seçen Ö14, olay ve yeri “Doru” isimli çizgi filmde seçtiğini söylemiştir. Yazısına bakıldığında 2 atın yarış yaptığı ve yarışın sonunda birbirlerine küsüp 2 yıl sonra yeniden barışmaları anlatılmaktadır. “Doru” çizgi filmi izlendiğinde bazı bölümlerde (Kuyu, Ağrı Otu, Bataklık, Kuzu, Yumurta, Gelincik, Liderlik, Kargaların Dersi) atların yarışı söz konusu olsa da hiçbir bölümde yarış yüzünden küslük olmamaktadır. Ö28 de yazısındaki olayları oluştururken “Doru” isimli çizgi filmde esinlenmiştir. Ö28’in “[...] *Dereye vardıklarında Ali şelalenin olduğu yere çok yaklaşmıştı. Doru hemen suya atladı ve Ali’yi kurtarmak için çaba gösterdi. Ali’yi önüne alıp bir kayaya tutundu. Kurtulmuştu Ali [...]*” şeklinde anlattığı olaylar çizgi filmin “Saklambaç” bölümünde geçen Gelincik’in saklambaç oynarken çürük bir ağaca saklanmak istemesi, ağacın kırılıp Gelincik’in kütükle beraber suya düşüp sürüklenmesi ve Doru’nun suya atlayarak onu alıp kayaya çıkıp kurtulmaları şeklinde aktarılan olaylardır. Ö5, yazısında “Çılgın Orman” isimli çizgi filmi anlatmaktadır. Pali isimli bir kuşun kafesinden kaçması, bir kargayla tanışması, karga ile ceviz kırıp yemeleri, ormana gitmeleri ve Pali’nin kral sincaptan ormanda kalmak için izin istemesi, sincabın Pali’ye OGS (Ormana Giriş Sınavı)’ye girmesi gerektiğini söylemesi (1. bölüm/Pali Ormanda) detaylı bir şekilde öğrencinin yazısında anlatılmaktadır. İlk bölümün detaylı anlatımından sonra 2. Bölümde (Ormana Giriş Sınavı) yaşanan Pali’nin OGS’ye girişi ve ormana kabul edilmesine kısaca değinilip yazı sonlandırılmıştır. Ö6 da yazısında “Çılgın Orman” isimli çizgi filmi anlatmıştır. Kısaca Parlak’ı tanıtan öğrenci; Parlak’ın kafesinden kaçmasını, karga ile tanışıp ormana gitmesini, aslanı kral sanmasını ve sincabın kral olmasının ona

komik gelmesini, ormana girmek için OGS'ye girmesinin gerekmesini (1. bölüm/Pali Ormanda), Parlak'ın OGS'ye girip ormanda yaşamaya başlamasını (2. bölüm/Ormana Giriş Sınavı), Ormana girmek isteyen rakuna ormanda kalma izninin verilmemesini (8. bölüm/Yeni Misafirler), rakunun çeşitli yollar denemesini (9. bölüm/Raki'nin Planı, 11. bölüm/Kralın Dersi, 13. bölüm/Ormanda Seçim, 15. bölüm/Ormanın Sırrı, 17. bölüm/Raki'nin Çamur Banyosu, 26. bölüm/Kral Raki) anlatmaktadır. TRT Çocuk kanalındaki bir çizgi filmde yola çıkarak yazısını yazdığını dile getiren Ö18'in karakterler ve olaylara bakıldığında "Çılgın Orman" isimli çizgi filmde esinlendiği söylenebilir. Ö18 yazısında ormanda yapılan bir seçimden bahsetmektedir. Seçim konusu ise çizgi filmin iki bölümünde (13. bölüm/Ormanda Seçim, 18. bölüm/Kral Nerede) anlatılmaktadır. Ö27'nin yazısında da bir krallık seçimi anlatılmıştır. Ö18'in yazısında etkilendiği bölümlerden birinden Ö27'nin de etkilenmiş olabileceği düşünülebilir. Ö29 yazısının karakterlerini "Kuzucuk" ve "Akıllı Tavşan Momo" dan seçmiş olsa da anlattığı olaylar iki çizgi filmde de geçmemektedir. Bir hayvanın başka birinin evine hırsız göndermesi iki çizgi filmde de geçmeyen bir olaydır. "Keloğlan" isimli filmde esinlenerek yazdığı yazısında Ö20, filmde de anlatılan

[...] *Krala böyle anlatmış hayatını ve yarışmaya başlamışlar. Kral şöyle söylemiş ve beni ters göster demiş. Deniz (Keloğlan) hemen ayna alıp kralın yanına gelmiş ve kralın kafasında tutmuş ve kral kabul edip ikinci soruya geçmiş. Önüne üç tane kap koymuşlar. Birinde sarı, yeşil ve mavi. Kral şöyle demiş. Bunlardan hangisi zehirsizdir [...]*

olaylara yer vermiştir. "Her Çocuk Özeldir [Taare Zameen Par (2007)]" filminden yola çıkan Ö8, yazısındaki olayların tamamını filmde almıştır. Karakterlerin isimlerini Türkçe isimlerden seçen Ö8, hastalığı nedeniyle okulda başarısız olan, abisi ile karşılaştırılan ve babası tarafından yatılı okula gönderilen öğrencinin yeni gelen resim öğretmeninin dikkati ve gayreti sayesinde derslerinin düzelmesinden bahsetmiştir. Okulda düzenlenen resim yarışmasında öğretmeni ve öğrencisinin ikisinin birden birinci oluşu da öğrencinin yazısında anlatılmaktadır. Ö8, filmdeki önemli noktaları atlamayarak "[...] *Hoca bu kez ismini sordu. Ali yine cevap vermeyince Ali'nin sıra arkadaşı Faruk'a sordu. Faruk, onun ismi Ali dedi. Hoca Ali'yi yakından takip etti hatta Ali'nin evine bile gitti [...]*" şeklindeki detaylara da yazısında yer vermiştir. Ö19 yazısını yazarken "Mumya

(2017) isimli filminden esinlenmiştir. Karakter isimlerini ve bazı özelliklerini değiştirse de filmde aynen anlatılan

[...] *Bir kral varmış. Bu kralın bir kızı varmış. Kralın karısı ölünce yeni bir kadınla evlenmiş. Bu kadından bir erkek çocuğu olmuş. Kralın kızı küçük erkek kardeşini sevmiyormuş. Bundan dolayı küçük kardeşini öldürmüş. Kız üvey annesini ve babasını da sevmiyordu. Çünkü üvey annesi ve babası ona ihanet etmişti. Bu durumdan üvey annesini ve babasını da öldürdü. Köy kralın ve karısının öldüğünü ve sadece sağ kızının kaldığını duyunca köy kızdan şüphelenip onu bir cıvalı tabuta koymuş [...]* *O kara delik gibi yer büyük olmuştu. İp yardımıyla aşağıya indiklerinde duvarda o gerçek anlatılıyordu ve ortada bir tabut vardı [...]*

olayları yazısına aktarmıştır. Yazısının sonunu ise filmde çok farklı bir şekilde kurgulamıştır. Filmde tabutun bulunması olayların başlangıcı olarak görülürken Ö19, Jan ve Melenda'nın mezardaki değerli eşyaları olarak ve Jan'ın aldığı üzeri elmaslı bıçaktan sihirli bir güç alıp güçlü ve dayanıklı olması ile hayatlarına devam etmeleri şeklinde olayları bitirmiştir. Ö21 "Kötü Kedi Şerafettin" isimli filmde etkilenecek yazdığı yazısında filmde kedi, fare ve martının kötü alışkanlıklarını; evlere girip hırsızlık yapmalarını; sigara içmelerini; birbirleri ile tartışmalarını aktarmıştır. Filmlerdeki orman yangınlarından etkilendiğini söylediği yazısında ise Ö21, iki adamın ormana zarar vermesi ve bir ailenin bunu polise şikâyet etmeleri şeklinde bir kurguya gitmiştir. Ö12 yazısını bir filmde etkilenecek yazdığını söylemektedir. Filmin ismini hatırlamayan Ö12, kendine kötü davranan anne-babası büyücü tarafından yok edilen Ömer'in ormanda başka bir aile tarafından bulunmasını ve evlat edinilmesini anlatmıştır. "Konak" isimli filmde etkilenecek yazısını oluşturan Ö16 yazısında, annesi ve babası vefat edip amcasının evinde yaşamaya başlayan bir kız çocuğunun yaşadıklarını anlatmıştır. Yazıda film ile paralel olarak küçük kızın kendisi ile yakın yaştaki kuzeninin olumsuz davranışlarına maruz kalması da yer almaktadır. Ö22 yazısını yazarken etkilendiği filmin -Kanal 7 isimli kanalda yayınlanmış olan bir film olduğunu söylese de- adını hatırlayamamıştır. Yazısında önce iki kardeşin okul durumlarından bahsetmiş, sonrasında ise iki kardeşin sokakta karşılaştıkları ağlayan çocuğun yaşadıklarını anlatmıştır. Çocuk ve annesinin babasından eziyet gördüğünü ve sonunda babanın trafik kazasında öldüğünü anlatmıştır. Ö14 yazdığı yazıyı bir filmde etkilenecek yazdığını söylemiş fakat filmin

ismini hatırlayamamıştır. Yazısında iki arkadaşın yaralı bir tilkiye yardım etmelerini sonra tilkinin onların evlerindeki tavukları yemeleri üzerine tilkiyi götürüp başka bir yere bırakmalarını anlatmıştır. Ö10 yazısını yazarken esinlendiği filmin adını hatırlamamıştır. Yazısında engelli bir çocuğun annesinin sırtında okula gelmesinden bahsetmiştir. Ö15 yazısını “Orman Çocuğu” isimli filmde etkilenecek oluşturmuştur. Filmde farklı olarak Mehmet’in (Mogli) ailesinden ayrılmasını bir sel felaketine bağlayan Ö15, yazısının geri kalanında Mehmet’in kurtlarla ormandaki yaşamından bahsetmiştir. Ö11 yazısını Arapça bir diziden yola çıkarak yazmıştır. Ancak dizinin ismini hatırlamamaktadır. Yazısında ise dükkânına hırsız giren bir adamın bunu fark edip polise bunu bildirmesini anlatmıştır. Ö4 yazısını yazarken haberlerden etkilendiğini söylemiştir. Yazısına üç arkadaşın büyüünce ne olacaklarını konuşmaları ile başlamış, daha sonra erkeklerden birinin arkadaşını diğer arkadaşından kıskanması ve uçurum kenarında kavgaya tutuşmalarından ve sonrasında birinin diğerini uçurumdan düşmekten kurtarıp yeniden barışmalarından bahsetmiştir. Yazısını şehit haberlerinden yola çıkarak yazdığını söyleyen Ö7’nin yazısı 24 yılın sonunda bir evlat sahibi olan Mehmet Ağa anlatılarak başlanılmıştır. Yazının devamında Mehmet Ağa’nın oğlu Ali, babası karşı çıksa da, asker olmak için evden kaçmış ve babası ile asker arasında çıkan çatışmada şehit olmuştur. Oğlunu şehit gören Mehmet Ağa da kendini öldürmektedir. Ali’nin anası da oğlunun ve kocasının yokluğuna dayanamayıp hastalanıp ölmüştür. İzlediği haberlerden yola çıkan Ö1, Muhammet isimli karakterin ağzıyla olayları anlatmaktadır. Muhammet ekmek almaya giderken mahalledeki kavgaya tanık olmakta ve sonrasında görgü şahidi olarak karakolda amirle görüşmektedir. Ö3, haberlerde izlediği orman yangınlarından yola çıkarak bir yazı oluşturmuştur. Yazıda ormanda oyunlar oynayan hayvanlar yangını fark eder ve şelaleden su taşıyarak yangını söndürürler. Daha sonra insanlara tuzaklar kuran hayvanlar ormanın yanmasını engellemeye çalışırlar. İzlediği belgesellerden etkilenecek bir yazı kaleme alan Ö24 yazısında, kapana yakalanan bir kurdu, aralarında düşmanlık olsa da çita ve aslanın işbirliği ile kurtarmalarını ve aralarındaki düşmanlığı bitirip ormanda mutlu yaşamalarını anlatmıştır. Ö2 spor programlarından etkilenecek yazısını yazmıştır. Yazısında kendisinin futbola başlamasından, çeşitli takımlara transfer olup başarılı olmasından bahsetmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ

Çalışmanın bu bölümünde, elde edilen veriler ve daha önce yapılmış araştırmalardan yola çıkılarak tartışma, sonuç ve önerilere yer verilecektir.

4. 1. Sonuç ve Tartışma

Televizyon programlarının öğrenci yazılarındaki izlerinin araştırılmasının amaçlandığı çalışmada, elde edilen bulgular ışığında bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

72 öğrencinin iki farklı yazma etkinliğinde yazdığı 143 yazının 38'inde (%26,5) televizyon programlarının yansımalarının olduğu görülmüştür. 72 öğrenciden 30'unun (%41,6) en az bir yazısında televizyonda izlediği programın etkisinin olduğu tespit edilmiştir. 8 öğrenci (%11,1) yazdığı iki yazıda da televizyon programlarından yola çıkmayı tercih etmiştir.

Öğrencilerin etkisinde kalıp yazılarına yansıttıkları televizyon programı çeşidi açısından yazılara bakıldığında 38 yazının 15'inde (%39,47) dizilerin, 12'sinde (%31,57) filmlerin, 8'inde (%21) çizgi filmlerin, 4'ünde (%10,5) haberlerin, 1'inde (%2,6) spor programlarının, 1'inde (%2,6) belgesellerin izlerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Daha önce yapılmış bazı çalışmalarda (Cesur ve Parker, 2007; Coşkun ve Arslantaş, 2016; Doğan ve Göker, 2012; MEB, 2018; RTÜK, 2020; RTÜK, 2018a; RTÜK, 2018b; RTÜK, 2016) en çok izlenen televizyon programları sıralamasında diziler ilk üçün içinde yer almaktadır. Öğrencilerin yazılarına etki eden televizyon programı sıralamasında da diziler ilk sırada yer almaktadır. Dizilerle beraber öğrenci yazılarına etki eden diğer programlardan filmler ve haberlerin de yayın saatleri 18.00-24.00 arasındadır ki bazı

alışmalar en çok televizyon izlenen zaman aralığını bu zaman aralığı olarak bulmuştur (RTÜK, 2018a; RTÜK, 2016; RTÜK, 2020; Yılmaz, 2002).

Yazısında dizi etkisi bulunan öğrencilerin 9’u kız iken 6’sı erkektir. Bu sonuç Kayabaş (2012)’ın çalışmasında elde ettiği, kadınların erkeklere oranla yerli dizilere daha bağılı olduğu sonucunu ve Can (2019)’ın çalışmasındaki kız öğrencilerin dizileri erkek öğrencilerden daha fazla takip ettiği sonucunu destekler niteliktedir.

Üstündağ ve Doğan’ın 2016 yılında yaptıkları araştırmada öğrencilerin eğlenceli oldukları için dizi izlemeyi tercih ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Erkeklerin en çok izledikleri dizi ise “Diriliş Ertuğrul” adlı dizidir. Mevcut çalışmada da “Diriliş Ertuğrul” adlı dizinin izleri iki erkek öğrencinin yazısında yer almaktadır. Çalışmada incelenen öğrenci yazıları 2019’un son aylarında yazılmıştır. 2016 yılında öğrenciler tarafından sevilen bir dizi 2019 sonunda da öğrenci yazılarını etkileyebilmektedir. Bunda dizinin bitmesine rağmen öğrencilerin hafızasında canlı bir şekilde yer alması ya da bölümlerinin tekrar yayınlanıyor olması ve öğrencilerin bölümlerin tekrarını izlemiş olmaları etkili olmuş olabilir. Bunun yanında görüşmeler sırasında öğrencilerden dizilerin eğlenceli olduğunu söyleyen öğrencinin olması da Üstündağ ve Doğan (2016)’ın çalışmasındaki sonuçla örtüşmektedir.

Birinci ve ikinci yazma etkinliklerine göre etkilenilen televizyon programı türlerine bakıldığında birinci yazma etkinliğinde sadece bir yazıda çizgi film etkisi görülürken çizgi filmlerin etkiledikleri yazıların büyük çoğunluğunun ikinci yazma etkinliği sırasında yazıldığı görülmektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasında ilk yazma etkinliğinde serbest konulu bir “hikâye” yazılmasının, ikinci yazıda ise hem konunun hem de türün serbest olması ile çizgi film türüne yakın olan “fabl” türünün yazılarda kullanılabilmesinin etkili olduğu düşünülebilir.

Öğrencilerin yazılarına koymayı seçtikleri başlıklar incelendiğinde 9 yazının başlığının izledikleri televizyon programının adı ile aynı olduğu, geriye kalan 29 yazıda ise öğrencilerin izledikleri programlardaki karakterleri veya anlatılan konuyu başlık olarak seçtikleri görülmüştür. Öğrenciler etkilendikleri programın adını başlık olarak seçmeseler bile programın içeriğinden çok da uzaklaşmamışlardır.

Karakterler açısından öğrenci yazıları incelendiğinde haber ve belgesel etkisinde yazılan yazılarda doğrudan haberdeki ya da belgeseldeki karakterler tespit edilememiştir. Film, dizi, çizgi film programlarından karakterlerini alan yazılarda öğrenciler çoğunlukla aynı karakterleri kendi isimleri ile kullanmışlardır. Bazı yabancı ya da yerli filmlerden alınan karakter isimlerinin değiştirildiği görülmüştür. Bazı öğrenciler Türkçe ismi başka Türkçe isimle değiştirirken bazıları yabancı ismi Türkçe isimle değiştirmiş, bazıları ise yabancı ismi yine yabancı bir isimle değiştirmiştir. Hayvanların kullanıldığı film ya da çizgi filmlerinden esinlenmiş yazılarda hayvan karakterlerin kimi zaman özel ismi kullanılırken kimi zaman sadece hayvanın türü karakterin adı olmuştur. Öğrencilerin çoğu tek bir televizyon programından karakter seçmiş olsa da birkaç öğrencinin yazısında birden fazla televizyon programından karakterleri sentezleyerek kullandığı görülmektedir. Televizyon programlarından yazılara aktarılan karakterler genellikle ait oldukları programlarda başkarakter ve başkarakterlere yakın olan kişilerdir. Diziden etkilenen öğrencilerin bazıları dizilerdeki başkarakterden ziyade başkarakterin sahip olduğu hayvanları yazısına almıştır. Dizi etkisinde yazılmış bazı yazılarda başkarakterin yanında dizide çok da ön planda olmayan ya da sadece bir bölümde yer alan karakterlere yer verilmiştir. Bu karakterlerin seçilme nedeninin, öğrencinin etkilendiği bölümdeki olaylara sadık kalarak yazısını yazmak istemesi sonucu o bölümdeki geri plan karakterlerini de yazısına aktarmış olduğu düşünülebilir. Bu da dizilerdeki başkarakterler dışındaki karakterlerin bile öğrencilerin aklında kalabildiğini göstermektedir.

Kendi yaşlarına yakın karakterlerin bulunduğu dizilerin, çocukların aklında daha fazla kaldığına dair bazı sonuçlar Cesur ve Paker (2007)'in çalışmasında tespit edilmiştir. Bu sonuca paralel olarak, televizyon programlarından etkilenilerek yazılmış yazıların bazılarında öğrencilerin kendi yaşlarına yakın karakterleri [İshaan, Rajan, Yohan (Her Çocuk Özeldir); Mogli (Orman Çocuğu); Mert, Kerem, Elif, Mete, Efe, Asya, Burak, Mert, Murat, Merve (Tozkoparan); Aslı, Zeynep (Konak); Heidi (Heidi); Erdem, Rasim, Metin, Yusuf (Yedi Güzel Adam); Tamer (Mucize Doktor); Osman (Diriliş Ertuğrul)] yazılarına aktardıkları görülmektedir.

Öğrenci yazılarındaki yer ve mekânlar incelendiğinde, televizyon programlarını yazılarına taşıyan öğrencilerin birçoğunun mekân olarak yine yazılarında yer verdikleri programlarda geçen mekânları kullandıkları görülmektedir. Özellikle dizi, film ve çizgi

film olan yazılardaki mekân ve yerlerin ilgili televizyon programından alındığı daha belirgindir. Haber programından yola çıkılarak oluşturulan yazılardaki mekânların haber programlarındaki yerin birebir aynısı olmamakla beraber haberin içeriğine uygun olarak öğrenci tarafından oluşturulduğu görülmüştür. Spor programından etkilenip yazısını yazan öğrenci ise mekân olarak stadyumu seçmiştir. Belgesel programından etkilenen öğrenci de yazısındaki olayları belgeseldeki paralel olarak ormanda geçirmiştir.

Olaylar özelinde öğrenci yazıları incelendiğinde öğrencilerin bazıları izledikleri çizgi film veya dizinin ilk bölümünü anlatırken bazı öğrenciler birkaç bölümdeki olayları birleştirerek yazısında anlatmıştır. Bazı öğrenciler ise izledikleri televizyon programındaki kurgunun dışına çıkarak olayların akışında oynamalar yapmış ya da olayları kendi istediği gibi sonlandırmıştır.

Öğrencilerin televizyon programlarından aktardıkları olaylara bakılarak televizyonun öğrencilerdeki olumsuz ya da olumlu etkileri hakkında fikir sahibi olunabilir. Olumsuz etkiler açısından bakıldığında öğrenci yazılarında “adam öldürme (Ö8, Ö9, Ö19), boşanma (Ö5, Ö6), alkol kullanma (Ö28, Ö21), adam kaçırma (Ö9, Ö26), adam zehirleme (Ö6), cinsel taciz (Ö9), polisle çatışma (Ö8), intikam (Ö8), para hırsı (Ö25), arkadaşla dalga geçme (Ö23), zorla evlendirme (Ö26), kavga (Ö30), yarışmada hile yapma (Ö16), kıskançlık (Ö16), işkence (Ö19); hırsızlık (Ö21), sigara kullanma (Ö21), akran zorbalığı (Ö16)” gibi olumsuz olarak nitelendirilebilecek duygu ve davranışların olduğu görülmüştür ki bu duygu ve davranışlar aynı şekilde ilgili televizyon programlarında da yer almaktadır.

Televizyon programlarının etkilerini araştıran, daha önce yapılmış çalışmalara bakıldığında olumsuz etkiler arasında “şiddet” kavramının ön plana çıktığı görülmektedir (Aral vd., 2011; Bahadır, 2005; Büyükbaykal, 2012; Can, 2014; Can, 2019; Çamlıbel İrkin, 2012; İmamoğlu ve Şirin, 2011; Karaboğa, 2018; Kaya ve Tuna, 2008; Kırık, 2013; RTÜK, 2020; Sadi, 2007; Taylan, 2011; Türk, 2020; Yağbasan ve Kurtbaş, 2015). Bazı çalışmalarda anket uygulanan her 10 kişiden 7’sinin televizyonda şiddete çok fazla yer verildiğini düşündükleri belirtilmiştir (RTÜK, 2020). Çocukların ve gençlerin televizyondaki şiddet görüntüleri ile sıklıkla karşılaştıkları ve şiddeti kanıksadıkları, şiddet yöntemlerini öğrendikleri, şiddeti günlük hayatın bir parçası olarak algıladıkları yönünde sonuçlara ulaşılmıştır (Erdemoğlu, 2011; Özügürlü, 2011; Tutkun vd., 2017;

Zorlu, 2016). Şiddet içerikli programları izleyen çocukların saldırganlık davranışlarının arttığı da ulaşılan sonuçlar arasındadır (Akçay ve Özcebe, 2012). Şiddeti bir problem çözme yöntemi olarak gösteren “mafya” konulu dizilerin çok izlendiği ve bu dizilerdeki karakterlerin öğrenciler tarafından sevildiği de yine yapılan çalışmalarda (Dağ, 2009) ortaya konmuştur. Öğrencilerin yazdığı öyküleyici metinler incelendiğinde de “adam öldürme, adam kaçıрма, adam zehirleme, polisle çatışma, arkadaşla dalga geçme, zorla evlendirme, kavga, işkence, akran zorbalığı” gibi fiziksel ve psikolojik şiddet öğelerinin televizyon programında da öğrencinin yazısında da yer aldığı görülmektedir.

Tofur (2018)’un yaptığı araştırmada televizyon programlarının öğrencilere bilişsel açıdan tesir ettiği sonucunda ulaşılmıştır. Mevcut çalışmadaki öğrenci yazılarında televizyon programlarının izlerinin olması da televizyonun bilişsel açıdan öğrencileri etkilediği sonucunu destekleyebilir. Yine Tofur (2018)’un çalışmasında televizyon programlarının kız öğrencilerde ve erkek öğrencilerde farklı kavramları çağrıştırdığı belirtilmiştir. Programların kız öğrencilerde “aşk, sevgi, evlilik...”; erkek öğrencilerde “ölüm, korku, silah, kavga...” kavramlarını daha çok çağrıştırdığı ortaya çıkmıştır. Benzer bir sonuç, öğrenci yazılarının incelendiği bu çalışmada da ortaya çıkmıştır. Aynı diziyi (Azize) yazılarında anlatan öğrencilerden erkek olanın yazısında “şiddet, ölüm” kavramları daha ön planda iken kız öğrencinin yazısında “sevgi” kavramı da yer almaktadır.

Günaydın (2021), çalışmasında televizyonun Türk aile yapısını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Yine bir başka çalışmada (Erginbaş, 2012) televizyonda yayınlanan bir dizideki karakter ve olayların toplum normlarına uymadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Mevcut çalışmada öğrencilerin yazılarındaki olumsuz davranışlara bakıldığında görülen “boşanma” olgusunun televizyon programlarının aile yapısını olumsuz etkilediği ve bazı dizilerin toplum normlarına uymadığı görüşünü destekleyebilir.

Kırtepe (2014)’nin çalışmasında müstehcenlik ve değerlerimize ters düşme dışında televizyonun hoşlanılmayan etkileri arasında “kötü alışkanlıklara özendirme” de katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Öğrenci yazılarında da bu doğrultuda “alkol kullanma”, “sigara kullanma” gibi zararlı alışkanlıkların yer aldığı görülmektedir.

Yakın geleceğin yetişkinleri olarak nitelendirilebilecek gençlerin televizyon programlarından yola çıkarak yazdıkları yazılarda bu kadar olumsuz davranışın –ki aynı şekilde televizyon programında da geçmektedir- yer alması toplumun geleceği açısından düşündürücü olabilmektedir. Şahin (2011)’in çalışmasındaki bulgular da toplumun yozlaşmasındaki etmenlerden birinin televizyon programları olduğunu göstermektedir.

Sabbağ ve Akın (2012), çalışmalarında televizyon reklamlarının çocukların gıda tercihlerini olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Öğrencilerin yazılarında ise reklamlara dair bir ize rastlanmamıştır.

Televizyon programlarının olumlu etkileri açısından öğrenci yazılarında “sevgi (Ö9, Ö8, Ö16, Ö13, Ö23), yardımseverlik (Ö23, Ö28, Ö26, Ö15), hastalara yardım etmek (Ö9, Ö25, Ö18), zeki olmak (Ö28, Ö30, Ö20), bir işte çalışmak (Ö5, Ö26), hayat kurtarmak (Ö8, Ö5), göreve bağlılık (Ö9), hastalara saygı (Ö28), çocuklara yardım etmek (Ö28), hedefleri uğruna çalışmak (Ö25), pes etmemek (Ö25), başarılı olmak (Ö25), meslek sahibi olmak (Ö25), okuma isteği (Ö26), kalbi temiz olmak (Ö16), doğru söylemek (Ö16), fedakârlık (Ö28), teşekkür etmek (Ö28), özür dilemek (Ö5), sanata değer verme (Ö8), vatan için şehit olmak (Ö7), ormanı korumak (Ö3), spor yapmak (Ö2)” gibi duygu ya da davranışların olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu duygu ya da davranışlar sadece öğrenci yazılarında değil aynı zamanda öğrencilerin etkilendikleri televizyon programlarında da yer almaktadır.

Televizyon programlarının olumlu etkileri açısından daha önceki çalışmalara bakıldığında Turan (2007)’in çalışmasında, televizyondaki dini içerikli programların ahlâkî değerlerin canlandırılmasını sağlayabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Aladağ ve Karaman (2018) da kısa filmlerle değerlerin aktarılabilmesi görüşünü ortaya koymuşlardır. Kanar (2019)’in çalışmasında da animasyon filmler ile değer aktarımının gerçekleştirilebileceği sonucu dile getirilmiştir. Yener vd.(2021)’nin araştırmasında çizgi filmlerin değer aktarımında kullanılabileceği ve çizgi filmlerde en çok işlenen değerlerin yardımlaşma-dayanışma değeri olduğu ortaya çıkmıştır. Şahin (2019)’in iki çizgi filmi değerler açısından incelediği çalışmasında çizgi filmlerde en çok sevgi ve yardımlaşma değerleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin yazılarındaki olumlu duygu ve davranışlara bakıldığında da “yardımseverlik ve sevgi” başta olmak üzere bazı davranışların televizyon programlarından aktarıldığı görülmektedir. Bu da öğrencilere değerlerin

aktarımında televizyon programlarının etkili bir şekilde kullanılabileceği sonuçlarına benzeyen bir sonuçtur.

Zavalsız ve Soydaş Dağcı (2019)'nın çalışmasında deneklerin %23'ünün kendisini oyuncuların yerine koyarak dizileri izlediği sonucuna ulaşılmıştır. Türk (2020)'ün çalışmasında da bazı katılımcılar kendilerini dizideki hikâyenin içinde, dizi karakteri gibi hissettiklerini söylemişlerdir. Mevcut çalışmadaki bazı öğrencilerin yazılarında kahraman bakış açısını kullanmaları ve kendilerini ya başkarakterin ya da yardımcı karakterlerin yerine koyarak yazılarını yazmaları, Zavalsız ve Soydaş Dağcı (2019) ile Türk (2020)'ün ulaştıkları sonucu destekler niteliktedir.

Üstündağ (2019)'ın çalışmasında ve Türk (2020)'ün çalışmasında televizyondaki programlarda yer alan karakterlerin gençler tarafından model alındığı sonucu elde edilmiştir. Erjem ve Çağlayandereli (2006) çalışmalarında, her üç gençten ikisinin dizi karakterlerini fizikî ya da kişilik özellikleri ile model aldığı sonucuna ulaşmışlardır. Öğrencilerin televizyon karakterlerinin yaşam tarzlarına özenip onları taklit etmeye çalışmaları da araştırmalarda (Karaboğa, 2018) ortaya konmuştur. Uğurlu vd.(2013) yaptıkları çalışmada öğrencilerin %43'ü karakterlerden etkilendiklerini belirtmişlerdir. Öztürk (1999)'ün çalışmasında da deneklerin sporcu ve doktorluk mesleklerini olmayı tercih ettikleri ve medya yoluyla da bu mesleklerin özendirildiği dile getirilmiştir. Mevcut çalışmada da spor programlarından etkilenen bir öğrenci kendini bir sporcu olarak hayal etmiş ve yazısında futboldaki başarı yolculuğunu kurgulamıştır. Öğrencilerden 3'ünün yazısında doktorluk temalı dizilerin izleri görülürken 2 öğrenci de başroldeki oyuncunun hemşirelik mesleğini yaptığı bir diziyi anlatmıştır. İlgili karakterler öğrenciler tarafından “zeki, mesleğine bağlı” gibi nitelikleri ile tanıtılmış, hatta bir öğrenci kahraman bakış açısı kullanarak kendini doktor olan karakterin yerine koymuş ve olayları kendi yaşamış gibi anlatmıştır. Buradan öğrencilerin “hastane” temalı dizilerden oldukça etkilendikleri ve doktorlara ya da hemşirelere özendikleri yorumu yapılabilir. Bu yorum Özen (2010)'in, Semerci ve Kalçık (2017)'in, Ünlü (2010)'nün araştırmalarında öğrencilerin meslek tanıma ve seçmesinde televizyonun etkili olduğu şeklindeki sonucu da desteklemektedir. Bunun yanında öğrencilerin televizyondaki karakterleri model aldıkları şeklinde ortaya konan araştırma sonuçlarına benzer bir sonuca ulaşılmasını sağlayabilir.

Türk (2020)'ün çalışmasında katılımcılardan bazılarının vatan sevgisi konusunda izledikleri dizilerden etkilendiklerini söylemişlerdir. Öğrencilerden birinin şehit haberlerinden etkilenecek benzer konuda bir yazı kaleme alması Türk (2020)'ün ulaştığı sonucu desteklemektedir.

Daha önce yapılmış bazı çalışmalarda filmleri sosyal bilgiler, tarih ve fen derslerinde kullanmanın öğrenciler ve öğretmen adayları üzerinde olumlu etkisinin olduğu üzerinde durulmuştur (Demircioğlu, 2007; Efe, 2010; Öztaş, 2008; Tatlı ve Şahin, 2020). Tarihî dizi ya da filmlerin, öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki hazırbulunuşluklarını ve başarılarını arttırdığı görüşünün ortaya konulduğu çalışmalar da vardır (Gezici ve Demir, 2018). Belgesellerin derslerde kullanımı ile ilgili çeşitli çalışmalar daha önce yapılmıştır. Bu çalışmalarda sosyal bilgiler dersinde belgesel kullanımının akademik başarıyı arttırdığına yönelik sonuçlara ulaşılmıştır (Bektaş Öztaşkın, 2013; Kocabıyık Kaymak, 2016; Sidekli vd., 2013; Uçar ve Karakuş, 2017). Seçkin Kapucu ve Aydoğdu (2014)'nın çalışmasında ise fen ve teknoloji dersinde belgeseller kullanılmış ve akademik başarının arttığı görülmüştür. Ancak öğretim programının önerdiği şekilde ders anlatımı ile belgesel kullanımı ile ders anlatımı arasında kayda değer bir fark bulunamamıştır. Öğrenci yazılarındaki televizyon izleri incelendiğinde de öğrencilerin etkilendikleri programlardaki detayları bile yazılarına aktarabildikleri görülmüştür. Öğrencilerin hafızasında bu denli kalıcı olmaları, televizyon programlarının eğitimde etkili bir araç olarak kullanılabileceği sonuçlarını destekleyebilir.

Çizgi filmleri yazısına taşıyan öğrencilerle yapılan görüşmelerde bazı öğrenciler çizgi filmlerin eğlenceli olduğunu söylemişlerdir. Çizgi filmlerin hem eğlendirip hem eğitici olabileceği daha önceki çalışmalarda da dile getirilmiştir (Yaşar Ekici, 2015). Çizgi filmlerin öğrencilerin sanatsal yaratıcılıklarına (Mergin, 2019), duyuşsal özelliklerine (Baş Dönergüneş, 2011) olumlu etkisi olduğu da ulaşılan sonuçlar arasındadır. Oruç vd.(2011) çalışmalarında, çocukların çizgi filmlerdeki karakterlerden olumlu davranışları modellediklerini belirtmişlerdir. Aydın (2018)'ın çalışmasında ise TRT ÇOCUK'taki çizgi filmlerin yerli kültür öğelerini çocuklara vermeye çalıştığı ortaya koyulmuştur. Yerli ve yabancı çizgi filmleri birlikte inceledikleri çalışmalarında Yılmaz ve Özdemir Erem (2018) yerli ve yabancı çizgi filmlerde kardeşlik, dostluk gibi konuların

işlendiğini tespit etmişlerdir. Ayrıca çizgi film kullanımının çeşitli derslerdeki akademik başarıya olumlu etkilerinin olduğu yine araştırmacılarca ortaya konmuştur (Kaya ve Uzoğlu, 2020; Oruç ve Teymuroğlu, 2016). Öğrenci yazılarına dizi ve filmlerden sonra en çok çizgi filmlerin yansıması, çizgi filmlerin öğrenciler üzerinde oldukça etkili olabileceği ve onların eğitimde kullanılabileceği görüşlerini desteklemektedir.

Sucu (2019)'nın çalışmasında öğretmenler, çizgi film izlemek için ayrı bir zaman ayırmadıklarını ve çocukları izlerken onlarla beraber çizgi film izlediklerini dile getirmişlerdir. Öğrenci görüşmelerinde bazı öğrenciler de çizgi filmleri kardeşleri izlerken izlediklerini ya da evdeki küçük çocuklar için çizgi film açtıklarını ve onlar izlerken kendilerinin de çizgi filme daldıklarını söylemiştir. Öğrencilerin kardeşleri için açtıkları programlardan etkilenecek bir yazı oluşturmaları çizgi filmlerin evdeki küçük bireyler için açılrsa da evdeki diğer bireyleri etkileyip onların hafızalarında da yer edebildiklerini göstermektedir.

Ahinda vd.(2014)'nin çalışmasında televizyonun okul öncesi çocukların dil edinimine olumsuz etkisinin olduğu söylenmiştir. Aynı doğrultuda Sucu (2019)'nın çalışmasında öğretmenler televizyon programlarının öğrencilerin kelime hazinesini geliştirmediğini belirtmiş olsalar da Semerci ve Kalçık (2017)'in çalışması ile Türk (2020)'ün çalışmasında dizilerdeki konuşmaların günlük konuşmalarda kullanıldığı, çizgi filmlerle ilgili yapılan çalışmalarda da öğrencilerin çizgi film karakterlerinin olumlu ya da olumsuz olarak kullandıkları sözcükleri kelime hazinelerine kattıkları sonucuna ulaşılmıştır (Ayan ve Baş, 2015; Bursalı ve Topçuoğlu Ünal, 2015; Can, 1995). Aydoğdu (2019)'nın çalışmasında animasyon filmler kullanılarak öğrencilere yeni kelimelerin etkili ve kalıcı bir biçimde öğretilebileceğinden bahsedilmektedir. Öğrenci yazılarının incelendiği çalışmada da bazı öğrencilerin –anlamsız dahi olsa- ilgili dizideki sözleri yazısına taşıdığı görülmüştür. Bu da televizyonda kullanılan kelimelerin öğrencilerin aklında kaldığı görüşü ile tutarlı bir sonuca ulaşılabilirliğini göstermektedir. Göçen (2011) de çalışmasında öğrencilerin televizyondaki konuşmaları taklit ettiklerini, televizyondaki konuşmaları arkadaşlarının taklit etmesinin hoşlarına gittiğini belirtmektedir. Yine bazı çalışmalar televizyonun konuşmaya etkisinin iyi örneklerle olumlu olabileceğini (Okur ve Göçen, 2012), gençlerin sözlü anlatımlarına televizyonun olumlu etkisinin olduğunu (Gowon, 2009) söylemektedir.

Bazı çalışmalar öğrencilerin televizyon izlemesi ile okuma etkinliklerinin ilişkisi üzerinde durmuştur. Öğrencilerin çoğunluğunun kitap okumak yerine televizyon izlemeyi seçmesi (Alterman, 1983), televizyon nedeniyle kitap okumanın azalması (Koolstra ve Van Der Voort, 1996) araştırmalarda ulaşılan bazı sonuçlardır. Bir çalışmada ise (Larsen, 1963) az televizyon izlenirse daha fazla okuma yapılacağına dair bir kanıtın olmadığı dile getirilmiştir. Mevcut çalışmada öğrencilerin okuma alışkanlıkları incelenmemiş olsa da etkilendikleri televizyon programlarının yayın süreleri düşünüldüğünde öğrencilerin okul dışındaki zamanlarının bir kısmında oldukça dikkatli bir şekilde televizyon izledikleri söylenebilir. Bu da öğrencilerin okul dışı zamanlarında okuma yerine televizyon izlemeyi tercih ettikleri sonuçlarını destekleyebilmektedir. Her ne kadar Aksaçoğlu ve Yılmaz (2007)'in çalışmasında öğrencilerin kitap kahramanlarından televizyon kahramanlarına göre daha çok etkilendikleri sonucu bulunsa da mevcut çalışmada öğrencilerin televizyon kahramanlarından oldukça etkilendikleri de görülmüştür.

Televizyon programları ile yapılmış bazı dinleme etkinliklerinde öğrencilerin dinlediklerini hatırlama seviyesinin daha yüksek olduğu (Şahin, 2015), televizyonun öğrencilerin dinleme becerisine olumlu etkisinin olduğu (Sidabalok, 2019) ortaya çıkmıştır. Tok ve Küçük (2014)'ün çalışmasında ise öğrenciler bilgilendirici metin yazarken televizyon haberlerinden faydalanmışlardır. Yani öğrenciler televizyon programlarını izleyip dikkatle dinlemekte ve bir yazma etkinliği sırasında bu dinlediklerini kullanabilmektedir. Bu çalışmada da bazı öğrencilerin aynı yolla dinleyip izlediği televizyon programlarını detaylarıyla yazma etkinliğinde kullandığı görülmüştür.

Dinleme ve yazma alanları yanında yabancılara Türkçe öğretimi ve televizyon ilişkisi çerçevesinde de yapılmış çalışmalarda birtakım sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların bazılarında (İşcan, 2011; İşcan ve Aktürk, 2014; İşcan ve Delen, 2017; Yılmaz ve Irşi, 2017) dizi ve filmlerin yabancılara Türkçe öğretiminde etkili bir materyal olabileceğinden, dizi ve filmler ile kültürel öğelerin kalıcı bir biçimde öğretililebileceğinden bahsedilmektedir. Tanrıku ve Akçıl (2021), çalışmalarında sessiz filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin konuşma becerilerine olumlu etkisi olduğunu dile getirmişlerdir. Yine Türkçe öğrenen öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmede filmlerin etkili ve eğlenceli bir araç olabileceği İşcan ve Karagöz (2016)'ün çalışmasında ulaşılan sonuçlardandır. Yakar ve Yılmaz (2016)'in araştırmalarında,

Erdem (2019)'in araştırmasında ve Aytan ve Tunçel (2015)'in araştırmalarında, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere değer ve Türkçe öğretiminde çizgi filmlerin kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenci yazılarına televizyon programlarının etkilerinin incelendiği bu çalışmada da çalışma grubunun içerisinde iki Suriye kökenli öğrencinin olması, televizyon programlarının yabancılara Türkçe öğretiminde etkili olup olamayacağını görölmesine yönelik sonuçlara ulaşılmasına olanak tanımıştır. Suriyeli öğrencilerin yazdığı 4 yazıdan 3'ünde televizyon programlarının etkisi görölmüştür. Öğrencilerden biri bir yazısında Arapça izlediği bir filminden etkilendiğini söylerken diğer öğrenci iki yazısında da Türkçe film, dizi ve çizgi filminden etkilenmiştir. Televizyon programlarının bu etkisi yabancı öğrencilere Türkçe öğretiminde televizyonun etkili bir araç olabileceğine dair daha önceki çalışma sonuçlarını desteklemektedir.

Sonuç olarak; bazı öğrencilerin serbest konulu, öyküleyici türde yazdıkları yazılarında televizyon programlarından etkilendikleri; yazılarındaki başlık, yer, zaman, karakter ve olayları izledikleri televizyon programlarından aldıkları; dizi, film ve çizgi film gibi olay ağırlıklı programların etkilerinin öğrenci yazılarında daha belirgin bir şekilde yer aldığı görölmüştür.

4. 2. Öneriler

Öğrencilerin yazdıkları yazıların incelenmesi yoluyla yapılan çalışmada ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda bazı önerilerde bulunulabilir.

1. Çalışma, bir belde ortaokulunda 8. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Benzer bir çalışma il merkezi, ilçe merkezi gibi farklı sosyo-ekonomik ortamda yaşayan öğrenciler ile ya da farklı sınıf seviyelerinde de yapılabilir.
2. Televizyon programlarının öğrencilerin hafızasında yer ettiği sonucundan yola çıkılarak, dil ediniminde ve dil gelişiminde televizyondaki -Türkçe açısından kaliteli- programlar seçilerek Türkçe eğitiminde kullanılması önerisinde bulunulabilir.
3. Televizyon programlarının öğrencileri etkilediği düşünölürse, öğrencilere kendilerine uygun ve gelişimlerini destekleyici televizyon programı seçiminde kılavuzluk edebilecek olan “Medya Okuryazarlığı” dersine gereken önemin verilmesi sağlanabilir.

4. Değer aktarımı konusunda da oldukça etkili olduğu görülen televizyon programlarının içerikleri ahlâkî ve kültürel değerlere uygun olarak hazırlanabilir.
5. Öğrencilerin televizyonda konuşulanları taklit edebileceği sonucundan hareketle televizyon programlarının dili kullanma konusunda hassas davranmaları gerektiği tavsiyesinde bulunulabilir.
6. Öğrencileri etkileyen program türlerinden biri olan ve oldukça fazla “şiddet” ögesi barındıran ana haber bültenleri daha geç saatlerde yayınlanabilir.

KAYNAKÇA

- Ahinda, A. A., Murundu, Z. O., Okwara, M. O., Odongo, B. C., & Okutoyi, J. (2014). Effects of Television on Academic Performance and Languages Acquisition of Pre-school Children. *International journal of education and research*, 2(11), 493-502. Retrieved from: <http://www.ijern.com/journal/2014/November-2014/40.pdf> .
- Ak, E. (2011). *Yaratıcı Yazma Tekniklerinin İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersindeki Yazılı Anlatım Becerileri Üzerindeki Etkisi* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Tez No. 286478) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Akçay, D., & Özcebe, H. (2012). Televizyonun Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Saldırganlık Davranışına Etkisi. *Çocuk sağlığı ve hastalıkları dergisi*, 55(2), 82-87.
- Aksaçoğlu, A. G., & Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin Televizyon İzlemeleri ve Bilgisayar Kullanmalarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Etkisi. *Türk kütüphaneciliği*, 21(1), 3-28. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tk/issue/48939/624269> .
- Aktaş, Ş., & Gündüz, O. (2004). *Yazılı ve sözlü anlatım kompozisyon sanatı* (5. Baskı). Akçağ Yayınları.
- Aladağ, E., & Karaman, B. (2018). Değer Eğitiminde Kısa Filmlerden Yararlanma: Örnek Bir Uygulama. *Adnan Menderes Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 5(1), 360-377. DOI: 10.30803/adusobed.404748 .
- Alterman, G. N. (1983). *The Effects of Television Upon Reading Achievement of Seventh Grade Students* (Doktora Tezi). Central Michigan University Departmant of Counseling, Educational Administration and Community Leadership. (Yayın No. 1321371) <https://proquest.com> .
- Aral, N., Yıldız Bıçakçı, M., & Ceylan, R. (2011). Televizyon Seyretme Süresinin Saldırganlıktaki Etkilerinin Cinsiyet ve Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre İncelenmesi. A. Gülan, M. R. Şirin, & M. C. Şirin (Eds.), *I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi Yetişkin Bildirileri Kitabı Cilt 2 içinde* (ss. 375-383). Çocuk Vakfı Yayınları.
- Arı, G. (2010). Altıncı ve Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Yazdığı Hikâye Edici Metinlerin Değerlendirilmesi. *Türklük bilimi araştırmaları*, (27), 43-75. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16968/177222>
- Arslan, A. (2006). Bir Sosyolojik Olgu Olarak Televizyon. *Journal of human sciences*, 8(1), 1-17. Retrieved from <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/163> .
- Avcı, A. S. (2013). *Yaratıcı Yazma Etkinliklerinin 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazma Eğilimleri ve Yazma Kaygılarına Etkisi* (Yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Tez No. 345619) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Ayan, S., & Baş, B. (2015). Çizgi Filmler ile İlkokul Öğrencilerinin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma. *Ana dili eğitimi dergisi*, 3(4), 84-99. DOI: 10.16916/aded.82632 .
- Aydın, B. (2018). *Türkiye’de Çocuk Televizyon Kanallarındaki Çizgi Filmlerin Çocukluğa Etkisi Üzerine Bir İçerik Analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://hdl.handle.net/20.500.12462/3408> .

- Aydoğdu, Z. (2019). *Çocuğa Hitap Eden Animasyon Sinema Filmlerinin Ortaokul Öğrencilerinin Söz varlığına Etkisi* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Tez No. 563575) [https:// tez.yok.gov.tr](https://tez.yok.gov.tr) .
- Aytan, N., & Tunçel, H. (2015). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Çizgi Film Kullanımı. *International journal of languages' education and teaching*, 3(2), 235-246. DOI: 10.18298/ijlet.180 .
- Bahadır, A. (2005). Çocukluk Dönemi Din ve Değer Yapılanmasında TV Yayınlarının Olumsuz Etkileri ve Çözüm Önerileri. *Necmettin Erbakan Üniversitesi ilahiyat fakültesi dergisi*, 20(20), 29-64. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/neuifd/issue/19700/210422> .
- Baş Dönergüneş, S. (2021). Çizgi filmlerin İlkokul Öğrencilerinin Duyuşsal Özelliklerine Etkisine Yönelik Bir Karma Yöntem Çalışması. *International journal of educational spectrum*, 3(2), 217-229. DOI: 10.47806/ijesacademic.984756 .
- Bektaş Öztaşkın, Ö. (2013). Sosyal Bilgiler Derslerinde Belgesel Film Kullanımının Akademik Başarıya ve Bilinçli Farkındalık Düzeylerine Etkisi. *Eğitim bilimleri araştırmaları dergisi*, 3(2), 147-162. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ebader/issue/44712/555603> .
- Birkök, M. C. (2008). Bir Toplumsallaştırma Aracı Olarak Eğitimde Alternatif Medya Kullanımı: Sinema Filmleri. *Uluslararası insan bilimleri dergisi*, 5(2), 1-12. Retrieved from <https://j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/574> .
- Bursalı, H., & Topçuoğlu Ünal, F. (2015). Çizgi Dizilerin 5. ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Söz Varlığına Katkısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 12(29), 60-74. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19575/208821> .
- Bülbül, S., & Oruç, Ş. (2019). Çizgi Filmlerin İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Dersine İlişkin Akademik Başarılarına ve Tutum Geliştirmelerine Etkisi. *Uluslararası ders kitapları ve eğitim materyalleri dergisi*, 2(1), 137-146. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijotem/issue/45591/562404> .
- Büyükbaykal, G. (2012). Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkileri. *İstanbul Üniversitesi iletişim fakültesi dergisi | Istanbul University faculty of communication journal*, 0(28), 31-44. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuifd/issue/22861/244105> .
- Can, A. (1995). *Okulöncesi Çocuklara Yönelik Televizyon Programları İçinde Çizgi Filmlerin Çocukların Gelişimine ve İletişimine Etkileri* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Tez No. 42067) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Can, A. (2014). Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Olumsuz Etkileri; Örnek Program: Reality Show'lar. *Selçuk iletişim*, 1(3), 14-17. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/josc/issue/19001/200921> .
- Can, Y. (2019). *Televizyon Dizilerindeki Şiddet Kültürünün Ortaöğretim Öğrencileri Üzerindeki Etkisi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Tez No. 556156) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Cesur, S., & Paker, O. (2007). Televizyon ve Çocuk: Çocukların TV Programlarına İlişkin Tercihleri. *Elektronik sosyal bilimler dergisi*, 6(19), 106-125. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6133/82244> .

- Ceylan, R., Yıldız Bıçakçı, M., & Aral, N. (2012). Çocukların Benlik Kavramlarında Televizyon Seyretme Süresi ve Seyredilen Programların Etkisinin İncelenmesi. *Uludağ Üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 25(1), 25-33. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/16695/173535> .
- Coşkun, Y., & Arslantaş, H. (2016). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Televizyon İzlemelerine Yönelik Anne Görüşlerinin İncelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, 13(2), 1-16. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksusbd/issue/24103/255832> .
- Çamlıbel İrkin, A. (2012). *Çocukların Gelişim Süreci ve Televizyonun Etkileri* (Uzmanlık tezi). Radyo ve Televizyon Üst Kurulu.
- Çelik, M. E. (2012). İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Türklük bilimi araştırmaları*, (32), 13-31. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16973/177359> .
- Dağ, A. (2009). *Lise Öğrencilerinin Kimlik Geliştirme ve Sosyalleşme Süreçlerine Televizyon Programlarının Etkisi (Kocaeli İli Kandıra İlçesi Örneği)* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Tez No. 228716) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Demircioğlu, İ. H. (2007). Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi. *Bilig/Türk dünyası sosyal bilimler dergisi*, 0(42), 77-93.
- Doğan, A., & Göker, G. (2012). Tematik Televizyon ve Çocuk: İlköğretim Öğrencilerinin Televizyon İzleme Alışkanlıkları. *Milli eğitim dergisi*, 42(194), 5-30. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36174/406736> .
- Efe, Ü. (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Filmlerin Kullanımı* (Yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Tez No. 262025) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Erdem, M. V. (2019). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanımına İlişkin Öğretici Görüşlerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <http://dspace2.adiyaman.edu.tr:8080/xmlui/handle/20.500.12414/2000> .
- Erdemoğlu, M. (2011). *Görsel Medyadaki Şiddetin Ortaöğretim Gençliği Üzerindeki Etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erginbaş, O. (2012). *Bir Popüler Kültür Ürünü Olarak Kavak Yelleri Dizinin Lise Gençliği Üzerinde İmaj Oluşturma Etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <http://hdl.handle.net/123456789/1604> .
- Erjem, Y., & Çağlayandereli, M. (2006). Televizyon ve Gençlik: Yerli Dizilerin Gençlerin Model Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi edebiyat fakültesi sosyal bilimler dergisi*, 30(1), 15-30.
- Gezici, M., & Demir, S. B. (2018). Tarihi Dizi ve Filmlerin Sosyal Bilgiler Dersine Yansımaları. *Turkish history education journal*, 7(2), 392-413. DOI: 10.17497/tuhed.446031 .

- Gowon, R. P. (2009). Effects of Television and Radio on Speaking and Writing Skills of Senior Secondary School Students in Jos Metropolis. *African research review*, 3(2), 92-108. DOI: 10.4314/afrrrev.v3i2.43609 .
- Göçen, G. (2011). *Televizyonun Konuşma Eğitimine Etkileri* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Tez No. 328091) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Göçer, A., (2007). *Türkçe ve sınıf öğretmenleriyle öğretmen adayları için Türkçe öğretimi* (1. Baskı). Öncü Kitap.
- Güler, D. A. (2013). Soyutun Somutlaştırılması: Çizgi Filmlerin Kültürel İşlevleri. H. Yavuzer, & M. R. Şirin (Eds.), I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı-1 içinde (ss. 207-216). Çocuk Vakfı Yayınları.
- Günaydın, F. (2021). *Türkiye’de Televizyonun Aile Değerleri Üzerine Etkisi (Ordu Örneği)* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- İmamoğlu, A., & Şirin, T. (2011). Televizyon ve İnternet’te Şiddet İçeren Programların Çocuğun Ruh Dünyasına Etkileri. *Ekev akademi dergisi*, 46, 31-48.
- İşcan, A., (2011). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi. *Turkish studies*, 6(3), 939-948. DOI:http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.2692 .
- İşcan, A., & Aktürk, Y. (2014). Televizyon Dizilerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanımı: Seksenler Dizisi Örneği. *International journal of language academy*, 2(4), 234-246.
- İşcan, A., & Delen, M. (2017). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Filmlerin Kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalım Filmi Örneği). *Ana dili eğitimi dergisi*, 5(2), 87-101. DOI: 10.16916/aded.270858 .
- İşcan, A., & Karagöz, B. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı / The Use of Films to Help Students Gain Speaking Ability in Teaching Turkish as a Foreign Language. *Atatürk Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 20(4), 1265-1278. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisobil/issue/26966/283397> .
- Kanar, S. (2019). *Animasyon Filmlerin Öğrencilerin Değer Gelişimine Etkileri: Arabalar 1 Animasyon Filmi Örneği* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Yayın No. 28243056) <https://prouest.com> .
- Karaboğa, M. T. (2018). Medya Çağında Çocuk ve Çocuk Kültürü: Şiddet ve Tüketim Kültürünün Yansımaları. *Uluslararası çocuk edebiyatı ve eğitim araştırmaları dergisi (ÇEDAR)*, 2(2), 1-17. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/chedar/issue/42042/478139> .
- Kaya, K., & Tuna, M. (2008). İlköğretim Çağındaki Çocukların Sosyalleşmesinde Televizyonun Etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi fen-edebiyat fakültesi sosyal bilimler dergisi*, 2008(17), 159-182. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sufesosbil/issue/11421/136447> .
- Kaya, Z., & Uzoğlu, M. (2020). Çizgi Filmlerin Eğitim Alanında Kullanılmasıyla İlgili Yapılan Çalışmaların İncelenmesi. *OPUS International journal of society researches, eğitim ve toplum özel sayısı*, 6194-6214. DOI: 10.26466/opus.803593 .

- Kayabaş, A. (2012). *Televizyon İzleme Alışkanlıklarının Kişinin Kendisini, Çevresini ve Sıradışı Yaşam Olaylarını Algılamasına ve Kabul Etmesine Etkisi* (Yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Tez No. 342412) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Kırık, A.M. (2013). Televizyonun Gelişim Çağı Çocukları Üzerindeki Olumsuz Etkileri ve Ebeveynlerin Kontrol Sorunu. *21. Yüzyılda eğitim ve toplum eğitim bilimleri ve sosyal araştırmalar dergisi*, 2(4), 189-198. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egitimvetoplum/issue/5133/69894> .
- Kırtepe, S. (2014). *Televizyon Dizilerinin Toplum Üzerindeki Etkileri Sosyo-Kültürel Bir Çözümleme(Erzurum Örneği)* (Doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Tez No. 372378) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Kocabıyık Kaymak, B. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretimi, Onlar Bizim İçin Keşfetti. *Araştırma ve deneyim dergisi*, 1(1), 37-46. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/adeder/issue/27214/286351> .
- Kocadaş, B. (2004). Kitle İletişim Araçları Eğitim İlişkisi. *Dinbilimleri akademik araştırma dergisi*, 4(3), 129-135. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/daad/issue/4519/62192> .
- Kolcu, A. İ. (2005). *Öykü sanatı* (1. Basım). Salkımsöğüt Yayınları.
- Koolstra, C. M., & Van Der Voort, T. H. A. (1996). Longitudinal Effects of Television on Children's Leisure-Time Reading: A Test of Three Explanatory Models. *Human communication research*, 23(1), 4-35. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.1996.tb00385.x> .
- Larsen, J. C. (1963). *A Study of The Effect of Television on The Reading of Eighth Graders* (Doktora tezi). Southern Connecticut State University Science in Education. (Yayın No. EP27326) <https://proquest.com> .
- Mandal, A. E. (2020). *Özet Çıkarma, Seçerek Yazma ve Dikte Yöntemlerinin Ortaokul Türkçe Dersinde Öğrencilerin Yazma Becerilerine Etkisi* (Yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Tez No. 642623) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Mergin, B. B. (2019). *İlköğretim Öğrencileri Üzerinde Çizgi Filmlerin Yaratıcılığa Etkisi* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Tez No. 556110) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2008). Öğrencilerin Televizyon İzleme Alışkanlıkları. Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED). https://www.meb.gov.tr/earged/earged/TV_izleme.pdf (17.04.2022).
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). <http://mufredat.meb.gov.tr> (18.04.2022).
- Okur, A., & Göçen, G. (2012). Güzel Konuşmada Televizyonu Kullanabilmek ve Bir Model Örneği Önerisi. *Sosyal politika çalışmaları dergisi*, 7(29), 87-103. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/spcd/issue/21094/227164> .
- Oruç, C., Tecim, E., & Özyürek, H. (2011). Okul Öncesi Dönem Çocuğun Kişilik Gelişiminde Rol Modellik ve Çizgi Filmler. *Ekev akademi dergisi*, 15(48), 281-297.
- Oruç, Ş., & Teymuroğlu, B. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çizgi Film Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisi. *International journal of field*

- education, 2(2), 92-106. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijofe/issue/28468/303428> .
- Özçağlayan, M. (2014). Türkiye’de Televizyon Yayıncılığının Gelişimi. *Selçuk iletişim*, 1(2), 41-52. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/josc/issue/19000/200911>.
- Özen, Y. (2010). Televizyonun İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Meslek Seçimiyle İlgili Algılarına Etkisi. *Eğitim ve insani bilimler dergisi: teori ve uygulama*, (2), 61-80. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eibd/issue/22686/242224> .
- Öztaş, S. (2008). Tarih Öğretimi ve Filmler. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu eğitim dergisi*, 16(2), 543 - 556.
- Öztaş, S. (2017). Ortaöğretim Tarih Derslerinde Tarihî Filmlerin Değer Eğitiminde Kullanımı. *İnsan ve toplum bilimleri araştırmaları dergisi*, 6(5), 3076-3099.
- Öztürk, H. E. (1999). *Çocuğun Sosyalleşmesinde Televizyonun Etkisi* (Doktora tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Tez No. 89776) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Özğür, M. B. (2011). Televizyondaki Şiddet İçerikli Programların Çocuk Ruh Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri. A. Gülan, M. R. Şirin, & M. C. Şirin (Eds.), I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi Yetişkin Bildirileri Kitabı Cilt 2 içinde (ss. 384-393). Çocuk Vakfı Yayınları.
- Postman, N., (2020). *Televizyon: öldüren eğlence-gösteri çağında kamusal söylem* (10. Basım) (Çev. O. Akınbay). Ayrıntı Yayınları.
- Radio ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), (2006). İlköğretim Çağındaki Çocukların Televizyon İzleme Alışkanlıkları Araştırması. <https://www.rtuk.gov.tr/Media/FM/Birimler/Kamuoyu/ilkogretim-cagindaki-cocukların-televizyon-izleme-aliskanliklari-arastirmasi0053-2.pdf> (17.04.2022).
- Radio ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), (2014). Yayınlarda Program Türleri Kod, Tanım ve Sınıflandırmaları. <https://www.rtuk.gov.tr/program-turleri-kod-kitapcigi/3832> (17.04.2022).
- Radio ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), (2016). Medya Okuryazarlığı Araştırması. <https://www.rtuk.gov.tr/Media/FM/Birimler/Kamuoyu/medya-okuryazarligi-arastirmasi.pdf> (17.04.2022).
- Radio ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), (2018)a. Çocukların Yeni Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Siber Zorbalık Araştırması. <https://www.rtuk.gov.tr/Media/FM/Birimler/Kamuoyu/cocukların-yeni-medya-kullanimlari-ve-siber-zorbalik.pdf> (17.04.2022).
- Radio ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), (2018)b. Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması. <https://www.rtuk.gov.tr/Media/FM/Birimler/Kamuoyu/televizyonizlemeegilimleri-arastirmasi2018.pdf> (17.04.2022).
- Radio ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), (2020). Televizyon Yayınlarında Şiddet Araştırması. https://www.rtuk.gov.tr/Media/FM/Birimler/KAMUOYU/televizyon_yayınlarında_siddet_2020.pdf (29.04.2022).

- Sabbağ, Ç., & Akın, B. A. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Gıda Tercihlerinde Televizyonun Etkisi. *Milli eğitim dergisi*, 42(195), 179-193. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36172/406703> .
- Sadi, E. (2007). *Ergenlerin Kimlik Oluşturma Sürecine Televizyon Programlarının Etkileri (Denizli İli Tavas İlçesi Örneği)* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Tez No. 207037) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Sallabaş, M. E. (2007). *İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Kendini Yazılı Olarak İfade Etme Kazanımlarına Ulaşma Düzeyi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Tez No. 207023) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Seçkin Kapucu, M., & Aydoğdu, C. (2014). The Effect of Using Documentary Movies on 8th Grade Students' Science Learning / Fen ve Teknoloji Dersinde Belgesel Kullanımının 8. Sınıf Öğrencilerinin Başarılarına Etkisi. *Eğitimde kuram ve uygulama*, 10(1), 233-258. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eku/issue/5459/74008> .
- Semerci, N., & Kalçık, C. (2017). Televizyonda Yayınlanan Dizilerin Lise Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenmesine Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri. *Bartın Üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 6(1), 237 - 262.
- Sezgin, N. (2006). *Bir Popüler Kültür Örneği Olarak Kurtlar Vadisi Dizisi'nde Erkek Kimliğinin Sunumu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/665397> .
- Sidabalok, H. (2019). The Effect of Television Republic of Indonesia (TVRI) English Program on Students' Listening Skill at Grade X of SMK SPP Negeri Asahan Academic Year 2014-2015. The 1st Multi-Disciplinary International conference University Of Asahan, içinde (ss. 1447-1453).
- Sidekli, S., Doğramacı, H., Yangın, S., & Daşdemir, İ. (2013). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Belgesel Kullanımının Öğrencilerin Ders Başarısına Etkisi. *JASS international journal of social science*, 6(8), 1053-1065. DOI: 10.9761/JASSS1993 .
- Sucu, M. (2019). *Kitle İletişim Araçlarından Televizyonun Türkçe Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Tez No. 590081) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Şahin, C. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesinde Kısa Filmlerin Etkisi. *Dil ve edebiyat eğitimi dergisi*, 10, 66-79.
- Şahin, K. (2011). Kültürel Yozlaşmaya Neden Olan Bir Unsur Olarak Televizyon. *Kırıkkale Üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, 1(1), 243-277. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kusbd/issue/19374/205539> .
- Şahin, R. N. (2019). TRT'nin Çocuklara Yönelik Çizgi Filmlerinin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi. *NOSYON: Uluslararası toplum ve kültür çalışmaları dergisi*, (2), 1-10. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nosyon/issue/55455/759984> .
- Şimşek, T., & Arslan, M. A. (2021). *Uygulamalı yaratıcı yazma* (1. Baskı). Grafiker Yayınları.
- Şirin, M. R., (2006). *Gösteri çağı çocukları-iletişim toplumunda medya sarmalı* (2. Baskı). İz Yayıncılık.

- Tanrıkulu, L., & Akçıl, G. (2021). Konuşma Becerisinin Geliştirilmesinde Sessiz Filmin Etkisi: Charlie Chaplin Örneği. *Atatürk Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 25(1), 377-387. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisobil/issue/60912/737819> .
- Tatlı, E. & Şahin, F. (2020). Fen Kavramlarının Öğrenilmesinde Bilim Kurgu Filmlerinin Etkisi: Öğretmen Eğitimine Yönelik Bir Uygulama. *Yükseköğretim ve bilim dergisi*, (1), 56-65. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/higheredusci/issue/61501/918326> .
- Taylan, H. H. (2011). Televizyon Programlarındaki Şiddetin Yetiştirme Etkisi: Konya Lise Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, (26), 355-367. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/susbed/issue/61803/924641> .
- Tofur, S. (2018). Televizyon Programlarının Öğrencilerde Çağrıştırdığı Çeşitli Kavramların İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi eğitim araştırmaları dergisi*, 4(1), 58-82. DOI: 10.29065/usakead.361814 .
- Tok, M., & Küçük, B.(2014). Öğrenci Bilgilendirici Metinlerinin Kaynakları ve Medya Unsurlarının Değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, 7(2), 232-247. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaksobil/issue/21638/232564> .
- Tok, M., & Ünlü, S.(2014). Yazma Becerisi Sorunlarının İlkokul, Ortaokul ve Lise Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi. *Elektronik sosyal bilimler dergisi*, 13(50), 73-95. DOI:10.17755/esosder.04506 .
- Torun, A., Aktan B., Güneş, M., Güler, K., & Batur, A. (2009). *Türk dili ve kompozisyon bilgileri*. Dumlupınar Üniversitesi Yayın No:18.
- Tozlu, N., (2009). Sözlü Anlatım. İçinde M. Ekici & A. İlker (Eds.), *Türk dili (yazılı ve sözlü anlatım)* (ss. 147-161). Lisans Yayıncılık.
- Tozlu, N., (2009). Yazılı Anlatım. İçinde M. Ekici & A. İlker (Eds.), *Türk dili (yazılı ve sözlü anlatım)* (ss. 199-225). Lisans Yayıncılık.
- Turan, İ. (2007). Televizyondaki Dini İçerikli Programların Yetişkinler Üzerindeki Etkileri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi ilahiyat fakültesi dergisi*, 23(23), 223-245. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/188518> .
- Tutkun, Ö. F., Demirtaş, Z., Açıkgoz, T., & Demirel Tekşal, S. (2017). Televizyon ve Dijital Oyunların Ortaokul Öğrencilerinin Şiddete Eğilimine Etkisi. *PESA uluslararası sosyal araştırmalar dergisi*, 3(2), 83-91. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pesausad/issue/36304/410274> .
- Türk, N. (2020), *Popüler Dizi-Filmlerin Lise Öğrencilerinin Rol-Model Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi: Onun Gibi Olsam* (Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Tez No. 630491) <https://tez.yok.gov.tr> .
- Türk Dil Kurumu. (t.y.). Televizyon. İçinde *Güncel Türkçe sözlük*. Erişim tarihi: Nisan 4, 2022, <https://sozluk.gov.tr> .
- Türk Dil Kurumu. (t.y.). Televizyon programı. İçinde *Güncel Türkçe sözlük*. Erişim tarihi: Nisan 4, 2022, <https://sozluk.gov.tr> .

- Türkmen, N. (2013). Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımındaki Rolü ve Pepee. *Cumhuriyet Üniversitesi fen-edebiyat fakültesi sosyal bilimler dergisi*, 36(2), 139-158. Retrieved from <http://cujos.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/4347/59453>.
- Uçar, A., & Karakuş, U. (2017). 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Çevre Konularının Öğretiminde Belgesel Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarı ve Tutumlarına Etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir eğitim fakültesi dergisi*, 18(3), 992-1009. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59420/853433>.
- Uğurlu, E. S., Şişman, F. N., Erdem, G., & Şevik Durmaz, N. (2013). Televizyonun Çocukların Günlük Yaşam Etkinlikleri Üzerine Etkisi. *STED/sürekli tıp eğitimi dergisi*, 22(2), 54-59.
- Uslu, M. (2007). *Ansiklopedik Türk dili ve edebiyatı terimleri sözlüğü* (1. Basım). Yağmur Yayınevi.
- Uygur, C. V. (2008). Kompozisyon. İçinde C. V. Uygur (Ed.), *Üniversiteler için Türk dili yazılı ve sözlü anlatım*. Kriter Yayınevi.
- Ünlü, İ. (2010). Televizyonun İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Meslek Seçimiyle İlgili Algılarına Etkisi. *Erzincan Üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 12(2), 55-73.
- Üstündağ, A. (2019). Gençlerin Model Aldıkları Televizyon Karakterleri. *Akademik incelemeler dergisi*, 14(1), 27-50. <https://doi.org/10.17550/akademikincelemeler.427334>.
- Üstündağ, A., & Doğan, Ö. (2016). 10-14 Yaş Arası Gençlerin Televizyon İzleme Alışkanlıkları ve Çok İzledikleri Diziler. *İletişim kuram ve araştırma dergisi*, 0(43), 77-97.
- Yağbasan, M., & Kurtbaş, İ. (2015). Şiddet ve Tüketim Kısacasında Çocukluk: Televizyon Üzerine Ampirik Bir Çalışma. *Ardahan Üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi dergisi*, 1(2), 15-31. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aruiibfdergisi/issue/60487/883024>.
- Yakar, Y. M. ve Yılmaz, O. (2016). Çizgi Filmler Aracılığıyla Türk Soylulara Türkçe ve Değer Öğretimi. A. Okur, B. İnce, & İ. Güleç (Eds.), II. Uluslararası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Kongresi içinde (ss. 265-273). Sakarya Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları.
- Yaşar Ekici, F. (2015). Çizgi Filmlerin Çocuklar Üzerindeki Etkilerine İlişkin Çok Boyutlu Bir Değerlendirme. *Türk & İslam dünyası sosyal araştırmalar dergisi*, 2(5), 70-84. DOI: [10.16989/TIDSAD.96](https://doi.org/10.16989/TIDSAD.96).
- Yener, Y., Yılmaz, M., & Şen, M. (2021). Çizgi Filmlerde Değer Eğitimi: TRT Çocuk Örneği. *International journal of social sciences and education research*, 7(2), 114-128. DOI: 10.24289/ijsser.846419.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, A. (2002). *18-30 Yaş Arası Yetişkinlerin Televizyon İzleme Eğilimleri ve Televizyonun 18-30 Yaş Arası İzleyici Üzerinde Etkileri (Erzurum Örneği)* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Tez No. 110236) <https://tez.yok.gov.tr>.
- Yılmaz, F., & Irşi, A. (2017). Yabancılarla Türkçe Öğretiminde TV Dizilerinin Kullanımı. *International journal of languages' education and teaching*, 5(2), 144-157. DOI: 10.18298/ijlet.1788.

- Yılmaz, M. (2018). Filmlerin Öğretim Materyali Olarak Kullanılması ve Biyoloji Eğitimindeki Yansımaları. *İnformal ortamlarda araştırmalar dergisi*, 3(2), 24-37. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jrinen/issue/42184/427249> .
- Yılmaz, O., & Özdemir Erem, N.H. (2018). Çizgi Filmler Ne Anlatır?. *Hece dergisi çocuk edebiyatı özel sayısı*, 104-105, 542-552.
- Zavalsız, Y.S., & Soydaş Dağcı, Y. (2019). Televizyon Dizilerinin Toplum Üzerindeki Etkisi (Karabük Örneği). *Çukurova Üniversitesi ilahiyat fakültesi dergisi (ÇÜİFD)*, 19(1), 185-201. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cuilah/issue/46367/549553> .
- Zorlu, Y. (2016). Medyadaki Şiddet ve Etkileri. *Humanities sciences*, 11(1), 13-32. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsahuman/issue/19954/213431> .

EKLER

EK 1. Görüşme Formu

Tarih:

Giriş

..... hoş geldin. Bugün seninle daha önce yazmış olduğun iki yazı ile ilgili görüşmek için bir araya geldik. Geldiğin için teşekkür ederim. Sesini kaydetmem senin için sorun olur mu? Kesinlikle sesini ya da ismini herhangi bir yerde paylaşmayacağım. O açıdan rahat olabilirsin.

Görüşme Soruları

1. İlk/ikinci yazdığın metnin başlığını okur musun?
2. Böyle bir yazı yazmak nereden aklına geldi?
3. Olayları oluştururken, kahramanları seçerken ya da olayın gerçekleştiği yeri seçerken bir şeyden, bir yerden esinlendin mi, yoksa tamamen kendi hayal gücünden mi yararlandın?
 - a) Kahraman olarak kimler var?
 - b) Olaylar nerede gerçekleşiyor?
 - c) Olayları kısaca anlatır mısın?

EK 2. Dilekçe

B....R ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

B....R

Okulunuzda Türkçe öğretmeni olarak görev yapmaktayım.

Yazarlık ve yazma becerileri derslerinde girdiğim sınıflarda kasım ve aralık aylarında serbest konulu yazma etkinlikleri yapmak ve sonrasında öğrencilerle yazılarının çıkış noktaları ile ilgili görüşme yapmak istiyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

30.10.2019

Mehmet KURLUCAN

Türkçe Öğretmeni

Uygundur.

.....

Okul Müdürü

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Mehmet KURLUCAN	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Atatürk Üniversitesi
Fakülte	Erzincan Eğitim Fakültesi
Bölümü	Türkçe Öğretmenliği
Yüksek Lisans	
Üniversite	
Enstitü Adı	
Anabilim Dalı	
Programı	
Makale ve Bildiriler (Varsa)	
1. Arslan, M. A., & Kurtlucan, M. (2022). 8. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Türde Yazdıkları Metinlere Televizyon Dizilerinin Etkisi. H. A. ESİR, D. SANCİ UZUN, B. GÖKÇE, M. H. KİBAR FURTUN, S. TUNÇ (Eds.), Yunus Emre Mehmet Akif Armağanı Türkçe Öğretimi Araştırmaları içinde (ss. 55-76). Akçağ Yayınları.	